

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1923 november 11.

308. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délután

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lalbach-palota)

A széttépett legenda

A szociológia a társadalom orvosai kezében olyan, mint a kis Röntgen apparatus, csak diagnosztikai célokra használható, de gyógyítani nem lehet vele. A szociológusok, a társadalom organizmusának vizsgálói csak a betegségeket tudják megállapítani, de gyógyítani nem tudnak. A tudomány célja — tanította Oswald — a jövőbelátás. Látjuk a bajt, ami felettünk lóg, látjuk a veszedelmet, melyek mögöttünk leselkednek, látjuk a vihar felhőit összesűrűsödni az alkony biborkárpitján, halljuk a földalatti morajlást, látjuk, hogy repedeznek a falak és megindul a föld — és sóbálványként állunk, mint megannyi Lót s nem a hajlíthatatlan meggyőződés, ami Lutherben élt, de a gyáva tehetetlenség mondatja el velünk: itt állunk és nem tehetünk semmit.

Nemcsak társadalmak és nemzetek szakadoztak el egymástól a vérrel füstölt térkép parancsai szerint, hanem az emberek gondolkodásmódja is. Most van győző mentalitás és legyőzött mentalitás, más a proletár államok mentalitása és más az imperialista állam népeé, van kisebbségi mentalitás és uralmi mentalitás, van siber mentalitás és börszianer mentalitás s ki tudná kimeríteni ezt a felsorolást. Nincs erkölcsi szabály, nincs morális fölfogás, nincs olyan etikai parancs, amiben meg tudnának egyezni győzők és legyőzöttek, gazdagok és nyomorgók, éhező köztisztviselők és költelező siberék. Hiába imádkozunk hogy jöjjön el a morálgyőzelme, legyen urrá az etikai belátás, alkosson törvényt a tiszta erkölcs, ha mindenki mást tart erkölcsi szabálynak s ha minden embercsoport más etikai parancsnak engedelmessékedik. „Nincs a világon jó, se rossz, a gondolkodás teszi azzá” — mondja már a Hamlet és ki kívánja azt a német tanítótól, hogy úgy gondolkodjék, mint a párisi nagytökés, ki várhatja azt a hatalom új uraitól, hogy ugyanazt tartssák jónak és gonosznak, mint akik kisebbségi sorsba zuhantak le.

Az az európai reakció, aminek a budapesti megmozdulás s a müncheni kísérletezés csak egy felelmetesen bizonyító tünete egyetlen egy közösség lelki meggyőzésének azonos készülődésekkel, azonos eszközökkel s azonos célokkal való megmutatkozása. Annak a lázas sietsége, annak a tekintetnélküli mohóságnak visszahatása ez, (nem okozati, de pszichológiai értelemben) amivel a háborúból hazatértek láttak hozzá követelésük teljesítéséhez. Ki nem veszi észre a

tömegléleknek azonos megnyilatkozását a hazaözönlő katonák fosztogatásában s a jogkiterjesztés és földosztás követelésében. Ez ellen mozdult most meg a háborús fegyver eszközök, mely az ötévesförfordulás legkísértetesebb napjaiban is meg tudta védeni egyéni rablástól s törvényes intézkedéstől mindazt az előjogot és vagyontöbbletet, amit áldozatul követelt a tömegéhség, a szociális gondoskodás.

A reakciónak nemcsak szimbóluma a revolver. A puská agyavalóban gondolkodik. Nem lehet tenni ellene: ha a szegénység fehér kenyérről álmodik, a didergő fűtött szobáról, a puská agya vérel és erőszakkal álmodik. Ha kitépik a pók lábát, a kitépött láb kaszálni kezd. Az eldobott revolverek s a kicsavart fegyverek gondolkodni kezdenek. Ami most történik Bajorországban s amire készülődik s amit végrehajt az európai reakció, azt mind revolverek gondolták ki s fegyverek hajtották végre. Jog, törvény, szabadság, egyenlőség — előmozdunk könyvünk fölé hajolva a szoba mélyében s kint az uccán elcsattan a revolver s páncélautókon mennek államhatalmat rabolni Hitler legényei.

Nem igaz, hogy az ész uralkodik s az értelem kormányoz. Szegény, jó, öreg Menenius Agrippa, ki hitte volna, hogy a te meséd is hazudik.

Nem az emberi agy uralkodik, csak a puská agya. A szemgolyók megvakultak. Csak az ólomgolyók látnak.

Ludendorff a rohamsisakos nemzeti szocialistákkal elbarrikádozták magukat, péntek délután a birodalmi véderő nagy küzdelem után bevette. Ludendorffot és Hitler-t elfogták.

Más, berlini jelentés szerint a birodalmi védőrség csapatai, amelyek hűek maradtak Kahrhoz és Lossowhoz, először a középületeket tisztították meg, aztán a védőrségi parancsnokság épületét harc után elfoglalta. Az épületben sem Ludendorff tábornokot, sem Hitler-t nem találták. Később Ludendorff tábornokot elfogták az Odeon-téren vívott ütközetben. Hitler megsebesült, de sikerült elmenekülnie.

Ludendorff tábornokot, miután becsületszavára megfogadta, hogy nem szökök meg, délután szabadon bocsátották.

Északnémetországban is puccs készül

Berlinből jelentik: Nagy feltűnést keltett a német nemzeti párt közzétett felhívása, amely azt mondja, hogy a müncheni események újabb figyelmeztetésül szolgálhatnak Berlin számára, hogy a nép széles rétegének a Stresemann-kormányval szemben való elégedetlensége milyen kirobbanásokra vezethet. Ez a felhívás nyilvánvalóan előbb készült, mintsem Hitler és Ludendorff leverésének híre Berlinbe érkezett volna és alighanem összefüggésben áll az északnémetországi puccs előkészületével. A Posenből, Mecklenburgból és Brandenburgból beérkező hírek ugyanis egyöntetűen úgy szólnak, hogy ott csak a müncheni államcsíny sikerülésére vártak és készen álltak a csatlakozásra.

Letartóztatták a nemzeti szocialisták vezetőit

A Vossische Zeitung jelentése szerint a birodalom különböző részeiben őrizetbe vették a nemzeti szocialisták vezetőit. Berlinben hat horogkeresztet tartóztattak le.

Kahr és Lossow távozni fog a helyéről

Berlinből jelentik: Jól informált politikai körökben úgy vélekednek, hogy noha Kahr és Lossow eljárnak Hitler ellen, szereplésük lehetetlenné tette őket. Valószínű, hogy Knilling hivatalba lépése után mind Kahr főbiztosnak, mind Lossow tábornoknak távoznok kell helyükről.

A nagyköveti konferencia összeül a bajor események miatt

Párisból jelentik: A szövetséges kormányok a német birodalommal szemben elfoglalandó magatartás tekintetében megegyeztek, tekintettel a jelenlegi németországi eseményekre, különösen a bajorországi diktatúrára. A nagyköveti konferencia, amelyet valószínűleg megbízna az azal, hogy kísérje figyelemmel a dolgok fejlődését s tegye meg a kívánatos és szükséges intézkedéseket, szombat délután összeült.

Ausztria a bajorországi események miatt határainak védelmére intézkedéseket fogantatott.

Hitler elmenekült — Ludendorffot szabadon bocsátották

Leverték a müncheni puccsot — Helyreállították a rendet Bajorországban — Menezstik Kahr-t és Lossow-t

Münchenből jelentik: A Korrespondenz Hoffmann, a hivatalos bajor sajtóiroda, Hitler puccskísérletéről hosszabb nyilatkozatot közöl, amely szerint a Bürgerbräukellerben tartott gyűlés előtt Kahr, Ludendorff, Lossow tábornok és Seisser ezredes megbeszélést tartottak, ahol Kahr óva intett a puccstól. Miután teljes egyöntetűségben állapodtak meg, nagy meglepetést keltett, amikor Hitler több rohamsisakos nemzeti szocialistával benyo-

A gyűlés után Kahr, Lossow és Seisser azonnal a XIX-ik gyalogezred kaszárnyájába mentek és a csapatokat és a rendőrséget rögtön mozgósították. Együttal gondoskodtak arról, hogy felvilágosítsák Berlin-t, hogy visszautasítsák a Hitler-puccsot.

Kahr proklamációja

Kahr főállambiztos főállambiztos, miután biztonságba helyezte magát, szembefordult Hitlerrel és a következő proklamációt bocsátotta ki: — Nagyratörő fickók eskü- és szöszegése, a Németország ujjaébredése mellett rendezett tántetésből visszatartó erőszakos jelenetet csináltak. Atölem, Lossow tábornoktól és Seisser ezredéstől mellünknek szegezett pisztollyal kicsikart nyilatkozatok semmiesek. A bűnösök kiméletlenül megkapják megérdemelt büntetésüket. A nemzeti szocialista munkáspártot, az Oberland és Reichsflagge szövetségeket feloszlattam. Kahr.

A proklamációt reggel közölték a lapok, amikor a helyzet már lényegesen kedvezőten volt Hitlerre és Ludendorffra nézve. München valamennyi középülete és minden kaszárnya a kormány kezében volt, illetőleg Kahr főállambiztosában, aki — miután a le nem tartóztatott miniszterek Regensburgba utaztak — teljesen egyedül intézte a nemzeti szocialisták elleni harcot. Kahr elsősorban statáriumot hirdetett egész Bajorország területére, majd elfogatta a Hitlerrel tartó Pöhner rendőrnagyot, Frick rendőrtanácsost és — a müncheni kommunista és szociáldemokrata városi tanácsokat. Péntek délután három órára a puccs teljesen összeomlott.

Elfogták a puccs vezetőit

A Wolff-ügynökség jelentése szerint a müncheni véderőparancsnokság épületét, amelyben Hitler és



Hitler

mult a Bürgerbräu épületébe és proklamálta a diktatúrát. A helyzet kényszerítése folytán a rohamsisakosok fegyveres terrorja következtében a gyűlésen jelenlevő Kahr főállambiztos — miután Hitler kimondta, hogy a Knilling-kormányt elmozdította — hogy a mozgási szabadságát visszanyerje, kijelentette, hogy tudomásul veszi a változást és a monarchia nevében átveszi a hatalmat. Utána Lossow tábornok és Seisser ezredes tett nyilatkozatot, amelyben láthatólag arra törekedtek, hogy valahogy kivergődjének a szituációból.

A békeapostol kalandjai Jugoszlávián

Beogradból jelentik: Utlevél-kihágás miatt érdekes személy került Velesziből, a boigár határ mentéről pénteken a beogradi rendőrbíró elé, amerikai utlevélrel ellátva, amelyen azonban egyetlen európai állam vizumja sem volt található. Az érdekes amerikai utast Bem Györgynek hívják és a horvátországi Velika-Piszanicából származik, 1913-ig mint könyvkötősegéd, Zagrebban dolgozott, akkor kiment Amerikába, ahol 1917-ben önként katonának jelentkezett és a francia fronton részt vett a háboruban. A háború után visszatért Amerikába és leszerelése után pacifista agitáció hatása alatt belépett a »The Fellowship of Reconciliation« (a »Kiengesztelődés Ligája«) című szövetségbe és ettől kezdve a nemzeti kibékülésének apostolává csapott fel.

Elhatározta, hogy mivel a világ békéjét Európa részéről fenyegeti elsősorban veszedelem, áthajózik Európába és ott kibékíti a még mindig haragos nemzeteket. Utlevél váltott és vizum nélkül áthajózott Franciaországba. Párisban érintkezésbe lépett egyesületének ottani csoportjával, ahol azután pontosabban meghatározták feladatát. A francia egyesület szerint Indiából fenyegeti a világ békéjét a legnagyobb veszedelem, tehát Bem György utrakelt Indiába. Pénze nem volt sok és amerikaiak részére különösen sok pénzbe kerülnek a kapzsi európai államok vizumai. Ezen a nehézségen azonban könnyen túltette magát: egyszerűen elhatározta, hogy vizum nélkül fog utazni. A vonaton is rendszerint elblijcelte a jegyváltást. Meglehetősen szerencsés volt az apostolnak. Különösebb kalandok nélkül átjutott Svájcra, Olaszországon, Ausztrián keresztül és hol vonaton, hol gyalog eljutott Jugoszláviába. Itt is sikerült baj nél-

kül Veleszig utaznia, ahol végre elérte a rendőrség és minden apostolkodása ellenére letartóztatták és Beogradba szállították.

Beogradban egy éjtel a rendőrségi fogdában töltött vagy huszonöt csirkefogó társaságában. A fogdában is azonnal megkezdte térítői működését és az elképedt városi csirkefogóknak egész nap a világbéke áldásait magyarázta. Hálából a derék férfiak ellopták összes pénzét. Amikor másnap a rendőrbíró elé került, aki kihirdette előtte a 24 óraj elzárásról szóló ítéletet, mosolyogva, a

A szubotocai üzemek fekete szombatja

Zavarok a munkabérek fizetése körül a pénzhiány miatt

A pénzhiány az utóbbi időben kezd már katasztrófális méreteket ölteni. Ugy a nagybankok, mint a gyárak, kereskedők és iparosok egyforma sulyal érzik a pénzhiány nyomását, amely ma-holnap már teljesen meg fogja bénítani a gazdasági életet, ha nem történik sürgősen intézkedés a helyzet javítására, amire azonban Stojadinovic pénzügyminiszter legutóbbi, az infláció ellen tartott beszéde után nincsen sok kilátás.

A pénzhiány méreteire jellemző, hogy már néhány hét óta komoly gondokkal küzdenek a legnagyobb szubotocai gyárak is a heti munkabérek kifizetése miatt és ez a kérdés most szombaton már komoly zavarokat idézett elő néhány helyen. Szubotocán is megtörtént szombaton, hogy nagy üzemek alig tudták a pénzhiány következtében munkásainak heti bérét kifizetni.

A szombati nap az utóbbi időben kezd erősen hasonlítani az ultimóhoz, mert az egyes gyárak és ipartelek ilyenkor órfási mértékben igénybe veszik a bankokat, amelyek azonban csak a legnagyobb nehézséggel tudnak eleget tenni legfonto-

legnagyobb lelkiyugalommal vette tudomásul, hogy megbüntették. Együttal illetőség, helyére utasították ki. Ezt is nyugodtan fogadta és mint-hogy pénze nincs, kijelentette, hogy gyalog fog hazatérni Velika-Piszanicára. Fogadkozott emellett, hogy mégis csak el fog jutni Indiába.

Bem György a horvátok kivül egyébként tökéletesen beszél angolul és franciául is és rendkívül intelligens ember benyomását teszi. Már utra is kelt horvátországi főtornos hazája felé és utközben rendületlen fanatizmussal hirdeti a világbékét.

sabb kötelezettségeinek is. Igy megtörtént szombaton is, hogy a roppant kevés készpénz fölött rendelkező pénzüzetek nem tudták a szubotocai ipari üzemeket kielégíteni. Több tőkeerős, nagy szubotocai gyárban voltak szombaton emiatt komoly izgalmak és a gazdasági élet kórosságára a legjellemzőbb, hogy milyen nehezen tudták nagy üzemek az aránylag nem is magas összegeket előteremteni, amelyek a munkabérek fizetésére voltak szükségesek. Egyik ismert nagy szubotocai vállalat például szombaton kocsin küldte ki pénzbeszédjét a városba mindazokra a helyekre, ahol követelése volt, azonban kevés eredménnyel, mert gazdagnak ismert nagy cégek sem tudták néhol 1000—2000 dináros tartozásukat sem azonnal kifizetni, úgy hogy a nagy vállalat csak a legnagyobb nehézségekkel tudta a munkabérek kifizetéséhez szükséges összeget előteremteni.

Gazdasági körökben ezek a jelek a legnagyobb aggodalmat keltik, mert tartanak attól, hogy ha a pénzhiány továbbra is ilyen mértékben fog fejlődni, akkor komoly gazda-

sági katasztrófát idézhet elő már a legközelebbi jövőben. A szombati szubotocai zavarok a munkabérek kifizetése körül mindenestre komoly gondolatokra késztetnek és a beteg gazdasági viszonyok sürgős orvoslása mellett szólnak.

Felemelik a valamáram díjait

A tanács hozzájárult az emeléshez

A szubotocai villamosvasut részvénytársaság igazgatósága néhány nappal ezelőtt beadvánnyal fordult a városi tanácshoz, amelyben a villamosáramdíj és a személyszállítás díjának felemelését kéri. A beadvány szerint az áramlogyasztást hektowattontként tizenöt, a személyszállítás díját pedig egyenként ötven parává emelné a társulat.

Az áremelés szükségességét részletesen indokolja a villanytársulat. Hivatkozik a nyersanyag megdrágulására, a munkások számának s a munkabéreknek emelkedésére, a telep fejlesztésére, ami óriási többletfektetést követelt. Adatokkal igazolja a beadvány azt, hogy már március óta deficitel dolgozik a vállalat, de az emelést szándékosan most, a szezon után akarják keresztülvinni, nehogy az árak felemelése a szezon elején azt a látszatot keltse, hogy a társulat ki akarja használni a nyári szezont. A társaság — mondja beadványában — egy é óta dolgozik a mai árakkal, holott ezalatt az idő alatt mindennek az ára sokszorososan emelkedett.

A városi tanács szombati ülésén foglalkozott a villanytársaság beadványával és elvben hozzájárult az áremeléshez. Végleges határozatot még nem hoztak ugyan, mert a tanács előbb tárgyalásokat fog folytatni a vállalat igazgatóságával. A megállapodás valószínűleg már a legközelebbi ülésig létre fog jönni.

Gyugyinka

Írta: Stella Adorján

Gyugyinkába szerelmes volt a negyedik század valamennyi önkéntese. Négyen voltunk összesen. Egyesült erővel udvaroltunk neki és szisztematikusan, amint azt Kucsera főhadnagy ur az iskolában tanította. Ő volt a stratégia tanára és az volt az elve, hogy fontosabb akcióra sohse szabad egyedül vállalkozni. A kettős posztok hivatalt, azt hirdette, hogy ahova egy ember is elegendő volna, feltétlenül kettőt kell beállítani. Mi hónapokig hallgattuk az ő magas katonai fejtegetéseit és így megérlelődött bennünk az a hit, hogy Gyugyinkát is könnyebben fogjuk négyen meghódítani. Egyesült erővel.

Négyen földiek voltunk. Háboruban könnyű dolog földinek lenni. Pár száz kilométert ide vagy oda nem nagyon vettünk számba. Négyünk közül a Belle Laji volt a legtemperamentusabb, ő volt a legjobb katona, bátor, egyenes, naiv. A Marci szőke volt, lusta és félt a fronttól. András gazdag parasztfiú, akit tanítottak a szülei. A tanulás nem hagyott rajta komolyabb nyomokat. Tizenkilenc év körül járkáltunk mindanegyen és nagyon szerettük egymást. Együtt meneteltünk a »doppelreihenben«, együtt bontottuk ki a hazulról küldött leveleket és csomagokat, együtt pucoltuk a puskát és együtt udvaroltunk a Gyugyinkának.

Ez a dallamos nevű hölgy Prága történelmi negyedében lakott a Hadsinban és igen sok szabad idővel rendelkezett, mert a napnak majdnem minden szakában a Parlamenthez címzett kávéházban volt található. Karcu, szőke-haju, zöldszemű, fehérbőrű cseh kisasszony volt. Akkoriban nem tűnt fel nekem, hogy Gyugyinka folyton a kávéházban ül, hol egyedül, hol urakkal,

hol Milada nevű barátnőjével, de most bevallom gondolkodóba ejt az egy. Anélkül, hogy Gyugyinka becsületébe óhajtának gázolni, a történelmi idő távlatából nézve a jelenségeket egyre erősebb bennem az a meggyőződés, hogy szerelmünk tárgya, Gyugyinka tulajdonképpen — kokott volt. Akkor nem mertünk erre gondolni, mert Gyugyinka állandóan jobb társaságban forgott. Tisztekkel járt a moziba. Ezért nagyon irigyeltük őt. Az estéit állandóan üsztekkel töltötte, viszont a délután a miénk volt. Így is volt ez rendjén, mert este kilenc óra után a mi kimaradásunk bizonyos nehézségekbe ütközött.

Egy szép tavaszi délelőtt miután három óra hosszat hasaltunk a Samtbergén és rohamoztunk a vélt ellenszere, vigan danolászva meneteltünk hazatérni a kaszárnyába. Belle kezdte mindig az éneket, ezért nagy tekintélye volt a sarzsik között is. A Moldva partján felnéztek a halászkok, ahogy torkaszakadtunkból dudoltuk:

Három emeletes, három emeletes
A prágai bíró háza
Sirva sétál benne, sirva sétál benne
A prágai bíró lánya.

A továbbiakban az van elmondva, hogy a prágai törvényhatóság első tisztviselőjének gyermeke azért si, mert a babája, aki természetesen nem más, mint egy 51-es baka, be van zárva a kaszárnyába. Mikor éppen ismételni akartuk a szellemes refrént, egyszerre csak a torkunkon akadt a nóta. Egy kis melléküccéből szembe kanyarodott velünk Gyugyinka, egy tréfnőhadnaggal a balján és egy ménkü nagy farkaskutyával a jobbán. Meszszírel hadonászott felénk ernyőjével.

A helyzet meglehetősen kínos volt. Előttünk pár lépéssel lovagolt a századparancsnok Franck főhadnagy ur,

aki nem volt tulságosan kedélyes ember, mellettünk pedig kivont karddal menetelt Sebestyén hadnagy ur, civilben tanár és családapa, egyenruhában sneldigabb mint bármelyik aktív tiszt és hóhéra minden önkéntesnek. Gyugyinka veszedelmesen közeledett a század felé és egyre integetett:

— Szervusz Kinder!

Mi csak néztünk egymásra. Hát az a főhadnagy ott az oldalán nem magyarázza meg, hogy mi most a század élén haladunk és bennünket nem illik kompromittálni? Ugy látszik nem magyarázta meg, mert ekkor már hozzánk érkezett és nagy hangon kezdte:

— Kinder, nachmittag géma in Kino, ein neue Stück....

Szenecéttlenségünkre a nótát pár lépéssel előbb befektették és Belle úgy drukkolt, hogy még nem kezdett ujját. Ugy tettünk, mintha a nő nem hozzánk beszélt volna, hosszú lépésekkel rohantunk előre. Gyugyinka azonban nem zavartatta magát. Belekarolt Marciba, mert ő volt a szélén és mint ötödik velünk menetelt a sorban. Marci fehér volt mint a fal. A tréfnőhadnagy kacagott.

— Aber unbedingt Kinder — hangoskodott Gyugyinka — wirklich ein famoser Stück....

Marci kiakarta rángatni a karját, mi meg rémülten mondtuk a lánynak, hogy menjen el, mert itt baj lesz. Nem ment el. Meg is történt a baj. Sebestyén hadnagy ur észrevette a szituációt és elkezdett ordítani:

— Freiwilliger!

Aztán a lánya:

— Gehen zie weg Freulein!

Nagyokat káromkodott magyarul. Gyugyinka csak csodálkozott rá a zöld szemével. Meg van örülve ez a pocakos ember azzal a kivont karddal? És mit kiabál? A lárma visszafordul a főhadnagy ur is a lóval. A tréfnőhad-

nagy a járdán ment a kutyával és rohogott.

— Szervusz Polacsek! — kiáltotta feléje. Akkor vette észre a nőt a doppelreihenben. Két lábra kényszerítette a lovat, hogy tekintélyesebb legyen és úgy kiabálta.

Gyugyinka, mint aki jól végezte a dolgát felment a járdára a tréntiszthez és a kutyához és onnan kiáltotta hozzánk minden két percben.

— Aber ganz bestimmt! Um vier Uhr....

Husz perc múlva ott álltunk a kihallgatásra várók bal szárnyán. A főhadnagy négy nyelven káromkodott. Magyarául, németül, csehül és románul. Nagyon művelt ember volt. Azzal folytatta, hogy az egész háború sorsára végzetes lehet, ha mi menetelés közben egy polgári személyt diskurálunk.

— Sieben Tage kasernearest — mondotta ki aztán az ítéletet.

Aztán hozzátette:

— Egy hétig gondolkozhattok rajta, hogy a sorban nem szabad udvarolni. Marci megpróbált védekezni.

— Az unokanővérem volt kérem. Most jött Erdélyből.

— Ugy az unokanővéred? Most jött Erdélyből? És hogy van az minden éjjel a Parlament-ben látom? Te kapsz külön egy hetet.... És mindannyian azonnal megkezditek a büntetést.... Leutnant Sebestyén te vagy felelős, hogy ki ne mehessenek....

Leutnant Sebestyén örömmel vállalta a porkoláb-szerepet. Boldog volt, hogy ilyen fontos stratégiai pontot őrizhet a világháboruban. Négy önkéntest, akik megszegték a szent reglamát....

Mi meg busan máriásoztunk a nagy fekete kaszárnyában hét napon keresztül. Hiába várt bennünket Gyugyinka négy órakor a moziban és nem hiába sirt utánunk a prágai bíró lánya. Be voltunk zárva a kaszárnyába....

Száz kémet fogott Becskereken a Novi List

Alhir, amiről Becskereken semmit
nem tudnak

A beogradi „Novi List” szombati számában becskereki jelentés alapján azt írta, hogy a becskereki rendőrség nagyarányú kém-szervezetnek jött a nyomára, amely Eger és társa cég alatt folytatta üzemeit. A cég irodájában — a lap szerint — a rendőrség hamisított jugoszláv és amerikai vizum bélyegzőket talált, amelyeknek segítségével a társaság olyan okmányokat készített, amelyekkel Magyarországból a kémek könnyen átszökhettek Jugoszláviába. A nyomozás megállapította hogy a bélyegzőket a tiszti pavillon egyik szobájában gyártották, ahol kliséket és gépeket talált a rendőrség, mely a vizsgálat során azt is kiderítette, hogy a kém-szervezetnek Becskerek környéki falvakban nagyon sok ügynöke volt, több községi jegyző és postahivatalnok. A „Novi List” élénk fantáziájú becskereki tudósítója szerint Larczfeld német község teljes egészében résztvevett a kém-szervezet munkájában, amelyet — mint a lap írja — roppant gondnal és nagy raffineriával végeztek az agilis ügynökök, akik közül eddig száz személyt tartóztatott le a becskereki rendőrség. A cikk végén a lap megemlíti, hogy a belügyminiszterium a vizsgálat vezetésére egy belügyminiszeri tisztviselőt küldött Becskerekre.

A becskereki rendőrség a Novi List fantasztikus meséjével szemben a leghatározottabban kijelentette, hogy a hír minden alapot nélkülöz, a becskereki rendőrség semmiféle kém-szervezetet nem fedezett fel.

Vámhivatal épül

a kettősbirtokosok ellenőrzésére
a kelebiai határ mentén

A kettős birtokosok határátlépése ügyében eddig gyakoriak voltak a bonyodalmak, különösen a vámeljárási tekintetben. Azok a határmenti kettős birtokosok ugyanis, akiknek a határon túl fekszik birtokuk, természetesen vámentesen hozzadják át magyar területre, azonban a vámhatóságok eddig nem tudták kellőképpen ellenőrizni, hogy az érdekeltek nem hoznak-e be a határon termékeiket, illetőleg a megengedettnél többet Jugoszláviába és az ellenőrzést főleg az a körülmény nehezítette meg, hogy a kettősbirtokosok a határ legkülönbözőbb pontjain keresztül közlekedtek és így a vámőrség gyakran nem is vizsgálhatta meg az átszállított terményeket.

Ezt a nehézséget akarják most elhárítani azzal, hogy egy külön vámhivatalt létesítsenek a kettős birtokosok ellenőrzésére. A vámépület tervei már részletesen elkészültek és az építkezést még az ősz folyamán megkezdik a kelebiai határ mentén, olyan ponton, amely a legkönnyebben közelíthető meg a kettősbirtokosok részéről. Az építkezés költségei 50.000 dinárra rúgnak, a mihez Szubotica város is hozzájárul, az építkezéshez szükséges anyagokat pedig a kettős birtokosoknak kell majd kocsijaikon kiszállítani Szuboticáról a határra.

Az új vámépület elkészülte után a kettős birtokosok szántóföldjeinek, vagy szőlőjének nagysága alapján a vámhatóságok ki fogják számítani azt a maximális termést, amit a kettős birtokosok

magyar területre vámentesen behozhatnak és az ezen felül behozott gabonát, bort, gyümölcsöt, vagy egyéb terményeket az érvényben levő vámtarifák alapján szabályszerűen megvámolják. Így a kettős birtokosoknak is az lesz

az érdekük, hogy csupán a megengedett mennyiségű terményeket hozzák be, hogy így ne legyenek kénytelenek a magas vámok megfizetésére, viszont a vámhatóságoknak meglesz a módjuk a kellő ellenőrzésre.

A volt német trónörökös visszatért Németországba

Berlinből jelentik: Frigyes Vilmos német extrónörökös szombaton délelőtt a hollandiai határról a gyorsvonattal megérkezett a Berlin-Friedrichstrasse pályaudvarra. Itt csak néhány percet töltött, azután a brészlavi vonattal folytatta útját a sziléziai Oels felé, ahol állandóan tartózkodni akar.

A volt német trónörökös már a Cuno-kormány idejében folyamodott beutazási engedélyért és fogadalmat tett, hogy Németországban tartózkodni fog minden politikai tevékenységtől, különösen pedig a monarchista mozgalmak támogatásától. Kijelentette, hogy kizárólag Sziléziai birtokán fog élni és csak

ennek mintaszerű megművelésével kíván foglalkozni. A Cuno-kormány nem döntött ebben az ügyben. Stresemann azonban nem halasztotta tovább a kérdés elintézését. A kérelmet nem lehetett megtagadni, mert minden német állampolgárnak, aki nem vétett a törvények ellen, jogában áll, hogy zavartalanul hazájában élhessen. Az extrónörökös esetében arról sem lehet szó, hogy az antant emiatt kifogást emeljen, mert Frigyes Vilmos nem szerepel a háború bűnösei listáján és a versaillesi békeszerződés sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a volt trónörökösöt kitiltaná Németországból.

Ulainék a disz-cellákban

Az Ulain-Hitler szerződés szövege — Nem akarták Apponyit
kivégeztetni — Héjjas Iván szerepe a puccsban

Budapestről jelentik: A rendőrség pénteken közzétette a magyar fajvédők és Hitler között kötött szerződés teljes szövegét, amelyet a detektívek a letartóztatott Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselő nadrágjának hátsó zsebébe bevarrva találtak meg. A szerződést Ulain azért akarta kivinni Münchenbe, hogy Hitlerrel aláírassa; magyar részről Szemere Béla dr. és Bobula Titusz írták alá.

A szerződés rossz néveléssel írt szabályos katonai konvenció, amely szerint Hitler — mind a nyolc teherautójával és hatszáz altisztjével — támogatni köteles a magyar fajvédőket, akik szintén a legszorosabb együttműködésre kötelezték Hitlerrel szemben magukat. A szerződés harmadik pontja szerint mindkét félnek joga van másirányú szövetségeket is kötni, ha ez a másik fél érdekeit nem érinti. Az ötödik pont szerint Hitler elismeri Magyarországnak a háború előtti határait, azonkívül esetleges annexiókat is. Ha tehát Szemere és Bobula urak imperialisztikus törekvésekben odáig mentek volna, hogy, mondjuk, Bécsset el akarják foglalni, a bajor mázolósegéd nem emelt volna ez ellen kifogást. Magyarország köteles a szerződés szerint — az Ulain-puccs sikeres végrehajtása után természetesen — gabonát, főzelékféléket, vágómarhát, tejet, tejtermékeket szállítani Bajorországnak, mert ott ebből, Bobula és Szemere szerint, hiány van. Magyarországon viszont »speciális kiképzésű legénységben« van hiány és ezért ezt Hitler exportálta viszonzásként.

A humorosan magyarképi szerződés nem intézkedik a puccs pénzügyi részéről, hanem a negyedik számú melléklet szerint ezt »kizárólag szóbelileg« Münchenben szabályozták volna a magyar és bajor kiküldöttek.

Bobula

Bobula Titusz, akinek aláírása az okmányon szerepel és aki jelenleg a budapesti rendőrség foglya, magyar származású amerikai állampolgár. Az apja budapesti műépítész volt, ő maga pedig mérnök, aki vagyont szerzett Amerikában és az acél-tröszt egyik vezetőjének, Schwab-nak lányát vette el. Egy évvel ezelőtt rokonai látogatására utazott Budapestre pár hétre, azonban annyira beleesett a fajvédelmi mozgalomba, hogy Magyarországon

maradt és finanszírozta Gömbösék mozgalmát. Megszerezte számukra antiszemita amerikai milliárdosok anyagi támogatását is, állítólag Henry Ford, az automobil-király — aki Hitleréket is segítette nagyobb összegekkel — volt a magyar fajvédők legjobb mecénása. Kihallgatása során Bobula azzal védekezik, hogy amerikai állampolgár, de a rendőrség — minthogy politikai bűncselekményről van szó — nem hajlandó ezt a védekezést tulságosan respektálni.

Nem volt fekete lista

A budapesti sajtó egyrésze s annak nyomán az egyik szubotica-i hírlap is szenzációs — de első pillanatra is szembetűnően valószínűtlen — tudósítást közölt arról, hogy Ulainék fekete listát készítettek a kivégzendő politikusokról s ezen a listán első helyen az Amerikában tartózkodó Apponyi Albert gróf szerepelt volna. Természetesen ezek a hírek minden alapot nélkülöznek, a fajvédők, uralomra jutásuk esetén, nem a leghexagonáltabb keresztény-nemzeti politikusokat végezték volna ki. Valószínű azonban, hogy a puccsisták — ha tervük sikerül — nem ismertek volna himéletet és nem ridatak volna vissza tömeg-pogromoktól. A rendőrség megállapítása szerint a bajor csapatok a magyar puccsistákkal szövetkezve léptek volna akcióba és ugyanabban az időben Kecskemét tájékról kétezer ember vonult volna fel Budapest ellen. Héjjas Iván, Francia Kiss Mihály és társaik vezetése alatt. A fontosabb középületek, a posta, táviróhivatal, a telefonközpont, a rendőrség és az egyes minisztériumok, valamint a városparancsnokság megszállása előzte volna meg a puccsisták véres akcióját. De még a puccs előtt, amelyet november 20-ika utánra terveztek, merényletekkel akarták nyugtalanítani a fővárost. Tervbe volt véve, hogy néhány magyar puccsista Münchenbe megy ki és ott bombákkal operál és a Hitleréknek nem tetsző embereket meggyilkolja. A merénylet elkövetése után nyomban hazaszöktek volna, úgy hogy nyomuk teljesen elveszett volna. Ugyanazon módszer szerint a Budapestre már megérkezett bajorok magyar liberális politikusokkal végeztek volna. Csak néhányat, hármát-négyet szemeit kiáldozatul és az itteni merénylők szintén nyomban megszöktek volna. Ennek a csereakciónak minden

egy részletét már kelősen megbeszélték.

Letartóztatott ébredő-vezérek

A letartóztatottak közül Ulain, Szemere és Bobula nem vallanak, illetőleg csak lényegtelen vallomást tettek, a többi őrizetbevevett puccsista vallomása alapján azonban a rendőrség letartóztatta dr. Dániel Sándor és dr. Adorján Géza ébredő-vezéreket, az egyesület főtitviselőit, akik már idáig is gyakran szerepeltek a különböző merényletek alkalmával. Dánielt az erzsébetvárosi bombamerénylet alkalmával tartóztatták le, Adorján Gézát pedig a Fővárosi Operettszínházban rendezett lövöldözésből kifolyólag, azonban egyiküknek sem történt baja.

Nem ül össze a nemzetgyűlés

Bethlen István gróf miniszterelnök a pénteki nap folyamán a következő hivatalos megkeresést intézte Szcitovszky Bélához, a nemzetgyűlés elnökéhez:

A magyar királyi államrendőrség ez évi november hó 7-ik napján lázadás elkövetésére irányuló szövetség büntette miatt Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselőt tettenérés esetében nemzetgyűlési képviselő letartóztatásba helyezhető, azonban joggyakorlatunk értelmében ezen megtörtént letartóztatás folytathatása vagy megszüntetése iránt a Ház (nemzetgyűlés) hivatott határozni, tisztelettel kérem, hogy a fenti tényállást a Ház további határozathozatala céljából a nemzetgyűlésnek bejelenteni méltóztatásék. A kormány nem gondol a nemzetgyűlés összehívására, a fajvédők azonban igyekeznek megszerezni az ehhez szükséges harminc aláírást.

Ulainék a pestvidéki törvényszéken

A minisztertanács az Ulain-ügyben illeszt tartott, amelynek döntése alapján az ügyészség elrendelte Ulain Ferencnek és társainak további fogvatartását. A letartóztatott puccsistákat a pestvidéki törvényszék fogházába helyezik el azokban a cellákban, amelyekben a királyi puccs után Andrássy Gyula gróf, Rakovszky István, Sigray Antal gróf és társaik ültek s amelyek a fogház előkező vendégeinek vannak fenntartva.

Pártkonferenciát hív

össze a bunyevác-párt

A bunyevác-sokác párt már az elmúlt hetekben foglalkozott azzal a tervvel, hogy összehívja a pártkongresszust Somborba. Akkor azonban elhalasztották a kongresszust, mert nem akartak elébe vágni a klerikális párt ljubljanai országos kongresszusa határozatának. Most azonban, hogy a bunyevácokra is nagy jelentőségű ljubljanai kongresszus már állást foglalt, a bunyevác-sokác párt is összehívja pártkongresszusát.

A kongresszust még a parlamentnek november 20-ra tervezett megnyitása előtt tartják meg, annak helyéről és pontos időpontjáról azonban ezideig még nem történt végleges döntés. A pártvezetőség a szélesebb körű kongresszus helyett valószínűleg inkább csak a bizalmi férfiak összehívása mellett fog dönteni. A kongresszus elsősorban a párt politikájáról, a klerikális párt országos kongresszusának határozatairól fognak beszámolni.

A bunyevác-sokác pártban fennálló ellentétokről és a párt küszöbön álló bomlásáról elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak. A bunyevác-sokác párt vezetősége újabb és erőteljesebb szervezkedési akcióról tárgyal, amelyet már legközelebb megindítanak és amelynek az a célja, hogy azokat a bunyevác-sokácokat — főképpen az intellektuelleket — akik eddig passzív viselkedtek, bevonják a pártpolitikába

Tagad a sentai rablógyilkos

Helyszíni tárgyalás a Tisza-parton

A sentai tiszaparti rablógyilkosság pénteken megkezdett főtárgyalását szombaton Sentán, a gyilkosság színhelyén folytatta a subotcai királyi törvényszék büntető tanácsa. Pavlovics István törvényszéki elnök, a büntető tárgyalás elnöke délelőtt kilenc órakor nyitotta meg a folytatólagos főtárgyalást a sentai városháza közgyűlési termében,



Pavlovics törvényszéki elnök

amelyet zsúfolásig megtöltött a hallgatóság. A vádirat rendelkező részének felolvasása után dr. Petrovics Marko, Tóth Mátyás védője előterjesztést tett, hogy Tóth elmeállapotának megfigyelése végett rendelje ki ellenőrző orvosokul dr. Mery Sándor és dr. Güicksthal Andor orvosokat. Az ügyész hozzájárulása után a bíróság teljesítette a védő előterjesztését.

Ezután megkezdtek Tóth Mátyás vádlott kihallgatását, aki az elnök kérdésére kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Elmondta,



Vasziljevics Ljuba ügyész

hogy ügynökösködéssel foglalkozott és házasságot is kötött. A meggyilkolt Horváth István földvadászlással bízta meg őt és ebben az ügyben többször utaznia kellett. Ezekre az utazásokra Polyák Erzsébetet is magával vitte, hogy helyette írjon, mert az ő keze reszket. Az utazások nem vezettek eredményre. A pénzt elköltötték, föld pedig nem volt. Augusztus 17-ikén bejött a tanyáról Sentára Horváth

István. Elment vele a népkertbe és ott megbeszéltek a további teendőket. Horváth kétségbe volt esve, mert eladta természet egy kereskedőnek, előleget is vett fel rá, de nem szállított. Ezt nagyon a lelkére vette és azt mondta, nem mer hazamenni, inkább nekimegy a Tiszának. — En azt válaszoltam neki, — mondja vallomásaiban Tóth, — hogy ezt ne tegye, inkább jöjjön el velem a kereskedőhöz és egyezzen ki vele. Ezután ott hagytam és többet nem találkoztam vele. Csak az újságokból tudtam meg, hogy Horváth István holtestét kihalászták a Tiszából.

Pavlovics István elnök: A csendőrségen másképpen vallott.

Tóth: Jó három verést kaptam, a csendőrök húzták a hajamat, vertek, azért vállaltam a gyilkosságot.

Az elnök: A járásbírósnál és a vizsgálóbíró urnál is beismerete tetét. Ott is bántották?

Tóth: Ott nem bántottak, de a csendőrségnél kapott verés miatt úgy félttem, hogy ott sem merem mást mondani. Azt hittem, hogy levágják rólam a húst, ha nem mondom, hogy én tettem. Abban bűnös



Tóth Mátyás

vagyok, hogy a pénzt elköltöttem, de a tiszabafojtásban ártatlan vagyok.

Terhelő vallomás

Tóth kihallgatása után Polyák Erzsébet másodrendű vádlottat vezették be a terembe. Fekete ruhában, fekete kendőben áll a bíróság elé. Halk hangon felelt a kérdésekre, úgy, hogy az elnök többször figyelmeztette, hogy beszéljen hangosabban.

Elmondja, hogy a meggyilkolt Horváth Istvánnal csak egyszer, vagy kétszer találkozott. Tóth Mátyás jelenlétében. Tóth Mátyással soha sem lakott egy fedél alatt. Tóth mondotta neki, hogy Horváthtól nyolcezer forint követelése van és ha nem kapja meg tőle a pénzt, akkor leviszi a Tiszához és belelőki. Tóth őt is felszólította, hogy augusztus 24-ikén reggel nyolc órakor várjon rá a piacon. Ott is volt a megbeszélés helyen. Tóth Mátyás és Horváth István is odajöttek az állomásról, mert Horváth akkor jött be a tanyáról. Elmentek a Buránykorcsmába, ahol Tóth bort rendelt és itatta őket. Mikor látta, hogy Horváth eléggé ittas, elindultak a Tisza partjára, hogy a vizárlást megnézzék. A Tisza partjának lejtős helyére érve a két férfi lement a folyóhoz és egy lépésre bementek a vízbe. Látta, amikor Tóth Mátyás kivette Horváth kabátjának belső zsebéből a pénztárcát, abból elvette a pénzt, a tárcát pedig visszatette Horváth zsebébe. Ezután Horváthot a vállánál megragadta, rángatni kezdte és őt is segítségül hívta. Ő közvetlenül az áldozat mellett állt a víz szélén, a balkezevel meg is érintette Horváth karját, amikor ez a vízbe dőlt, de már nem kellett lökni. Az elnök: Maga a kézrátévéssel csak az áldását adta rá? A vádlott erre bemutatta Horváthnak a Tiszába való belökését és amikor saját szereplését illusztrálta, simogató mozdulatot tett a jobbkezevel. En csak hozzá értem, — mondta, — de akkor már a vízbe esett.

Szembesítés

Pavlovics István elnök szembesíti a két vádlottat. A szembesítés izgalmas jelenetek mellett ment végbe. Polyák Erzsébet szemébe



Polyák Erzsébet

mondta Tóth Mátyásnak, hogy ő gyilkolta meg Horváthot. Tóth konokul tagadott, mire Polyák Erzsébet indulatosan rákiáltott: — Az Isten úgy égessen el téged és engem, hogy ez igaz!

Tóth a szembesítés alatt sápadtan, rémült tekintettel nézett az asszonyra. Ákozódott és esküdözött, hogy nem volt a Tisza partján és nem tett semmit.

Az elnök felmutatta a járásbírósnál és a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. Tóth ennek ellenére kitarított tagadása mellett.

A tanu

A szembesítés után a tanuk kihallgatására kerül a sor.

Horváth János 28 éves földműves, a meggyilkolt fia elmondta, hogy nem sokat tud a gyilkosságról, mert nem lakott együtt apjával.

Burdny vendéglős kijelentette, hogy nem volt a korcsmájában, a mikor augusztus 24-ikén a háromtagú társaság nála ivott.

Márton Mariska fényképész, Sze-



Az áldozat

gedi Antal napszámos és Németh Juliska varrónő tanuk kihallgatása elmaradt, mert Singer Bernát dr. védő bejelentette, hogy nem kívánja kihallgatásukat, amihez az ügyész is hozzájárult.

Az utolsó tanu Horváth Vince, a meggyilkolt 18 éves fia volt, aki lényegtelen vallomást tett.

A tárgyalást az elnök déli félegykor felfüggesztette és a helyszíni tárgyalást künt a Tisza-partján délután

három órára tűzte ki.

A Tiszaparton

Délután kettőkor valóságos népvándorlás indult meg a Tiszaparttra. Az emberek sűrű rajokban vonultak a gyilkosság színhelyére, ahol Horváth Istvánt a Tiszába lökték. A rend fenntartására egy szakasz rendőrt vezényeltek ki. A gyilkosság színhelye körülbelül két kilométerre van a várostól északi irányban, az ugynevezett kisbudzsáki részen, a szivattyutelepnél. Több méter magas homokpart, mély bevágással, úgy, hogy a magas partról nem lehet látni, mi történik a víz szélén.

Fél három órakor érkezett meg a börtönőrök kíséretében Tóth Mátyás és Polyák Erzsébet a gyilkosság színhelyére, ahol ekkor már mintegy háromezer főnyi tömeg várakozott. Három órakor megjelent a bíróság és az elnök nyomban megnyitotta a helyszíni tárgyalást.

Lejátszatiák a gyilkosságot

Pavlovics elnök először Polyák Erzsébetet szólította fel, hogy mutassa meg pontosan a gyilkosság színhelyét, valamint azt az utat, a melyen az áldozatot odavezették. Az asszony elindult egy börtönőr kíséretében a város felé, a töltés irányába, egy helyen megállt és megjelölt, hogy ott kanyarodtak le a folyópart bevágásához. Azután tovább ment az uton, le a vízparthoz és egy keskeny földnyelvre lépve megmutatta, hogy onnan lökték a vízbe Horváth Istvánt. Ezalatt Tóth a töltésen állva reszketve figyelte szeretőjének mozdulatait.

Az elnök két ember segítségével lejátszatta Polyák Erzsébettel a vízbedobási jelenetet. Az asszony, a középenálló és az áldozatot helyettesítő emberen megmutatta, hogy hogyan fogták meg. A jobb oldalon álló embernek, aki a gyilkos szerepét töltötte be, megmagyarázta, hol fogja meg az áldozatot. Erre a jobb oldali ember, a középen állónak megragadta a vállait, majd megfogta jobb kezével annak balkarját, úgy hogy a kézcsavarodás következtében a test előredőlt. Ebben a helyzetben lökte a vízbe Tóth Mátyás Horváth Istvánt. Polyák Erzsébet bámulatos hidegvérrel és nyugalommal mutatta be a vízbedobási jelenetet. Utána elővezették Tóthot is, hogy Polyák Erzsébet előtte is mutassa meg, hogyan vezettek áldozatukkal. Amikor ez megtörtént, az asszony szemébe mondta Tóthnak, hogy így folyt le a gyilkosság.

A szembesítés alkalmával Tóth is-

mét konokul tagadott és kijelentette, hogy az asszony csak azt mondja, amit a csendőroktől hallott. Esküdözött, hogy sem ő, sem Polyák Erzsébet nem nyultak Horváth Istvánhoz és hogy szavainak hitelt adjon, izgatottan odafordult a vádlott társához:

— Te oly ártatlan vagy — mondotta — mint egy ma született bárány, sem a kezemmel, sem a lábammal nem mozdultam meg, hogy

NYILTTÉR.

EARIF D. D. SUB...

... a Vilsonova és ... Poljoprivredna i ... helyiségeibe helyezte az ...
Telefonszám: 200.

Ertesítjük a t. részvényeseket, hogy ...
A Ferrar D. D. ...

UI SÖRÖZŐ- és ÉTTE

Tisztelttel van szerencsém a n. s. k...
Adózási ...
gatta ki ezután a bíróság. Milityevics elmondta, hogy Tóthot nem bántalmazták, csupán az őrmester mondta neki, hogy enyhébb büntetést kap, ha beismeri tettét. Azután elmondta, hogy amikor a nyomozás alkalmával a helyszínére vezették a vádlottakat, Polyák Erzsébet öngyilkosságot kísérelt meg és egy őrizetlen pillanatban majdnem a vízbe ugrott. Az utolsó percben tudták csak megakadályozni öngyilkosságát.

A helyszíni tárgyalás, amely körülbelül egy óra hosszat tartott, ezzel véget ért. Pavlovics elnök a tárgyalás folytatását vasárnap délelőtt kilenc órára tűzte ki a szentai városháza közgyűlési termében.

Amerika nem vesz részt a szakértői bizottságban

Az Unió kormánya elfogadhatatlannal tartja Franciaország feltételeit

Párisból jelentik: A párisi amerikai nagykövetségre Washingtonból kábelsürgöny érkezett, amely szerint Washingtonban publikáltak Hughes államtitkár nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy elfogadhatatlannak tartja Poincaré feltételeit a szakértői bizottság egybehívásával kapcsolatban. Az Unió kormánya — mondja a nyilatkozat — ezért céltalannak tartja a további eszmecserét Franciaországgal.

A francia külügyminiszteriumba a péntek esti órákig nem érkezett semmi jelentés Hughes nyilatkozatáról.

A kábelhírt megerősíti a Havasügynökség jelentése, amely szerint az Unió kormánya elhatározta, hogy az Anglia részéről fölvetett szakértői bizottságban nem vesz részt, mert Franciaország olyan feltételeket állított föl, amelyek eleve lehetetlenné teszik, hogy a bizottság eredménye munkát fejthessen ki.

A francia sajtó Amerika viselkedését meglehetősen hűvösen kommentálja. A Temps azt írja, hogy bár az Unió részvétele a európai ügyek intézésében föltétlenül nyeresége lett volna Európának, Franciaország mégsem tagadhatja meg tradícióit és nem áldozhatja föl érdekeit akkor, amikor létéről és jövőjéről van szó.

Belehalt sérüléseibe

a martonosi legényháború egyik áldozata

Október 25-én a martonosi korcsmában több legény borozott, akik közül Csonka Adám és Rozandi Mihály legények már ittasak voltak, amikor összeszólaalkoztak. Az összeszólaalkozásból rövidesen verekedés lett, amiben több legény is részt vett. A korcsmában tartózkodók szétválasztották a verekedő legényeket és hogy a további verekedést elkerüljék, Rozandi Mihályt hazaküldték a korcsmából. Rozandi szót fogadott és elhagyta a verekedés színhelyét, néhány perc múlva azonban, anélkül, hogy a többi legény észrevette volna, utána szökött Csonka is. Néhány száz lépésnyire lehetett Rozandi, amikor Csonka utolérte és felelősségre vonta. Majd előrántott a zsebéből egy nyitott borotvát és azzal felvágta Rozandi hasát. A súlyosan megsérült ember összeesett. A segítségére sietők eszméletlenül vitték haza lakására. Csonkát a martonosi csendőrség azonnal letartóztatta és megindította a nyomozást. Rozandi több mint tíz napig élet és halál között lebegett, de már nem lehetett megmenteni; szombat délelőtt meghalt.

A martonosi csendőrség Rozandi haláláról értesítette a suboticei ügyészséget, ahol nyomban elrendelték a holttest felboncolását. Talsics vizsgálóbíró szombaton reggel utazott Martonosra, hogy a vizsgálatot megejtse. A gyilkos legényt beszállították a suboticei ügyészség fogházába.

TINTA

Mindörökké

Fontos, hogy a hantot smaragd pázsit fódje s a por fölött oly gögös sirbolt emelkedjék, mely azt hiteti el veled, hogy villanyvilágítás is van benne, telefon- és központi fűtés? Nem fontos, nem fontos.

Micsoda gyermekség is jeltelen sírok miatt sopánkodni. Itt már nem emberek vannak. Csak volt emberek, a színjáték után, álarc és élet nélkül. Szébb az, hogy ezek a nyugalmazott emberek legalább itt egyenlőek.

De nem egyenlőek. Késő alkonyattal, kávészin homályban megállok a sir előtt, melyben Jókai Mór áldott teteme nyugszik. Mindössze egy fejfa beszél róla, néhány virág.

Mellette azonban tömbök harsannak a ködbe, oszlopok meredeznek. Anélkül, hogy sejtettem volna, miképp, titokban, pár év alatt a halál egész fényes, friss

csomagolást. Lakás van. Esztelen ingatlanért elcsorélták. Személyesen tárgyalok. Sétl. Vojvodica Műső utca 4. Pancevo. 8488

Eladó 5 HP Moris...
Egyedül...
Egyedül...
Egyedül...

hogy tolonganak, itt is, azok, kik bir okba vették az életet, pezsgőztek, mulattak; most kevélykednek, egyik a másik hátán. Nem látni tőlük a negyokat. Elfoglalják előlük a temetőt.

Egykor mulattak, vigalmi adót fizettek. Ha törvényt tennének, leszűrnék a siralmi adót is. Akkor ugyanott feküdnének, tulragyogva azokat, kik önmagukból világítottak. Számukra a tulvilágon sincs lakáshiány.

Czucor Gergely, szavak méherdeje, Munkácsy Mihály, színek pillangója és ti többiek mind, mily szerényen alusztok, mintegy örök éjjeli menedékhelyen. De a hatalmasok emlékei diadalmaszkodnak, halotti palotájuk dacol az idővel ma is, ötven év múlva is, száz év múlva is s unokám majd mégis elolvassa nevüket és szórakozottan lépi át a törpe sirhalmokat.

Ez a halhatatlanság. A többi szóbeszéd. Csontjaik felzörögnek hozzánk, kacagás hallik a sötétből, hogy csak ennyi a szellem is életben, halálban, mindig, mindent az anyag az ur.

Kezem ökölbe szorul. Mindörökké, mindörökké...

Kosztoldnyi Dezső.

Örökösödési harc a futaki Chotek-birtokért

A novisadi törvényszék zárlatot rendelt el a birtokra

Szombaton fordulat állt be abban a nagy pörben, amely a Chotek- és Schönborn-családok között a futaki tizenkét ezer holdas birtok miatt már évek óta folyik, a novisadi törvényszék gróf Schönborn Károly kérelmére elrendelte ugyanis a birtok zár alá vételét.

Chotek Rezső gróf futaki birtokát annak idején Schönborn Károly gróf két leányára, Mária és Johanna grófnőkre hagyta. A birtokot a végrendelet alapján a Schönborn-család át is vette és azt Schönborn Károly gróf kezelte. Fél évvel ezelőtt Chotek Rezsőné birtokháborítási pert indított Schönborn ellen és a bíróság úgy ítélte, hogy a futaki birtok Chotek Rezsőnéé, aki azt az ítélet alapján át is vette.

A birtok elvesztése után Schönborn Károly gróf leányai nevében pert indított a novisadi járásbírósnál Chotek Rezsőné ellen és kérte, hogy a bíróság rendeljen el zárlatot a birtok fölött. A futaki birtokból ugyanis 2500 holdra, Schönborn Mária és Johanna grófnők utóörökösödési joga be volt kebelezve, a többi tízezer hold zárgondnoki kezelésének elrendelését pedig a birtok megmentése címén kérte, azzal az indokolással, hogy Chotek Rezsőné kezében veszélyeztetve van a birtokkomplexum fennmaradása.

A novisadi járásbírósnak szombaton ítélte ebben az ügyben és felebbezésre való tekintet nélkül elrendelte a futaki birtok zárgondnoki kezelését. Zárgondnokká Gódor Ignác volt futaki uradalmi igazgatót nevezte ki a bíróság. Chotek Rezsőné grófnő az ítélet ellen felebbezett.

HIREK

— Milkó Izidor hazakerkezett. Több ízben írtunk már arról, hogy Milkó Izidor dr. a kiváló író, a magyar irodalomnak közöttünk élő excellens képviselője, a Bácsmegyei Napló népszerű és szeretett Baedekerje súlyos beteg. Hat hétig feküdt az egyik budapesti kórházban, ahol nehéz és fájdalmas műtétnek vetette magát alá. A műtét sikerült, de a gyógyulás utja még hosszú és fájdalmas. A nagybeteg író, ahogy állapota annyira javult, hogy az orvosai megengedték a hazaszállítást, hazakiváncozott Szuboticára. Most lakásán fekszik törődötten, betegesen, elerőtlenedve a betegségtől és szenvedéstől, hét évtized terhével és gondjával. Hogy azonban a Bácsmegyei Napló olvasói a betegsége alatt is hozzájuthassanak írásához, Milkó Izidor kiadatlan régebbi írásait bocsátotta rendelkezésünkre. Az elmúlt hetekben s az alatt a remélhetőleg rövid idő alatt, amíg munkaképessége vissza nem tér s újra kezébe tudja venni a tollat ezekben a régebbi írásokban györnyörködhetnek csak az olvasók. Tisztelőinek meleg szeretete és hálája áll őrt a fájdalommal birkózó nagy író betegágya mellett.

— A kereskedelemügyi miniszter expozéja. Beogradból jelentik: Kojics dr. kereskedelemügyi miniszter szombaton délelőtt fogadta a beogradi sajtó képviselőit, akik előtt expozét adott a kormány kereskedelmi politikájáról. A miniszter hangsúlyozta a kereskedelmi politika fontosságát az ország gazdasági viszonyainak konszolidálása és a valuta stabilizálása szempontjából. Kijelentette hogy a kereskedelem fejlesztése érdekében a kormány a belföldi kereskedelmet előnyben részesíti a külföldivel szemben és hogy a kormány mindent megtesz, hogy a kiviteli szezon az exportörök minél jobban kihasználhassák.

— A novisadi kereskedelmi és iparkamara a 123-as paragrafus ellen. Novisadról jelentik: A novisadi kereskedelmi és iparkamara beadványt intézett a pénzügyminiszterhez, amelyben kéri, hogy a pénzügyminiszter helyezze hatályon kívül a törvény 123-ik paragrafusát, mert ez a paragrafus iparvállalatok felállítását külön koncessziókhöz köti és ezzel súlyosan gátolja az ipar fejlődését.

— Tizenegy tisztviselőt bocsátottak el Torontálban. Beeskerekről jelentik: Torontál-Temes megyéhez megérkezett a belügyminisztérium leirata, amely szerint a megyei tisztviselők létszámapasztása következtében a belügyminisztérium 11 tisztviselőt elbocsát a megye szolgálatából. A tisztviselőredukció áldozatai között szerbek, magyarok és oroszok is vannak. Az elbocsátottak névsorában négy, már régebben nyugdíjazott tisztviselő is szerepel.

— Nyugdíjazott zárdafőnök. Vrsacról jelentik, hogy a Vrsac melletti meszicsi görög keleti szerb zárdafőnökét, dr. Dimitrievics Vladimír archimandritát saját kérésére nyugdíjazták. A kintinó egyházi férfit nyugalombavonulása Vrsacon nagy meglepetést keltett.

— Egyházmegyei hír. Vrsacról jelentik, hogy Gyórics Dusan homoljai görögkeleti apátplébános, demokratapárti nemzetgyűlési képviselő, az egyházi tanács tudora, e évi november 7-én a Pancsevo melletti görög keleti szerb Vojlovica zárdában szerzetesi fogadalmat tett és ez alkalommal a keleti egyház kánonjai szerint felvette eddigi keresztneve helyett a Dositej nevet.

HA ELEGÁNSAN AKAR ÖLTÖZKÖDNI
egy tekintse meg
ősi és téli szöveteimet!
Raktáron tartok: Bűny-, Bűny- és téli-
hát- szöveteiket. Bűny- és téli-
és téli- és téli- 1000 dinár kezdve mérték után
a legújabb divat szerint — Megrendelők:
NÁVAY ISTVÁN
polgári- és egyruhahasználati, Subo-
tica, Bombardák utca 2. (Nagytemplom mellett)
Dr. Kiss-ház. 6985

Amerika a Ruhr-vidék megszállásáról. Washingtoni jelentés szerint Hughes kijelentette Jusserandnak, hogy az Egyesült-Államok nem szándékoznak felülvizsgálni a Ruhr-vidék megszállásának jogosságát, meg vannak azonban győződve, hogy Németország fizetőképességét csak a terület termelékenységével kapcsolatban lehet megítélni.

December 21-ikén lesz a Vörös malom bemutatója Bécében. Bécsebeli jelentik: Molnár Ferenc, aki néhány nap óta Bécében tartózkodik, megállapodott a Burgtheater igazgatóságával, hogy a Vörös malom bemutatója december 21-én lesz. A próbákat december első napjaiban fogja a Burgtheater együttesen megkezdni. A darab rendezését Molnár Ferenc Herterichre, a színház igazgatójára bízta.

Öngyilkos cselédleány. Indiáról jelentik: Koszova Mária 17 éves indiai cselédleány szombaton fölakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. Tettét pillanatnyi elmezavarásban követte el.

Belefulladt az árokba. Novisadról jelentik: Glozsánban szombaton délután Saskó János gazda négy éves kis fia egyedül maradt otthon. A kis fiú átmászott a kerítésen és amint tovább indult, a sáros földön elcsuszott, beleesett az esővízzel telt árokba. Segélykiáltásait nem hallotta senki és a mély vízbe belefullt.

Aszfaltot kapnak a kikindai uccák. Kikindáról jelentik: A kikindai városi tanács Majnitski polgármester előterjesztésére kétszáz ezer dinár hitelt szavazott meg a város uccáinak aszfaltozására. A munkálatok már megkezdődtek.

Tanító, aki meg akart fojtani egy rendőrt. Szentáról jelentik: Jovanovics belügyminiszteri inspektor megejtette a vizsgálatot Milenkovics horgosi tanító ügyében, aki — mint annakidején a »Bácsmegyei Napló« megírta — azzal vádolta meg az egyik rendőrt, hogy minden ok nélkül rátámadt és megverte. A vizsgálat során beigazolódott, hogy nem a rendőr bántalmazta a tanítót, hanem Milenkovics tanító ültetelte a kötelességét teljesítő rendőrt, akit az uccán letepert és fojtogatni kezdett. Jovanovics inspektor elrendelte, hogy a verekedő tanító ellen eljárást indítsanak a suboticei ügyszéknél.

A »Ma Este« vasárnap száma fényes tartalommal gyönyörű illusztrációkkal jelent meg. A budapesti színházi hét legérdekesebb eseményeiről számol be képekkel és szöveggel. A »Lila akác« szereplői és felvonásai, Jackie Coogan, mint Ottó trónörökös. A Nemzeti Színház Shakespeare ciklusának szereplői, moziszínészek és mozijelenetek tartikják az eleven és lebilincselő szöveget, melynek szenzációja Fedák Sárinak hosszú és őszinte nyilatkozata. Kapható az Athenaeum hírlap-terjesztő vállalat (Subotica, Alexander ul. 5) elárúsítójánál.

A noviszadi ipari és kereskedelmi kamara az utánvételi összegekért. Novisadról jelentik: A novisadi ipari és kereskedelmi kamara beadvánnyal fordult még régebben a közlekedésügyi minisztériumhoz, amelyben utalt arra, hogy a vasúti-hajózási szindikátus és a posta az utánvételi összegeket rendszerint nagy késésekkel fizeti ki, amiáltal óriási károkat okoz az érdekelt kereskedőknek. A minisztérium most értesítette a kamarát, hogy elrendelte, miszerint a posta, a vasut és hajózási szindikátus az utánvételi összegeket azonnal tartozik kifizetni. Egyben felkérte, hogy minden konkrét esetet hozzanak a kereskedelmiügyi minisztérium tudomására.

Sikkasztásért letartóztatták egyik szuboticei biztosító társaság igazgatóját. Gábor Károly szuboticei biztosítási társulati igazgató neve már nem ismeretlen a rendőrség előtt. Egy ízben már folyt ellene eljárás sikkasztás miatt, akkor azonban eltűnt Suboticáról. A biztosítási főtisztviselő rövid idővel ezelőtt visszatért Suboticára, ahol most egy ljubljanaei biztosítóintézetnek, a Medjuobnonak itteni fiókját vezette. A suboticei rendőrségen most ez a társulat fejelentést tett igazgatója ellen, hogy az 41.328 dinárt sikkasztott a vállalatától, amiért a rendőrség szombaton letartóztatta.

Enkvő. Simonyi Böske és Nozdroviczki Ackó, f. hó 11-én, vasárnap délután 4 órakor tartják esküvőjüket a suboticei evangélikus templomban. (Minden külön értesítés helyett).

Bombát találtak Budapesten. Budapestről jelentik: A Páva-ucca 39. számú telken épülő zsidótemplom közelében a járdán az éjjeli őr szombaton hajnalban kézi gránátot talált. A bomba olyan típusu, mint amilyent az ébredők a Club-kávéházi merénylet alkalmával használtak és aminőt annakidején Rassay Károly lakására küldtek. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek vezetőjéből a feltevésből indulnak ki, hogy az Ulain-puccs szabadlábban maradt résztvevői közül dobta el a kézi gránátot valaki, aki attól tartott, hogy házkutatást tartanak majd a lakásán.

Halálozás. Özv. Mijatovics Mihályné szombaton hajnalban 75 éves korában hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Az elhunytban Mijatovics György suboticei fodrászmester édesanyját gyászolja. A temetés vasárnap délután fél 4 órakor lesz a Szegedi-uti szőlőkben (vasbutorgyárral szemben) lévő gyászházból a Bajai-úti temetőbe.

A Vajdasági Magyar Irók Almanachjának szerkesztői felkérlik azokat a kiknél gyűjtőveik vannak, hogy azokat szíveskedjenek visszaküldeni a Bácsmegyei Napló szerkesztőségébe.

Esti Élet címmel megindult Budapesten az első színházi napilap, Balassa Imre szerkesztésében. Az elevenen szerkesztett, ötletes napilap a legfrissebb színházi és művészi eseményeken kívül hoz sporthíreket és tőzsdei jelentéseket is. Az első magyar színházi napilap Suboticán az Athenaeum könyv- és hírlap-terjesztő vállalatnál kapható.

Ma és a következő napokon a Nemzetiszálloda kávéházában orosz énekkar hangversenyt tart. Belépőjű nincs. Kezdeté este 9 órakor. Otnaponként új műsor. Tisztelettel: Dobrohotov igazgató, orosz tenorista.

Női divatújítások, női mellényekben, kabátokban és az összes trikóáruk leszállított áron Klein Jenőnél Novisad, Jevrejska ul. 13.

Lepedat i Jovanović suboticei főelárúsítóknál vásárolt sorsjegyekből november 9-én kisorsoltattak:

- 1000 dinárt nyert: 1631 25289 34022 47712.
- 500 dinárt nyert: 9126 22942 47 23877 25238 897 35657 36399 39865 47780 50505 53201 80251 83530 88445 89391 91364 99565.
- 240 dinárt nyert: 4536 77 97 6836 7979 8148 482 9154 56 11200 12515 24 37 13884 85 91 15266 18614 29 82 19173 403 10 18 20952 54 74 21743 22917 23802 14 23 25201 51 67 70 25802 18 41 70 27903 15 65 85 28733 46 31240 34020 62 56 69 96 35601 34 79 36093 361 37249 88 40607 43805 13 47435 718 48915 49338 43 51074 53217 43 57434 97 98 59132 81 87 771 60801 20 23 62229 75 64652 65206 11 12 21 67741 54 68 67879 70755 72015 19 33 49 68 70 96 78220 90 78424 44 94 82 79915 80290 306 14 40 83208 20 45 33 89 91 97 83505 600 85854 88415 37 78 89310 58 59 91384 94108 90 97011 22 36 72 97352 60 99528 37.

A kazánfűtők és gépkezelők legközelebbi vizsgája 1923. december 3-án tartatik meg Veliki-Becskeken. A jelentkezőknek a következő okmányokat kell magukkal hozni: 1. keresztlevél (születési bizonyítvány), 2. erkölcsi bizonyítvány, 3. az eddigi működést igazoló bizonyítványt (mozdonyfűtőknél és mozdonyvezetőknel 6 hónap, stabil gépűtőknel 1 év stabil gépkezelőknél az 1 évi gyakorlaton kívül mozdonyvezetői vizsga). A kérvények a veli-becskeki kazánfelügyelőséghez intézendők.

Babáknak és betegnek a legízletesebb piskóta Suboticán Steiner cukrászdájában kapható. Telefon 206.

A Vojvodinai Magyar, Gazdák, Petőfi és Jézus Szent Szive naplárakban Bachinger Rudolf képrekerető hirdetésé helyesen Bachinger Frigyes, Subotica.

Elhújasodás, éhszvény és cukorhaj esetén a Ferenc József keserűvíz javítja a gyomor és belek működését, élénkíti az emésztést és elősegíti az anyagcserét. (12)

LEGUJABB

Hitlerujabbtámadást készít elő München ellen

A horogkeresztosek nagy tüntetése

Berlinből jelentik: Politikai körökben nagy meglepetést keltett az a hír, hogy **Kahr** becsületszóra **Szabadon bocsájtotta Ludendorffot**. Mígatartását azzal magyarázzák, hogy valószínűleg nem merte megtenni a végső lépést a nacionalisták ellen.

A Hitler-puccs leverése után, min újabb jelentik, a horogkeresztosel **ujabb támadást intéztek München ellen**. Weisenburgból autókön erősítéseket kaptak, a **véderő csapatát azonban mindenütt visszaverte öke**.

Hitler müncheni jelentések szerint **Rosenheimba menekült, ahol újabb csapatok gyűjtésén fáradozik**, hogy München ellen vonulhasson. Münchenben szombaton az ostromállapot ellenére az

ezrekre menő tömeg izgatottan tüntetett Hitler és Ludendorff mellett.

Az agitátorok azzal lázították a tömeget, hogy **Hitler** súlyosan megsebesült. A tüntető tömeg **Kahr** lemondását követelte. A kivezényelt lovasrendőrök délre sok helyütt attakkal szétoszlatták a tömeget. Délután a tüntetők ismét felvonultak a város főutvonalaín és **éltették Hitler** és **Ludendorffot, akit statáriális bíróság elé állítottak**. Kihallgatása már megkezdődött.

A kormány rekonstruálása még mindig késik. A német nemzetiek azt követelték **Stresemann**tól, hogy a kancellári hivatalt adja át **Wiedtfeld** vashingtomi német nagykövetnek. A **kancellár a követelést visszautasította**.

Noviszadi terménytőzsde, november 10-én. Irányzat lanyha, forgalom csekély. Összesen 55 vagon került eladásra. Buza 317.50 dinár, félkasszával 315 dinár. Tengeri uj 210 dinár, ótengeri 230 dinár, március-áprilisi teljes kasszával 209 dinár. Zab, beogradi paritás 230—225 dinár, frankó Szubotica 229 dinár. Liszt 0-ás 510—520 dinár, 6-os 337.50 dinár. Árpa 64 kg.-os 249 dinár. Bab fehér 530 dinár.

Zagreb, november 10. Magánforgalom. Páris 4.95—4.90, London 383—382.50, Milano 3.83—3.82, Genf 15.30—15.35, Newyork 87—86, Prága 2.525—2.515, Bécs 0.1220—0.12125, Budapest 0.47—0.46.

Zürich, november 10. Zárlat: Berlin 0.00000003 (0.000000075), Budapest 0.0306 (0.0305), Newyork 5.6725 (5.6575), Milano 24.82 (24.80), Prága 16.45 (16.45), Bécs 0.0079 1/2 (0.0079 1/2), Szófia 5.05 (5.—), Bukarest 2,625 (2.80), Beograd 6.55 (6.55), London 24.57 (25.—), Páris 32.50 (31.90).

Budapest, november 10. A devizaközpnot hivatalos árfolyamai: Napoleon 69000, Amsterdam 7540—7980, Beograd 227—241, Brüsszel 980—1035, Kopenhága 3335—3555, Krisztinátia 2860—3060, London 87700—92100, Angol font 88200—92600 Milano 380—935, Lira 890—945, Newyork 19.600—20700, Páris 1135—1201, Francia frank 1150—1215, Prága 573—617, Szófia 173—184, Stockholm 5130—5460, Bécs 2755—2975, Zürich 3440—3660, Lei 102—115, Bukarest 101—114.

Budapesti értéktőzsde. A bankközi forgalomban a pénteki zárlat után beállott javulás folytatódott. Valamennyi vásárlás a tegnapiénál magasabb árfolyamon történt. Árfolyamok (ezer koronákban) Magyar Hitel 605, Osztrák Hitel 125—130, Földhitelintézet 260, Hazai Bank 190, Kereskedelmi Bank 1050, Ingatlanbank 310, Angol-Magyar Bank 125, Hazai Takaréék 30, Általános Takaréék 345, Salgó 530, Urikányi 1350, Kőszén 2627, Beocsini 1 millió, Ofa 490, Viktória Butor 21, Nasici 2 millió, Hazai fa 160, Rima 94, Ganz-Danubius 4750, Fegyver 120, Ganz villamos 1600, Láng 140, Schlick 90, Barófi 17, Brassói 530, Magyar Cukor 300, Juta 180, Spódium 175, Égisz 26.

„MARIO LA” arckrém

arcápoló!

NYILTTÉR.

TARIF D. D. SUBOTICA

értesíti t. üzletfeleit, hogy irodahelyiségeit a Vilsonova és Benoe ulica sarkán levő Poljoprivredna i Žalozna Banka helyiségeibe helyezte át.

Telefonszám: 200.

Ertesitjuk a t. részvényeseket, hogy f. hó 11.-ére meghirdetett rendkívüli közgyűlésünk a jelzett napon nem lesz megtartva, ép úgy nem lesz megtartva a Hrast és Adis alapító közgyűlése sem, miről kérjük tudomást venni sziveskedjenek.

A Ferram D. D. igazgatósága és az alapítók.

UJ SÖRÖZŐ- és ÉTTEREM!!

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Strossmajerova u. 12. sz. a. (a Macskovic-féle kerthelyiség mellett) teljesen újonnan berendezett

SÖRÖZŐ- és ÉTTERMET

nyitottam, hol naponta dus és változatos villásreggeli, valamint ebédkorzi kapható. Az e téren teljesített eddigi működésem biztosíték arra, hogy t. vendégeim minden tekintetben elsőrendűen lesznek kiszolgálva, miért is új vállalatomban szives támogatásukat kérem. — Teljes tisztelettel: Sztipics Márk.

Ertesítés.

T. vevőinket és a n. é. közönséget értesítjük, hogy házaladásolytán Alexandrova ul. 4. sz. alól üzletünket Vilsonova ul. 20. sz. alá volt régi helyiségünkbe a postával szembe helyeztük át.

Ugy mint eddig, ezután is naponta friss tej, vaj, túró és mindenféle tejtermék elsőrendű minőségben kapható.

A t. közönség nagybecsű pártfogását kéri tisztelettel

RUSKA MLEKARA

8396

Ertesítés!

Tisztelettel értesitem a t. vevőközönséget, divatárusnőket és kalapkereskedőket, hogy I., Sokolaka ulica 4. alatt női- és férfi kalapüzletet és a modern kor igényeinek megfelelően berendezett javító műhelyt nyitottam, hol minden e szakmába tartozó munkát u. m. női- és férfikalapok átfarmázását, tisztítását és festését, cilinder- és keménykalapok alakítását és vasalását jutányos áron és szakszerűen készítem.

8467

Mihoca Vitanović Gyula

ÓKANIZSA R. T. VÁROS TANACSÁTÓL

5640—1923. szám.

Hirdetmény

Stara-Kanjiža r. t. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy f. évi november hó 20-án d. e. 10 órakor a városgazda hivatalos helyiségében egy vagon tisztázott fehér fűzfavesszőt fog nyilvános szóbeli árverésen eladni.

Az árverések kötelesek az árverés megkezdése előtt 10.000 dinár óvadékot letenni.

St. Kanjiža, 1923. november 6.

Pánity s. k. polgármester.

8455

Ertesítés.

Tisztelt rendelőimet és a nagyérdemű közönséget értesitem, hogy Matkovic Lajos uriszabó üzletét Sokolska ulica 13. szám alatt átvettem és Bene Sudarevic ulica 34. sz. alatti üzletemet ide helyeztem át. Ezután is igyekezni fogok t. rendelőim minden igényét pontosan kielégíteni és kérve további nb. pártfogásukat maradok

tisztelettel

Mándics Pál uriszabó

8502

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétzeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Álláslevesők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbeli megjelölendő.

ZÁLOGINTÉLET

Értéktárgyakra kölcsönt ad. Egyenruhák szállítása, köpenyszövény, ékszer, női-kalapot, cipő, ruhák eladó. Bogovičeva-(Kini-zi) ulica 12. 686

127 kat. hold rét, csatornázva, melyből 50 hold szántóföldnek használható, félórányi egy bácskai németnyelvű községtől, jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 8192

Eladó ház. Obrenovac (Szerbia), a város kellő közepén, a piac közvetlen közelében, mely a következőkből áll: négy üzlethelyiség az utcáról, nyolc lakással, 3500 m² területen. Obrenovac Beogradtól 32 km távolságra van, hajóval 2 óra járás és Beograd-Obrenovac között már a munkálatok az új vasútvágányra megkezdődtek. Obrenovac élénk ipari és kereskedelmi város, a Száva mellett, van kényes fürdője is. — A feltételek vegytek az érdeklődők sziveskedjenek Milijevity Vlado, az osztály-sorsjáték tisztviselőjéhez: Beograd, Kapetan Mišina ulica 20. szám vagy pedig Tufegdzity Radojka szülész-nőhoz, Obrenovac, fordulni. 8346

Szoba-kegyberendezés, szőnyegok eladók. Cim a kiadóban. 8512

Álló íróasztal, nagy, jókarban levő eladó. Cim a kiadóban. 8513

Megvételre keresünk egy malmot, melynek egy 35—45 HP erős szivógáz-motorja van. Azon kívül veszünk két pár malomkővet teljes felszereléssel, egy jéggyártógépet amoniták szisztémával és mellékperforátorral (egy periódus 600—1000 kg). A gép részletes leírásával felszerelt árajánlatot kér Jordán Panević Beograd, Moskovska ulica 57. 8510

Egyszerű tölgyfa hálószoba olcsón eladó. Cim a kiadóban. 8497

Ház vegyeskereskedéssel, háromszobás lakással, melléképítményekkel és nagy telekkel, szőn, forgalmas helyen eladó és azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 8492

Elköltözés miatt sürgősen eladó város központjában levő jóforgalmu fűszer- és csemegéüzlet. Lakás van. Esetleg ingatlanért elcserelehető. Személyesen tárgyalok. Sőt. Vojvoda Mišić ulica 4. Pančevo. 8485

Eladó 5 HP Morz gyártmányu, kocsihoz szerelt szivógázmotor körfürészszel. Bónesik Lajos, Bačka-Topola. 8481

Eladó egy barna keményfa, komplett, hálószoba. Cim a kiadóban. 8474

Brčko város mellett (Bosznia) azonnal eladó 72 hold ronáért. Bővebbet Szücs Lázár, Brčko. 8470

Korcsok megvételre jómeneteli kenyérsütődét üzlethelyiséggel vagy esetleg bérbe. Weisz Salamon sütőmester, Senta. 8386

KÜLÖNFÉLE

Kényelmes háromszobás lakás butorral átvehető. Cim a kiadóban. 8525

Szolid banktisztviselő butorozott szobát keres. lehetőleg a belterén. Cim: Merkatorina Banka. 8531

Üzlethelyiség a város belterületén más vállalkozás miatt azonnal átvehető. Cim: »Fortuna«, Subotica, Skotus Viatora ulica 5. 8534

Elveszett egy fehér zseb-kendő, számon egy briliánsgyűrű bekötve. Nagy jutalom. Telefon 390.

Női és leányfelöltők, férfi, fiú- és gyermek ruhák, bőr és posztó, számos gazdaszabátó, briesesszek, kész ruhák, férfi, női és gyermekcipők legolcsóbb árban csak Eisler Izsónál kaphatók. Barátok temploma során. 8507

Lakás, egy szoba és konyha, butorral együtt átvehető. »Publik« hirdetőiroda, Strossmajerova ulica 80. 8503

Lakást keresek azonnali vagy legkésőbb február elsejei beköltözésre 2—3 szobával, konyhával, melléképítményekkel, lehetőleg a belterületen. Közvetítők díjaztatnak. Cim a kiadóban. 8498

Faszén, elsőrendű nagyban és kicsiben, kapható a legolcsóbb napi áron. Šijašić fakereskedés Subotica, Segedinski put. 8297

Egy jobbmeneteli fűszerüzlet áruval és berendezéssel átvehető más vállalat mint Papp Mariska, St. Kanjiža. 8389

Keleblán, a nyakuti ut szélén, egy szalmalom használatú azonnal kiadó. Érdeklődni a városi levéltárban, hivatalos szolgánál. 8388

Szódavíz a legolcsóbb mennyiségben gyári áron szállítandóhoz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532. 6173

Új zongorák megérkeztek. Angol és bécsi szerkesztetel, remek hanggal. Vírth. Arsze Produkt, Stingl, Dör Lira, Lanberger gyártmányok kaphatók. Olcsóbban, mint bárhol. Részletfizetésre is. Kain hangszerész, városi székház. 7451

A világhírű Pirelli autógummiokból, minden méretben, állandó lerakat. Bory gépműhely Subotica, I. Štosova ulica 7. 8183

Pöstyénbe nem kell utaznia, ha rheumáját, ischiást gyógyítani akarja, mert eredeti pöstyéni iszapot kaphat az illés-gyógyszertárban, a főpostával szemben. Kéri leírását. 7141

Subotican Steiner cukrászdájában a legnagyobb választékban kapható a sajátkészítményű legfinomabb teásütemény. Telefon 206. 8491

Soba za iznajmiti! Világos csinosan butorozott szoba kiadó. Massarikova ulica 18. 8560

NYILTTÉR.

Ertesitjuk a tagjainkat, hogy központi pénztárunkat f. hó 15-én Szegedi szőlő (Párhuzamos ut) 103 sz. a. a tehénpálya udvarral szemben saját székházunkba helyeztük át.

Ugyanott egy szép nagy száraz, raktárnak is megfelelő pince azonnal kiadó.

S. H. S. Királyságbeli Rokkant és Nyugdíj segélyző egyesület Központi vezetősége.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Subotican a nagytemplom előtt levő cukrászdámat a mai igényeknek megfelelően átalakítva megnagyobbitottam.

December 1-től modomban lesz a t. közönség részére kellemes parfé, csokoládé és tea délutánokat rendezni.

Kérem továbbra is b. pártfogásokat

tisztelettel:

Imre Steiner.

8490

Poziv

na redovnu glavnu skupštinu Udruženja Subotičkih Industrijalaca, koja će se održati u nedelju 18. novembra u 10 sati pre podne u prostorijama »Trgovačkog Doma« sa sledećim dnevnim redom:

- 1. Pristupni govor predsednika.
2. Izveštaj sekretara.
3. Društvena pravila.
4. Proračun za ovu godinu.
5. Izbor uprave i odbora.
6. Razni izveštaji.

Meghívó

a Subotical Gyárosok Egyesületének f. évi november hó 18-án a Lloyd helyiségeiben tartandó rendes közgyűlésére a következő tárgysorozattal:

- 1. Elnöki megnyitók.
2. Tnikári jelentés.
3. Alapszabályok.
4. Folyó évi költségvetés.
5. Tisztikar és választmány megválasztása.
6. Különféle jelentések.

Subotica, 10. novembra 1923.

M. S. Damjanović s. r. pr. sekretar.

Imre Rotman s. r. pr. predsednik.

Hirdetmény.

A Subotical Izr. Szentegylet beérbeadja az izr. temető mellett fekvő u. n. Rómits-féle 1110 nsz.-öl területű szőlőt az 1923/24-i gazdasági évre.

A bérletre vonatkozó ajánlatok írásban adhatók át vagy szóban terjeszthetők elő Dr. Singer Simon ügyvédnek, mint szentegyleti ügyésznek f. hó 11-én d. e. 11 óráig.

A beérkezett ajánlatok fölött a Szentegylet közgyűlése fog dönteni.

Subotica, 1923. november 2.

8330

Vadászok!

vadászfegyverüket és lőszerkészletüket legolcsóbban

V. Bata Sin

cég Subotica Kralja Aleksandra ulica 7. vadászati cikkek nagykereskedésében szerzhetik be

Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Ferlach és Suhli fegyverekben világhírű Janssen Fils & Co. belga fegyvergyár lerakata

Raktáron minden kaliberben. — Óriási választék. Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen!

Nagy raktár még:

Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete. Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsiben!

Körző nov. 8-tól csütörtöktől-
nov. 11-ig v. sárnapig

ILYENEK A FÉRFIAK

Magy vigjáték 5 fe vonásban
Főszereplő: HARRY LIEDTKE

LEVELEZÉS

Figyelem! Mely egyedül-
álló gazdag egyén fogad-
na fiává ideális lelkű fia-
talembert. Leveleket »Op-
tá» jellegre a kiadó-
kér. 8535

Magas, elegáns megjelenésű, 30 éves fiatal ember házassági célból megismerkedni kíván 20-25 éves, jómodu, kifogástalan előéletű, magistermetű úri vagy házi leánnyal; hozományra, reflektálók, mert nekem is van vagyonom, Kalandorek kíméljenek. Csak teljes címre válaszolok. — Leveleket »Csunya műszerész« jellegre a kiadó továbbít. 8527

Nőülne 50 éves jóforralmu üzlettel bíró kereskedő, középkorú, gyermektelen özvegy vagy idősebb leánnyal, aki 50-100.000 dinárral társulna üzletéhez. A pénz közjegyzőleg biztosítva lesz. Komoly, teljes címmel ellátott levélre válaszolok, melyet a kiadóhivatal továbbít »50 éves« címen. 8530

Ezton keresem komoly úri ember ismeretséget, mert egyedül unalmas. Levelet e lap kiadóba kérek »Kemény« jellegre. 8559



Pamegmunkáló - gépeket golyócsapágyazással
subotici raktárból jutányos áron azonnal szállít:
JELINEK JÓZSEF
Subotica, Paja Kujundžić u. 4

FOGLALKOZÁS

Középkorú, zsidó vallású, főzőnő, nagyon jó állást kaphat azonnali belépésre. Cím meg tudható a Kurir hirdetési irodában, Subotica, Milekić-palota. 8519

Ügyes tanulóleány szakmaka-
lap varráshoz felvétetik Sild kalapkészítőnél, Subotica, csirkepiac. 8519

Tiszviselő, puha- és keményfa-szakmából, 16 évi gyakorlattal, vezető állást keres. Ajánlatok Bega-vállalathoz, V. Beckerek, Küllendők. 8544

Deutsches Fräulein sucht Stelle zu Kindern. Adresse in der Verwaltung des Blattes. 8529

Jobb, megbízható takarítónőt keres házaspár azonnalra, Scota Viator ulica 38, kapu alatt balra. 8477

Fehérneművarrást házból napi 30 dinárért, házon kívül vagy üzlet részére előzőn vállalt, vidékre is önkény. Leveleket »Ilyors« jellegre a kiadóhivatal továbbít. 8564

Középkorú nő állást keres fentírtó beteg mellett, esetleg beltrónőnek vagy orvosi rendelőbe. Cím a kiadóban. 8524

Aelteres, deutsches Fräulein, verlässlich, sucht sofort Posten. Adresse: P. Blassnik, Senja, Beogradska ulica 2. 8515

Egy jómegjelenésű fiatal fűszeres-segéd, ki a munkában nem válogat, azonnalra felvétetik. Szerbül beszélő előnyben. Milutinović Antal, Nova-Kanjiža 8547

Jegygyűrűk és menyasszonyajándékok a legolcsóbban kaphatók

ADÁM

Ókszerésznél Subotica
Rudics uca 6.
Több aranyt a legtöbbet fizetek.

Középkorú gyermekgondozónő háztartásnői vagy más jobb állást vállal jó bizonyítvánnyal, német és szerb nyelvismerettel. Cím a kiadóban.

Gépész állást keres gazdaságban bármilyen üzemhez. Felelősségrel rendbe hozok bármilyen elhanyagolt gépet, hogy kevés üzemköltséggel jár. Okmányaim az összes vezérművekről. Leveleket kérek »Megbízható« jellegre a kiadóba. 8509

Férfi kalapvarró és jó házból való fűtanoncnak felvétetik. Vitanović kalapüzlet, Solotška ulica 4. 8504



FARAGO ISTVÁN
kizárólagos szegedi
PAPRIKANAGYKERESKEDÉSE
SUBOTICA
Kérjen árajánlatot.

Laktatos-tanoncot keresek 25, 50 és 75 dinár heti fizetéssel. — Frančišković Gusztáv, Ivan Antunović ulica 5, az állomással szemben. 8505

Felsőruha-, fehérnemű- és gyermekruhavarró házhoz kerestetik. Cím a kiadóban. 8495

Intelligens fehérneműhímzőnő, ki smu-na-szőnyegét is készit, teljes ellátásért és csakély napi-díjért jobb házakhoz ajánkozik. Cím a kiadóban. 8477

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legjobb apróhirdetés ára 10 din. Állatképek az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonta 45 din, negyedévre 135 din. Kérdésküldeményekhez válaszlevél melléklendő.

Pénztárnokhásszony felvétetik, lehetőleg szerb nyelvtudással, a Jedinstvo könyvtár-teskedésben. 8478

Nőien utazók kitűnő referenciákkal, akik szerb, magyar és német nyelvet bírják, felvétetik. Illatszert- és kozmetikai szakmában járások előnyben részesülnek. Cím a kiadóban. 8458

Anyahelyettesnek keresek egy feltétlen intelligens úri nőt 12 éves leánnyal és egy 2 éves kis fiam mellé, aki a tartás minden ágában teljesen jártas. Fényképpel ellátott ajánlatot, rövid életrajz kíséretében. »Mérnök« jellegre a kiadóba. 8457

Hentesárny feldolgozó gépek

zuzó (kvasz), 6 élű ringakés, töltegép, daráló és kazán eladó. Cím: H., Medulićeva ul. 19.

Suche zu 11 jährigen Knaben deutsches Fräulein, welches auch leichte Hausarbeiten zu verrichten hat. Nicht mit Gehaltsansprüchen. Gute Bezahlung und Behandlung garantiert. Adresse in der Administration. 8520

Eredeti SZIGNÁLT legolcsóbb

AJÁNDÉKOK

FESTMÉNYEK
BARJOLIKÁK
PORCELLÁNK
ÜVÖGÉK
ELEFANTCSONT

AJÁNDÉKOK

Csakis **BALOG LINA** cégnél kaphatók

RÉVAI ADOLF SUBOTICA
Csirkepiac, (kiskösz) Telefon 531.

Fával égetett elsőrendű olesó építőmész, bere-mendi kőből égetett darabosmész, beođini portland cement, száraz veltöltött faszén, vagontelben és kicsinyben 7003

FASZÉN CSOMAGOLVA IS KAPHATÓ!



UJI AMOR UJI VÁSZONZACSKÓS KÉKITŐ

Minden jó háziasszony ezt használ.
Kapható mindenütt! Első Jugoszláviai Vá-szonzacskós Kékitő Ipar Subotica, Tolstojeva ul. 11 8380 Telefon 690.

TEJGAZDASÁGOK
bármilyen minőségű és mennyiségű

SAJTOT ÉS VAJAT
Kárpénzért vesz

Lana Konstantinović
Subotica, Senja ulica 32.
(a vasútiállomás közelében) 8536

Úri leányokat modern kézimunkákra tanítók Beck Mariska, Tolstojeva ulica 6. Kenyárgyár mellett. 8407

Biztos egzisztencia bárhol. 1500-3000 dinár. Bővebbet »Egzisztencia« jellegre a kiadóban. 7912

Jó munkás szobá-segédet azonnali belépésre felvesszek. Halmozos Gábor Csantavér, Főter 696. 8532

Utazó azonnali belépésre felvétetik. Weighut-féle Celluloidárugyárban.

Botes-Ispán keresztetik. Ajánlatok Schesinger De-zső földbirtokos, Džomboli címre kéremek. 8543

VÉTEL-ELADÁS

Cimbalom, jókarban, halál-
eset miatt eladó özv. Kar-
dos Jánosné, Srpski-
Krstur. 8454

Zongora, elsőrendű, rövid, keresztlytos, eladó. Cím a kiadóban. 8555

nov. 8-tól csütörtöktől-
nov. 11-ig vasárnapig

Lifka

Fiaçskám

egy kis legényke története 5 fölvonásban
Főszereplő: JACKIE GOOGAN

PÉKEKI

„Diamant“ Hauser & Sobot-
ka becsi gyártmány, 25 év-
óta a legjobb stílus, há-
boru előtti minőség, a jugo-
szlávial vezérképviselettel
ismét kapható. — **DUZANEC** Zsuzs, Stroos-
mayerova ulica 10. (Távira-
cím „DIA MANT“ Zagreb

FIGYELM!
Óvakodjék a poraiaku vagy
folyékony utazatoktól és
kérjen csak eredeti
„DIAMANT“-ot

Antik fotelok, garatúrák, 2 drb behuzatlan klubfotel eladók Singer kárpitosnál. Kujundžićeva ulica 4, volt Wesselényi u. 8465

Keresek Somborban csinos lakóházat 3-4 szobával, szép udvarral, lakó nélkül, megvételre. Ajánlatokat Obendorfer Károly, Cip. Bačka, címre kérek. 8464

Eladó haláleset miatt, for-galmas helyen, egy jó-forgalmu vendéglő ház-zal együtt. Ö. v. Berecz Tamásné, Mel (Mohol), Bačka. 8456

Eladó borbélyüzletberen-dezés. Letfus János Vel-
Kikinda, Sava Tekelija ul. 8489

NATALIA CREM
NATALIA SZAPPAN
NATALIA PUDER
BIBIANA kozinomitó

legjobb szőitő szerek a világon
Készítője
Joanovics Sima
gyógyszerész és illatszerezsz
Debeljača. 623

Nagykereskedő Splitben (Dalmácia) keres össze-kötöttet füstölthus- és szalámi - gyárral, nagy szállítóval. »Sirana« Splt. Križeva ulica 10. 8552

Kávét, pörköltöt és nyers-
et, ioizút, césón postán, utánvétellel szállit »Sirana« Splt, Dalmácia, Križena ulica 10. 8551

Sztaniol, kaja 180 dinár, megrendelhető Szeles Sándornál Somborban. 8556

Szép nagy orosz bunná, belül kenguru, kívül szibériai csikóbőr, Sárosban vagy utra használható, 6000 dinárért eladó. Alkal-mi vétel. Petrogradska ul. 6. 8557

NOVISADON
az Orbanvillában tizta
VENDÉGSZOBÁK
hávonkénti, bérletetők

Palicson, Hám-villában, Cucu-villával szemben, e hó 11-én délután árverésen eladatik egy fehér háló, különféle butorok és se-lyemplüs-függönyök. 8563

Fürdő-kád kerestetik meg-vételre. Tolstojeva ulica 23, Munkás-otthonnal szem-ben.

Lakások beltéren, 1-2-3 szobás, butorral vagy anélkül átadók; nagyobb üzlettulajdonos társul venne intelligens, jobbmódu kereskedőt, az illető lakást is kaphat. Butorozott-és garcon-szobák kaphatók. Tulajdonosok megbí-zását kerem. Különböző butorok, cimbalom, jó varrógép, szőnyeg, kony-ha-berendezés, tükör, gar-derop-szekrény stb. el-
adók. Lángné, Azina ul 11

8 HP Schutleworth-kazán, hét éves. Máv, golyós cséplővel eladó. Csákó Dá-
vid, Mali-Idjoš. 8468

Eladó jókarban levő Hof-herr, 7 HP, fogaskerékes cséplőgép, halón Hofherr, 6 éves elevátor. Schweb-ler Adám géptulajdonos, Crno-Brdo (Feketics) 8434

Horgoson, a vasút-utca-ban, a Rácz-féle ház, sza-bad kézből eladó. Bár-mily üzlethelyiségnek alkalmas. Értekezni lehet ugyanott Kovács József tulajdonosnál. 8533

SZABADOS HENTESNÉL ZSIRT HUS SZALONNÁT

olcsóbban szeresheti be mint a piacon.
Üzlet: Városházában, zenedével szemben (volt hatóságí husszék.)
Tanoncok felvétetnek.

Babaklinika babafejek és mindennemű alkatrészek, továbbá hajfonatok nagy választékban kaphatók. — Színházi parókakészítést, kölcsönzést és ugyszintén maszkirozást vállal. Min-denféle női hajat vesz Lagner János Edénypiaci, Pašičeva ulica 6. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 7626

Eladó egy szappanfőzde-berendezés, mely áll több részből. Cím a ki-
adóban. 8187

Keresek megvételre egy jó állapotban levő, 10-12 HP nyersmotort, azonnali szállításra. Horváth Lajos, Bezdán. 8445

Eladó egy jókarban levő fekete gyermekkosci. — Mannsfeld, Senčanski put 17. 8419

Eladó egy teljes takar-mány-kamra, kámvos jár-gány, szecska-vágó, mor-zsoló, kéküku körfűrész; ugyanott egy fűdeles kosci is eladó. Cím: Stipics Bertalan Subotica, Somborski put 20. 8406

Zemlja na prodaji 200 ju-tara oranice prodaju se pod povoljnim uslovima, celo a t na parcele, u bli-zini Požarevca — Srbija. Cene i uslovi kod Okruž-ne Banke u Požarevcu. 8390

KÖNYVEK

A FÁJDALMAS ISTEN

(Sinkó Ervin verseskötve)

Az idő alaposan elvégzi romboló munkáját: egyesek a törmelékdarabokat összekapdosva még menteni akarják, helyreállítani azt, amire a szórakozottan arrábsiető idő már rámondta a bucsuzót, mások ismét feszülő életakarásuk hallatlan, majdnem embertelen, mert emberfeletti erőfeszítésével igyekeznek lerakni egy új kultúra biztosító alapzatát, mely kultúra feltétele az ember további létének — legalább is emberhez méltó létének. És ezuttal nem babra megy a játék: a Világ Szent Sírjáért felkerekedett két hadsereg összecsap, mert most két ellenséges keresztshad áll egymással szemben.

Lombok közül társink ölnék s nyögnek. S hordjuk hangjuk, mint róttad a szélre.

Mint felülvittő, aztán tovább süvítő, hontalan szél kering a költő a pusztá, feldúlt világ felett, melynek része ő, de csodálatosan nem része, melynek hangja ő, de amely csodálatosan mégsem azonos. Mert minden, testtel-lelékkel egyetemesen kötelező nagy történelmi fejlődéssel kapcsolatban, — mondhatnók vele párhuzamosan — az embernek az irracionálissal is van tudott érintkezése, a személynek (a tárgyi adatok keresztülugrásával vagy velük dacolással) közvelelő a Mindenhez, a halálhoz döbbenő érintkezése, melyet a küzdelem szivacélozó hevében el lehet feleltetni, a küzdelem monumentális egysége érdekében el lehet hallgatni, de amely éppen a vivás hősi, önfelelő, áhitattal tevő gesztusaiban árulja el magát, hogy itt van, hogyha bujva, állítózetben is, melyet tehát minden eseménynek visszhangoznia kell — ennek, az irracionálissal való kapcsolatnak hódoló, aszkétán, fanatikusan csak ennek kegyeletes megőrzője Sinkó Ervin. Megőrzője pusztaság és dulás felett akkor, amikor ez halvány fény, iz csak, vagy éppen önkínzó hiány — mert (mint már mondtuk) ez a kapcsolat, ez a transcendentális érintkezés is valahogy követője, sorsosa az eseményeknek: talán úgy vehetjük, hogy a Lélek a korból, mely nem akar róla tudni, kivonja jelenvalóságát és sorsára-kinjára hagyja a gépmatériát, melyet a maga megnyilvánulására alkotott. És ekkor nincs kivétel, mindenki átván marad.

... nem látom izzó örök magod s magtalan bolygód széttörve hull.

És ma, amikor a fejlődés az elistentelenedés legmélyebb pontján vezet át, az Istenörzök fulánkot őriznek:

Vesztett csendben sápadok szegény. Szívemet szótlanúságod hegyén ezerégy sebbel megszebztem. S nem akarom, hogy hegédien.

»Mert enyhülni addig nem szabad, míg tart az éj és az égi mag az égen még nincs s bennem« — üdvözülni bizony csak minden ember-testvérnek (legalább is várt-vágyott) üdvében lehet.

Sinkó Ervint az ember kulturharcában nem az u. n. pozitívumok, a tárgyi teljesítmények érdeklik, hanem, hogy az ember (kissé teozófikusan szólva) milyen erőfeszítést tesz az elidegenedett Istennek viszszaigézése érdekében. Ezek az erőfeszítések a legnagyobb elhagyottság és Isten-távolság idején, ha nem is a legherosztabbak, — mert Isten-nel a csillogó, robusztus erő is el-tűnt, és csak akkor tér meg, ha az újak hegyei már szikráznak az ő szakadóköz közelségétől —, de a

legverődőbbek, a legmeghatóbbak. S amikben megszólalnak, a versek, ezért szépek.

És ezekért aktuálisok ezek, a természetük szerint kevés »életet« hozó, egyhangú, de a valódi életkincsre irányított versek. Romok közt különben is inkább álmok, líhégések, csirák vannak, aztán elvetések s koraszülött megoldások, de csak kevés istenné-életté teljesedett sok hanggal éneklő valóság van. (Mit hoznak mások? Az aktivistáknak szentté vált nagy próklamációkon élőködése, a konstruktivisták természet megértő mérnökösdi: szükség, de nem erény).

Formáik és konstrukciójuk szempontjából a versek a Barokot jut-

tatják eszünkbe — a Barok erősen otthon van korunkban! — még pedig (nem az udvari, hanem) az egyházi német-barok épületnek részleteiben már tétova-nyugtalan, innen-onnan vevő, de az áhitat nagy vonalaival hatalmasan összefogott (helyenkint, ahol ez nem sikerülne, egy-egy finom, tartózkodó ornamens-kifejezéssel kísérett) formáira.

A könyv tartalmazza még Sinkó-nak egyik kevés méltatott, érdekes problémájú drámáját is, mely az embernek isteni részét szembeállítja szilaj-bünös részével, mely »sikoltó bujával« mégis »élni kelti« Istent.

György Mátyás.

Érdekes Emberek

Írta: Baedeker

— Dumas vendéget hív —

Tulajdonképen az idősebb Dumas volt az, akit az »ifjabb« jelző megilletett, mert a viszony közte és a fia közt állandóan olyan volt, mint ha ez utóbbi lett volna a szigorú apa és az öreg a könnyűvérű fiú, sőt a szó legszorosabb értelmében a *tékozló-fiu*. Dumas pere olyan eredetiséget és leleményességet tudott kifejteni a pénzfecsérlés körül, mint regényeinek a mesésövésében. A világnak e talán legtermékenyebb elbeszélőiroja az ugynevezett jó keresők közé tartozott és igen ügyesen tudta gyümölesöztetni a tehetségét, — olyan honoráriumokat fizettetett magának már a múlt század közepén, amelyek ma is igen tisztelteméltóan hangzanak. Egy egész frankot kapott minden nyomtatott soráért, s olyan ügyesen beszéltette a szereplő személyeit, hogy a sorai ugyancsak rövidnek voltak... De a könnyen szerzett pénzzel nem tudott bánni. Azt lehet mondani, hogy ő és a pénz összeférhetetlenek voltak, nem tudtak megmaradni egymás mellett. Ha szemrehányást tettek neki a könnyelműségeért, vállalt vont és unottan felelt:

— Nincs időm számolni.

Amikor meghalt, a hagyatékában mindössze husz frankot találtak. Husz sor írásának a tiszteletdíját. Pedig összeirt négy-öt millió sort...

A fia komolyabb ember volt, aki jobban adminisztrálta magát és »ráért számolni«. A *Kaméliek Hölgy* szerzője, bár tízedrésannyit se produkált, mint az apja, kétmilliónyi vagyont hagyott az örökösöknek.

Az »öreg«-nek a pazarságáról legendák maradtak fenn, amelyekkel köteteket lehet megtölteni, de a jószívűségéről is sok szép adatot jegyeztek föl, s azért a *Három Testőr* romantikus szerzője nemcsak mint mulattató író, de mint jószágos ember is él az emlékezetünkben. Ha a pazarlás szívjósággal jár együtt, akkor az egészen rokonszenves vonás, s ha valaki úgy dobja ki a pénzét az ablakon, hogy az egy érdemes szegénynek a kalapjába hulljon, akkor megdicsérjük a könnyelműségéért, amelyet ebben az esetben inkább tekintünk erénynek, mint hünnök.

Hallgassák meg a következő esetet.

Sétaközben, a nagy boulevard-ok egyikén, megpillantja egy régi iskolapajtását, akit sok esztendő előtt — tett el a szeme elől, s aki első tekintetre elárulta, hogy — valaha jobb napokat látott. A ruházata bizony egy csöppet se volt elegáns, az arcáról pedig a jónemlakottság halvány színe könyörgött gyorssegélyt. Sok más — egészen tisztességes — ember az ily kopott ismerős mellett futólagos köszönéssel szokott elsuhanni, mások nagyle-

kien néhány frankot nyomnak oda neki, de Dumas oly kitörő örömmel szorította meg a kezét, mint ha hosszú idő óta reggel és este mindig csak azért a szerencséért imádkozna, hogy találkozhasson vele.

Egyik első kérdése a regényírónak az volt:

— Hol ebédelsz ma?

— Bizony még nem tudom, — felelte bánatos sóhajjal amaz.

— No hát, én tudom, — jelentette ki határozottan Dumas. — Nálam fogsz ebédelni.

A szegény ördög nem szabadkozott, s elfogadta a meghívást. Ha nem kerül össze véletlenül a Monte Christo szerzőjével, aznap valószínűleg egyáltalában nem ebédelt volna.

A regényíró magával vitte őt, pompás ebédlőjében az asztalra ültette s őszinte öröme telt benne, hogy a jóévtágyu — mert alaposan kiéhezett — vendég milyen jóízűen falatozik nála. Dumas-nál életének a fénykorában — amikor ő volt a legdivatosabb és legünnepeltebb író — mindig úgy sütöttek-főztek, mintha a ház ura »nagy ebéd«-et adna, s ebben az időben három-négy váratlan vendég nem hozta zavarba a szenvedelmes vendéglátót. Ez a szenális ember nemcsak gourmand volt, aki szerette a válogatott falatokat, de nagyehető is, aki a válogatottakból sokat bírt el... Fogadásból egyszer ötszáz frankba került ebédet fogyasztott el a Café Riche-ben, — olyan sporteredmény, amely őt elsőrendű szaktekintéllyel tette kulináris kérdésekben... Gondolhatják, hogy otthon se vont meg magától semmit. A vendége el volt ragadtatva az elébe tált inyes falatoktól, s ha megkérdezték volna tőle, hogy jól ízlett-e, valószínűleg azt feleli, amit az egyszerű szegény ember, aki hosszú bankett után, amelyet ingyen evett végig, így nyilatkozott mély meggyőződéssel:

— Bolond, aki a népkonyhában ebédel...

A fekete kávéval a háziur így szólt a vendéghez:

— Holnap megint szívesen látlak ebédre.

S másnap, és harmadnap és mindemnap hívta.

Az pedig megjelent másnap, eljött harmadnap, beállított negyednap, s Dumas-nál ebédelt, amíg csak élt, sok esztendőig.

Néhány heti vendégeskedés után meg is látszott rajta a jó élet; halvány orcáit már pirosra festette a buja táplálkozás s a Dumas ruháiban az alakja is mind előkelőbben domborított. — de a lelkiismerete háborogni kezdett. A derék ember nyugtalan lett, amiért ellenszolgálatát nélkül eszi végig a barátja lukullusz lakomáit. Egy ilyen rohamban megszólalt:

— Nézd csak, kérélek, engem mód nélkül bánt, hogy ilyen furcsa szerepet játszom nálad s a nyakadon ülök anélkül, hogy valami hasznomat vennéd. Mondanom se kell tán, mennyire boldogít az, hogy híres ember létedre olyan barátságos vagy hozzám s helyet adsz nekem az asztalodnál, amely méltó volna arra, hogy csupa királyok és regényírók üljenek körül. De hát, tudod, az emberben, ha még oly jelentéktelen, van némi büszkeség, és annyi szívességet, amennyit te nekem nyújtasz, csak ugy isten nevében elfogadni még se lehet... Száz szónak is egy a vége: szeretnék dolgozni, valamiben segíteni neked, levenni a válladról valami terhet s kijelentem, hogy csak abban az esetben ebédelhetek tovább is nálad, hogyha megszolgálom. Ha nincs rá mód, hogy a jószágodat kiérdemeljem, nem veszem azt igénybe többé... Mondd, nem lehetnék hasznodra valamilyen?

— Majd gondolkozom a dolog fölött, — ígérte Dumas.

És néhány nap múlva így szólt:

— Kedves barátom, találtam valami neked való foglalkozást, amelyvel, ha vállalod, nagy jót teszel velem, s csak az a kérdés, hogy majd konviniál-e neked. Megvallom, sokkal értékeesebb szolgáltatásról van szó, semhogy azt egy nyomorult ebéddel csak megközelítőleg is meg lehetne jutalmazni, de e munkát csak oly egyénre bízhatom, aki a hozzá szükséges intelligencián kívül olyan jellemmel is dicsekedhetik, amelynek a komolyságában föltétlenül meg lehet bízni. Ez az az ok, amelyért téged szemeltelek ki. S ne hogy azt hidd, hogy vissza akarok élni a barátságoddal, vagy hogy a képességeidet és az erkölcsi erényeidet lebecsülöm, havi tiszteletdíjat is szántam neked, amelynek az összegére nézve majd megegyezünk. Hiszen azzal, hogy velem ebédelsz, tulajdonképen szintén lekötöztél, mert evés közben a társalgásodat élvezhetem... S most újabb szolgáltatásról van szó. Nagyon boldog volnék, ha vállalkozhatnál rá.

— Én is boldog lennék, — felelte a vendég. — De már igazán kíváncsi vagyok, hogy miféle tevékenység az, amelyre alkalmat adsz.

— Ide hallgass... Ha elfogadod az ajánlatomat, akkor a földadotod a következő: Délben mindennap elmegyész a *Paris Neuf-re*, megnézed ott, hogy a hőmérő hány fokot mutat, s azt közöld velem. Figyelmeztetlek, hogy pontosan nézd le, s ne, hogy elfelejtsd (ami nagy baj lenne), jegyezd be lelkiismeretesen a jegyzőkönyvedbe. Van jegyzőkönyved? Ha nincs, majd adok egyet... Igen fontos statisztikai adatok ezek, amelyekre nagy szükségem van az írásaimnál, s amelyekből messzenő konzekvenciákat vonhatok le. A pontosság itt szerzőlött fontos, s a munkát azért óhajtánám read bízni, mert a te lelkiismeretességed minden kétségen felül áll. Tudom, hogy ez a szolgáltatás, amint már mondtam, értékben messze fölülmulja azét a rongyos ebédét, amelyet nálam elfogyasztasz, de hát jó barátok, ugy-e, nem vetik ennyire latra az egymásnak tett szívességeket. És aztán: *clara pacta, boni amici*. Mennyi fizetésre tartasz igényt?

— Oh, isten mentsen! — tiltakozott a Dumas vendége.

De nem tudta meggátolni, hogy a regényíró havidíjat szavazzon meg neki. Szerencsére az összeg nem volt túl magas és Dumas nem is fizette egészen pontosan. Mert ahogy pénzről volt szó, az öreg nem volt valami nagyon lelkiismeretes.

Megegyeztek, s a regényíró vendége attól a naptól kezdve az alkalmazottja, a hivatalnok, a munkatársa lett. Dél felé leszáll minden istenadja nap a Pont Neuf-re; lejegyezte, hogy tizenkét órakor árnyékban hány centigrádot mutat a

Chevalier-féle hőmérőapparátus, az adatokat beírta a noteszába s az ebédnél beszámolt róluk a gazdájának.

És Dumas, akit ez az egész ügy épp oly kevésbé érdekel, mint az, hogy ugyanabban az órában hány ember állott a suboticiai városhaza előtt, Dumas olyan komolysággal fogadta a jelentéseket, mint ha azoktól függne a drámáinak meg a regényeinek a sikere, s igen sokszor, mert igen hálás természet volt, így szólt a barátjához:

— Köszönöm, nagyon köszönöm. Nem is képeled, milyen nagy szolgálatot teszel nekem.

S ha esett az eső, azt mondta neki:

— Ilyen pocskék időben nem szükséges, hogy kifáradj a hidra. Ott a közelben egy boltos megígérte, hogy kedvezőtlen idő esetében majd ő fogja a hőfokot lejegyezni.

És megnyugtatóan hozzátette:

— Az is teljesen megbízható ember.

S ez így ment évekig. A Dumas vendége szentül hitte, hogy becsületesen megszolgált az ebédjeit, a regényíró pedig gondosan vigyázott, hogy a barátja észre ne vegye a jámbor csalást, amelyet vele szemben elkövetett.

Csak nagyon jó lélek tudja ilyen finom formában ajánlani föl a segítségét, s az ilyen jólelkű embernek meg lehet bocsátani mindazokat a könnyelműségeket, amelyeket — épp a jószívűségénél fogva — elkövetett.

Meg kell szüntetni a születésnapok ünneplését

Egy amerikai orvos, dr. Eugene Lynan Fisk, miként Newyorkból írják, törvényt követel annak megállítására, hogy még hivatalos eljárásoknál is az emberek életkora és születési esztendeje iránt érdeklődjenek. Nézte szerint azoknak a korosodó és koros embereknek, akik mindig fiatalítani akarják magukat és akik soha sem szeretik elárulni, hogy mikor születtek, teljesen igazuk van: nem kicsinyes hiúságból nem szeretnek beszélni korukról, hanem az ifjantartás öntudatlan érzés vezeti őket.

Egyáltalán nem neveléses, — jelenti ki egy cikkében, melyet az American Magazine-ban írt — hogy az emberek nem szeretnek beszélni korukról, hanem meg van ennek a tudományos oka. Korunk nem az esztendő, hanem testünk és szellemünk állapotának kérdése. Aki éveinek száma miatt már idősnek volna tekinthető, konstitúciója miatt még fiatal lehet. Ellenben már a csecsemőn észre lehet venni az öregségnek azokat a nyomait, amelyeket örökölt. A születési levél egyáltalán nem mondja meg, hogy milyen öreg az ember. Ezt csak a pontos orvosi vizsgálat állapítja meg. Lehet valaki negyven esztendő és már csak néhány hónapja lehet hátra. Egy másik emberre negyven esztendő várakozik. Kettőjük közül most már melyik az öreg? Azt a kérdést, amely a kor iránt érdeklődik, nemcsak sok nő, hanem sok férfi is egyre kinosabban fogadja. Olyan embereknek, akik feltűnnek a politikában vagy más hol játszanak élénkebb szerepet, rögtön aziránt érdeklődnek, hogy milyen idős. És a kérdésre adott válaszból, amely csak az évek számát mondhatja meg, igazságtalan és az illetőre gyakran káros következtetéseket vonnak le.

Fisk, aki működése folyamán több mint 250.000 férfit és nőt pontosan megvizsgált, azt állítja, hogy a születési évnek aránylag csak kevés köze van a tényleges korhoz. Mindenkinél, akinél kora után érdeklődnek,

azt tanácsolja, adja ezt a határozott választ: Orvosom tanácsára megtagadom a felvilágosítást. A születésnapok ünneplését is fölötta aggodalmas szokásnak tartja, amelyett feltétlenül meg kell szüntetni az előrehaladottabb korban. Ha valaki negyven esztendő lesz, igen vegyes érzelmekkel fogadja születésnapját. Hiszen a születési levél szerint negyven esztendő, ő azonban még harminc esztendőnek érzi magát, amikor a barátjai vállára veregetnek és szánakozó mosollyal azt mondják: Na, öreg pajtás, most már lefelé megyünk a lejtőn! Másnap aztán, amikor belenéz a tükörbe, egyszerre észrevesz az arcán olyan ráncokat,

amelyeket eddig nem méltatott figyelmére és felsóhajt: Itt az öregség! A ráncok azonban mindig ott voltak, de csak most veszi öntudatosan észre. Megöregszik, mert öregnek érzi magát. Ezért követeli Fisk dr., hogy meg kell szüntetni a születésnapok ünneplését, legalább is a huszadik évtől kezdve. Szótlanul kell elhaladni a dátumok mellett. Törvénnyel kell megtiltani a születésnapok ünneplését. Azonkívül súlyos pénzbüntetéssel kell sújtani mindenkét, aki érdeklődik másnak a kora iránt vagy pedig korára irányuló kérdésekkel alkalmatlanodik neki. Az ilyen kérdések súlyos testi és lelki sértésnek tekintendők.

Megjegyzések a lakáskérdéshez

Az emberiség egyik legégetőbb problémája, a legkellemetlenebb háborus utóbajok egyike ma kétségkívül a napról napra nagyobb arányokat öltő lakásínség.

Az európai államok felismerték annak a szükségességét, hogy a katasztrófális lakásnyomort állami beavatkozással kell orvosolniuk. Legtöbb helyütt rendeleti uton, — nálunk azonban törvénnyel szabályozták a lakásügyi jogviszonyokat. Sajnálatosul azonban leszögeznünk a tényt, hogy ez a szerencsétlen törvény és annak minduntalan foltozott végrehajtási utasítása — s főleg annak gyakorlati alkalmazása — minden jóakaratu igyekezet mellett is — távolról sem felel meg a hozzáfűzött várakozásoknak. A háztulajdonosok, a bérlők és a lakásigénylők ma elkeseredett harcban állanak egymással s az egyélen remédiun a hatalmas gazdasági fellendülés mindinkább a távoli jövő kódébe vész.

Önként felvetődik azonban a kérdés, hogy — a lehetőségek határain belül — melyek volnának azok a megoldási módok, amelyek a helyzet szanálására némileg is alkalmasnak bizonyulnának? A legtermészetesebb és legkézenfekvőbb megoldást, amely a betegséget gyökerestül kiirtaná: az építkezést természetesen számításán kívül kell hagyunk, mert a jelenlegi nyomasztó gazdasági és pénzügyi viszonyok mellett nagyobb arányú építkezésre gondolni sem lehet. A jelenleg érvényben lévő törvény ez irányú rendelkezése is csak jámbor óhaj maradt. Suboticián legalább, — de azt hiszem az egész államban is — egyetlen-egy palota sem épült a törvény kényszerítő parancsa következtében.

Sokan azt a nézetet vallják, hogy a rekvirálás megszüntével és a felmondás korlátlan megengedhetőségével lényeges javulás állana be. Ez alig hihető. A háztulajdonosok legnagyobb része ma csak kényszerűségből ad bérbe lakást, mert a bérbeadás részéről a mai bérmeállítások mellett, nem jelent semmine-mi anyagi előnyt, — ellenkezőleg: rengeteg áldozatot, bosszúságot és sokszor elkeseredett pereket. Ne feledjük azt sem, hogy az SHS királyságba a székes-főváros és egy-két tartományi főváros kivételével — alig vannak speciális bérházak, hanem tulajdon nagy részben csak egy-két lakást magukban foglaló családi házak s ha ezek tulajdonosai valamikor megszabadulnak bérlőiktől, az üressé váló lakásokat sohasem fogják újból bérbeadni. Előállana tehát az a állapot, hogy a városok megszorított lakosságának nagy része hajléktalan maradna, — ami mérhetetlen szociális nyomor kuforrása lenne. Ezt az expedienst tehát feltétlenül el kell eiteni és e részben még a fokozatosságnak sem szabad teret engedni, hanem a viszonyok kényszerítő hatalmánál fogva meg kell hosszabbítani a jelenlegi törvényt,

hatályát, — természetesen megfelelő módosításokkal akként, hogy annak teljes, méltányos és szociális alkalmazása intézményesen biztosítva legyen.

Feltétlenül kívánatos volna a lakásügyi hatóságok átszervezése. Az elsőfokú lakáshatóság ülnökei ugyan is ma — bárhogy szépséjük is a dolgot, — nem egyebek pictus masculinál akiknek egy hatalmaskodó elnök mellett, — aki jogi kérdésekben és a törvényt magyarázatban legtöbbszőr szintén csak laikus, — semmi elhatározó szavuk nincs. A fellebbezési fórum pedig, — amelyet a törvény ugyan bíróságnak keresztelt el, — ugyancsak gyakorlati közigazgatási elemekből alakult testület, amely minden elismerésre méltó törekvése és pártatlansága mellett is csak a látszatát kelti egy szakbírósnak, de nélkülözi annak minden egyéb attributumát és főleg nem hat az ítékezése a tekintélynek azzal a súlyával, mint a rendes bíróságé.

A lakásügyek végső fokon való elintézését tehát ismét a függetlenség minden kellékével ellátott rendes bíróságra kell ruházni, annál is inkább, mert a lakásproblémát óriási társadalmi jelentőségénél fogva egyáltalán nem lehet »quantité negligible«-nak tekinteni és mert a múlt tapasztalatai azt bizonyítják, hogy lényegesen kevesebb elégedetlenség nyilvánult meg a bírói, mint a közigazgatási határozatokkal szemben.

Rengeteg sok visszásságot szül a mostani rendeletnek az az intézkedése, hogy megüresedett lakásra állami vagy önkormányzati tisztviselők minden más igénylővel szemben elsőbbségi joga van. Senki sem akarja kétségbevonni, hogy a közhivatalnokok valóban állami és szociális támogatásra szorulnak. De viszont ennek az elvnek nem szabad oly messzemenő magyarázatot engedni, hogy pl. Subotica város főterén egy nagylakást egy szerény anyagi eszközökkel rendelkező tanítónőnek ítéljenek, a tulajdonost viszont a saját házából kizárják azzal a nem nagyon leplezett indokolással, hogy az illető az államra nézve nem kívánatos elem. Ha ez az intézkedés helyeselhetet volna, akkor ez nyílt anarchiára vezetne, — amint-hogy a tulajdonjognak a lakástörvénnyel és rendeletekkel való nagymértvű korlátozása amugy is erősen kommunista izü, de a kényszerhelyzettel teljesen indokolt állami beavatkozás. A közhivatalnok elsőbbségéről rendelkező szakasz tehát akként volna módosítandó, hogy *mindenki csak oly lakásra tarthat igényt, amely családi és társadalmi állásának és anyagi teljesítőképességének megfelel.*

A bérmeállítás mai rendszere annak ellenére, hogy a törvényben szabályozott irányelvek igazán kifogástalanok, — feltétlenül reformálásra szorul. A bérek hatósági megállá-

pitása teljesen önkényes, ötletszerű, kapkodó módon történik és rengeteg sok elégedetlenséget okoz mindkét részről. A választott bíróság előtt a legtöbb tere van a demagógia eszközeinek. Ha a háztulajdonos vagy onos egyén, — a bérlő ugyyszólván ingyenesen akar lakni, — ha pedig a bérlő jómódu és nagyobb jövedelemmel rendelkezik, — a háztulajdonos akarja kiuzsorázni. A helyes és igazságos mérték, amely az összes divergáló érdekeket összhangba tudná hozni, — sohasem találja el a választott bíróság. Ma valójában ott tartunk, hogy a közönség teljesen elvesztette hitét a lakásügyi választott bíróság ítékezésének alaposságában és megbízhatóságában és a legnagyobb lethargiával várja a megváltó új törvényt vagy rendeletet. Nézetem szerint ez a kérdés a legujabb magyar lakásrendelettel anológ módon akként volna megoldandó, hogy a békebeli bérnek meghatározott szorzószáma volna a kiindulási alap, — amelyet bizonyos szűkebb korlátok között kellene adott esetben az összes érdekeltnek viszonyainak lelkiismeretes egybevetésével alkalmazni.

Nem volna azonban teljes a lakásügyi anomáliákról készült ez a vázlat, — ha a legnagyobb elismeréssel nem adoznánk a bíróságoknak a hatáskörükbe tartozó felmondási ügyekben követett gyakorlatáról. Bíróságaink teljesen átvannak hatva a lakásprobléma óriási szociális jelentőségét; sokszor megoldhatatlannak látszó nehéz kérdések is mindenkor kielégítő és megnyugtató módon nyerne elintézését. Ez a körülmény is amellet szól, hogy az egész lakásügyet ki kell venni a közigazgatási hatáskörből és odaatolni, ahova egyedül való: a jogot és méltányosságot az élet szükségleteivel eredeti hivatásánál fogva összeegyeztetni tudó pártatlan, független és igazságos bíróság elé.

Dr. Kellert Benő.

Mr. Tánatosz

Mi emberek sohase tudunk kibékülteni a halál gondolatával. Tapasztalásból tudtuk ugyan, hogy a világegyetemben minden csak bizonyos ideig él; de legbensőbb zurgánkban mindig kételkedtünk abban, hogy ez mind ránk is vonatkozik. Most, hogy megint nyakunkba szakadt az asztaltáncoltatás és a médiumos szellemidézés idegölő hóbortja, elhatároztam, hogy a már cseppet sem szokatlan utra térek és meginterjuvolom *Mr. Tánatosz Úr* életét.

A dolog annál simábban perdtül, mert Ómagassága személyesen szokott nálam bekukkantani holmi véregek megkeményedése és függőértágulás képében. A napokban is megförtént, hogy este, lefekvés után szívem kalapálásának üteme meg-sándult. Hol kettőt koppant egy helyett, hol meg egy koppanás elmaradt.

Áhá, ez a Nagyur névjegye. Rögevest kérve kértem engedje magát meginterjuvatni. Jókedvében lehetett, vagy talán hálásnak akart mutatkozni irányomban sok évtizedes együtt működésünkért, nyakereimre valamelyes lüktető bizsergést éreztem és a teljesen sötét szobában egy szabadon lebegő, ide-oda motolláló, halványan fluoreszkáló gömbszerű valamit láttam. Ez a valami mintha felém intene, végtelenül halk, alig neszelő hangon megszólal: — No kezdjük.

En: Parancsolja kérem, hogy Mr. Tánatosznak vagy talán inkább imperator Morsnak szólítsam.

Ó: Az egyik tizenkilenc, a másik egy hújján husz.

En: Talán kegyeskednék megmagyarázni Mr. Tánatosz, miér

mutatkozik gömb és nem kaszás csontváz alakjában?

Ö: Ez nem komoly kérdés. Azok a borzongató rekvizitumok már jó ideje lomtárba kerültek. Különben is, ön mint természetkutató, az összes élő dolgokat sejtől származtatja, tehát itt vagyok mint őriásajt.

En: Kissé furcsállom — bocsánat a kifejezésért —, hogy ön, a Halál, úgy jelenik meg, mint az élet ösképlete.

Ö: És én csudálkozom, hogy ön ilyen hiányosan tanulta meg leckéjét. Még avval sincs tisztában, hogy a halál és a születés, a keletkezés és az elmulás ugyanegy fogalom.

En: Igen, igen, mert egyik föltelezi a másikat. Ugy látszik, kissé elméltam. Hiszen azt is tudom, hogy ön Mr. Tánatosz és a nagy Pán valóságos szíamú ikrek. Nemkülönb tudom, hogy, teszem azt, az almafa minden évben sok utódot termel, hogy halála után is legyen almafa.

Ö: Ez csak egyik oldala a folyamatra, a saját fajtájának megmaradása. Jusson eszébe, hogy az ön almájának egyes részei elszáradtak már fiatal korukban, hogy a korhadt rész a kérgén és ez alatt milyen sokféle pillének, bogárnak adott szállást és táplálékot, hogy a fájából butort, eszközt csináltak, vagy feltűzelték, hogy a földön korhadó részein mennyi növény él stb.

En: Igenis, kérem. De hagyjuk most az almát. Sokkal inkább érdekelné meg tudnom, hogy halálom után lehetséges-e még számomra valamelyes egyéni öntudat. Mellettem szól a mai tudás egyik alapillére: a világegyetem összessége sem egy ionnal több, sem eggyel kevesebb nem lehet. Nos hát, eszerint hogyan halhatok én meg teljesen.

Ö: Ne kapaszkodjék szavakba. Teljesen! Hát teljesen nem is hal meg és az ionok mennyisége se változik, csak az érzékelhető megjelenési formája lesz más és más, örökös változatban. A korhadás, rothadás, más és más vegyi összetétel. Hogy is mondja a nagy lánzsarászó: a Julius Caesár testéből lett sárral egy sertésből falát fogják tapasztani. Nem semmisül meg semmi a világon, csak elváltozik. Ha összehozza a higanyt a kénnel, eltűnik mindkettőnek érzékelhető tulajdonsága és előáll a zinnóber. Semmisse veszett el.

En: Jól van. Eszerint az én testem is elveszti érzékelhető anyagságát, elváltozom ásztrálszellemmé és így élem tovább világomat.

Ö: Miért nem teszi mindjárt hozzá: az idők végtelenségeig, mert az ember kevesebb nem akarja beérni. Hát látja vagy akármilyen módon érzékelheti ön a zinnóberfestékben a kénesöt vagy a ként? Ez a két dolog mint egyén megszűnt lenni. Vége. Pont. A szerves lényeknek megadódott az a lehetőség, hogy a nagy Elváltozás bekövetkezése előtt új egyedeket szülhet ez az egész különbség. Az ember, a fa, a virág gyermekeiben élhet tovább, de mint önmagára eszmélő oszthatatlan egyén megszűnik létezni.

En: Hát akinek nem adódott gyermekáldás, az után nem marad semmi, csak por és hamu.

Ö: Ne pitveregjen már. Maradhat sok-sok emlék utána. Ha egy kis iskolágyereknek szeretettel megsimogatja a kis buksi fejét, vagy egy kiflit ajándékoz neki, ha egy szegény embertársának fölszárítja könnyeit, ha valami érdemesebb művet teremt, ezek mind jó sokáig megmaradnak.

En: Értem. Ön a jó és a rossz cselekedetre céloz. Csakhogy ez a megemlékezés is csak rövid ideig van meg.

Ö: Nem is örökké, mint ahogyan

ön barátja tudatosságában az ásztrálesteteket elképzei. Jegyezze meg: vannak megállapítások, amelyek sohasem szűnnek meg. Hogy a háromszög szögleteinek összege éppen annyi, mint két derékszögé, ez igaz lesz akkor is, mikor a föl-

dön már egy ember se lesz. Aztán igaz marad, hogy ön én vagyok és én ön vagyok. Vagyis...

En: Az aródrómon... Ahásvér... hők... pfulh... és aludtam mint a bunda reggelig. Kabos Márton.

Az őrnagy holttestei

Irta: Diószeghy Tibor

I.
Este fényloc volt, amikor a levélhordó meghozta holttestemet. Epen egyedül ültem ebédlőnkbe és egy szál gyertya kékes, ijesztő fényénél az estilapok tőzsdéi rovatát böngésztem: a hajózási papírok estek, söripari részvényeim szintén, tagadhatatlanul kísérteties volt a hangulat. Szívem hangosan dobogott, amikor a kézbesítőtől átvettem a küldeményt.

— Özvegy Smith Benjammé, — olvasta le a postás a címzett nevét a szállítólevélről.

Tisztában voltam azzal, hogy amíg élek, addig nem illet meg feleségemet ez a címzés s ebbeli aggályomat nyomban szóvá is tettem:

— A feleségem nem özvegy.
— Hogyne lenne az, — jelentette ki határozottan a hivatalos közeg — hiszen a csomag Ben Smith őrnagy tulajdon holttestét tartalmazza.

Megborzongtam. A koporsó alaku bádoggal fedelén tényleg az én nevem állt: »Smith Benjamin őrnagy, élt harminckilenc évet.«

Sietve fellapoztam a falinaptárt. Péntek volt.

2.
Az első pillanatban nem tudtam, mitevő legyek holttestemmel. Több ismerősöm felhívtam telefonon, de nem tudtak tanácsot adni, mert — állítólag — soe történt velük ilyesmi. Végül is nyugodtan megvacsoráztam, mintha nem is az én holttestem érkezett volna meg félórával azelőtt bérmentve, vacsora után pedig becsöngettem a szobalányt:

— Hozza be a konzervnyitót!
— Minek? — érdeklődött a feleségem.

— Fej akarom bontani a koporsót, hogy megtekinthessem földi maradványaimat. Vagy talán kifogásod van ez ellen?

— Őszintén szólva igen. Pétek, hogy szaga van és nem szeretnék lefekvés előtt újra szellőztetni.

Nem feleltem és kissé sértődötten, hogy holttestemről efféle feltételeznek, betoltam a bádoggal ágyam alá. Éjjel rosszul aludtam, azt álmodtam, hogy szardínia vagyok olaiban.

3.
A következő hónap elsején a hadügyi hivatal beszűntette illetményeim folyósítását. Elhatároztam, hogy utánajárok ennek a félreértésnek és magammal vittem holttestemet is, mert nem tartottam kizártnak, hogy e körül van a baj. Szépen madzagot kötöttem a koporsó orrára, kis kezeikkel szereltem fel és elvontattam a hadügyi hivatalba.

A személyi ügyek referense — amikor szobájába lépve a poráron vezetett koporsót a küszöbön, melybe beleakadt, erőlködve igyekeztem átráncigálni — idegeskedve rámszólt:

— Kuttyákat tilos a hivatali helyiségekbe hozni!

— Bocsánat, — válaszoltam méltatlankodva — ez nem kutya, ez holttest.

A rövidlátó hivatalnok nyomban megszelidült:

— Az egészen más, — mondta előzőkeny — holttestekre vonatkozólag nem intézkedik a szabályzat. Holttesteket uraságod korlátlan mennyiségben hozhat magával. Különben kihez van szerencsém?

— Ben Smith őrnagy vagyok...

— Néhai Ben Smith? — érdeklődött, rövid pillantást vetve a koporsó feliratára.

— Ugyan kérem, — feleltem ingerülten — nem látja, hogy élek?

A személyi előadó gondolkodóba esett. Mindenáron el akarta dönteni, hogy tényleg élek-e, vagy csak be akarom őt csapni?

— Hány éves ön? — kérdezte végül.

— Harminckilenc.
— Akkor az ön holtteste van a koporsóban.

— Ezt nem merném ilyen határozottan állítani, — mondtam — mert nem nyitottam fel a koporsót és nem néztem meg meg a holttestet.

A hivatalnok megállapította, hogy a plomba tényleg sértetlen. Újból töprengeni kezdett:

— Csak úgy magyarázhatom a dolgot, — szólalt meg — hogy ön nem él, hanem elesett a csatatéren s ez itt az ön exhumált holtteste, mégpedig a hadügyi hivatal eredeti csomagolásában és jótállása mellett.

— Értse meg, — kiáltottam rá felháborodva csökönyösségem — nem fekettem én a leplombált koporsóban, amikor itt állok ön előtt. Nem vagyok azonos a holttesttel.

— Készséggel megengedem, — válaszolta — csakhogy ebben az esetben ön nem Smith Benjamin, harminckilenc éves.

— Az ördögbe is, itt vannak az irataim és fényképes személyazonossági igazolványaim, amelyekből világosan kitűnik, hogy én vagyok Smith Benjamin, harminckilenc éves.

— Akkor viszont azonos a holttesttel, amely a hivatalos felirat tanúsága szerint ugyancsak Smith Benjamin, harminckilenc éves.

Korlátoztsága annyira felbőszített, hogy szólni sem tudtam. Felhasználva a pillanatnyi szünetet, a tisztviselő diadalmaszkodva jelentette ki:

— Uram, jegyezze meg, a hadügyi hivatal sohasem tévedhet.

Ez sok volt. Mint egy oroszlan, akinek pajkos suhancok rajzszöget szurtak talpába, dühödő ordításban törtem ki:

— Mért ne tévedhetne, maga ökö? Most is tévedett. Nem Ben Smith harminckilenc éves őrnagyot tartalmazza a doboz, hanem valaki más.

— Kicsodát? — kérdezte sápadtan.

— Mit tudom én, miattam lehet, hogy magát gróf Tutankhament.

Magam is megbántam szinte, hogy ezeket mondtam, amikor láttam kijelentésem megsemmisítő hatását. A hivatalnok elkékült, kivörösödött és megsárgult gyors egymásutánban, azután pedig zavarodottan dadogni kezdett:

— Ön nem mondja ezeket komolyan a hivatalról... hogy tévedés történt volna a csomaggal... és... hohohogy... izé...

— Mért ne tévedhetne egyszer a hivatal? — próbáltam jóvátómi előbbi kiméletlenségemet — a legjobb családban is előfordul...

— Maga ugylátszik bolond, — felelte erre felpattanva.

Kisietett és hamarosan két ápolóval tért vissza, akik kényyszerzubonyba dugtak és bevitték a katonai tébolydába.

4.
Amikor az ápoló behozta az ebédet cellámba, elébugrottam és — hogy a dolognak mégis legyen for-

mája — kihívtam box-mecsesre. Tiltakozni próbált, de leittöttem. Az ájult emberrel ruhát cseréltem és így a szokás nem volt nehéz. Másfél óra múlva már lakásom aajtán kopogtattam.

Az előszoba homályában belebotlottam valamibe: a koporsó volt. A személyi ügyek előadója, miután elvitette a tébolydába, előzőkenyen sietett holttestemet visszajuttatni özvegyemhez.

5.

Másnap a lapok tele voltak azzal, hogy a katonai tébolyda egyik ápolója, akinek brutális viselkedése ellen már régebben is merültek fel panaszok, agyonütötte Ben Smith harminckilenc éves tébolydai ápolót és megszökött. Ez a hír kelletlenül érintett. Nem az ápoló miatt, aki alapjában véve megérdemelte sorát. Attól sem tartottam, hogy az utlevél-ügyekkel éppen eléggé elfoglalt rendőrség ki fogja deríteni a valódi térválást. Egészen mástól félttem és nem is alaptalanul: a katonai tébolyda ötödnap elküldte Ben Smith harminckilenc éves ápoló holttestét, özvegyemnek címezve.

Most már két holttestem volt.

6.

Szívesen belenyugodtam volna ebbe is később, mert az első száru holttest különben is szívemhez nőtt már és mindenképpen jobb, ha az embernek két holtteste van, mint ha egy sincs, nem igaz? Azonban illetményeimet továbbra sem kaptam, ellenben feleségemre jókora örökösödési adót vetettek ki elhunyt tébolydai ápoló férjének hagyatéka után. Rá kellett számnom magam arra, hogy a főhalottkém hivatalnál személyesen tiltakozzunk holttányilvánításom ellen, én és a holttestem. Kerekeket szereltem a második koporsóra is, amelyet hozzácsatoltam az elsőhöz. Olyan volt az egész, mint egy kis vasuti szerelvény. Indulás előtt fekete kendővel letakarítam az egyik koporsó feliratát, mert attól tartottam, hogy esetleg még feltűnést kelthetnék az utcán, ha két olyan koporsót vontatnék magam után, amelyeknek felirata egyező.

A feleségem a kapuból utánam kiáltott:

— Aztán vigyázz, hogy új holttesteket ne hozz haza magaddal.

7.

Óvatosságból a folyosón hagytam a koporsókat és úgy léptem be a főhalottkémhez. Mikor a nevem megmondtam, barátságosan mosolygott:

— Névrokonok vagyunk, őrnagy ur, — így szóló — engem is Ben Smithnek hívnak.

En is mosolyogtam és kinyitottam az ajtót:

— Ha már így állnak a dolgok, engedje meg, hogy bemutassam még két névrokonunkat, — mondtam és behúztam a holttesteket.

A főhalottkém hamar belátta, hogy én még élek és minthogy őt is Ben Smithnek hívták, igazat adott nekem abban, hogy több hasonló nevű ember is lehet a világon. Egy-kettőre kifigazította az anyakönyvet, amire elhatároztam, hogy viszonzni fogom szívességét és megajándékozom valamivel.

— Ha megengedi, — fordultam hozzá — felajánlom önnek ezt a csekélységet.

Azzal letettem asztalára a két holttestet. Rögtön láttam, hogy megvan hatva, mert egész elhalványodott örömeiben, mindamellet nem akarta elfogadni az ajándékot.

— Vegye csak el, — biztattam — abban igazán nincs semmi, ha valaki elfogad két holttestet, pláne olyanokat, melyek az ő nevére szólnak.

— Szólnak? — kérdezte ijedten.

— Nyugodtan rója, hogy szómának, — nyugtattam meg — ellenkezőleg, egész rap hallgatnak, Ugyanarra a névre hallgatnak...

A falatlkém azonban még mindig kifogásokat keresett:

— Ennek kedves emléke ez a két huila... — kérette magát — nem akarnám megfosztani tőle... meg aztán a lakásom is szük...

— Mindegy... sok jó holttest megfér kis helyen...

— Különben is én még csak harmincöt esztendő vagyok.

Erre az ellenvetésre nem számítottam. Pillanatnyi hallgatás után azonban eloszlatam ezt az aggodalmát is:

— Nem tesz semmit, négy év múlva már pompás hasznukat veheti.

8.

Azzal, holttestek nélkül, hazatértem...

Találkozásom

Végzet-asszonnyal

Barátnőm f. hó 9-én kelt anzickjában jelezte, hogy ma érkezik a pesti gyorssal, várjam az állomáson. A folyosón ácsorogtam éppen, amikor tiszteltem, Olvasó János, érdeklőve megszólított:

— Kit vár, Tihanyj ur?

— Őt — mondtam áhitattal és Olvasó János tapintatosan retirált:

— Oppardon, az már más! —

mondta diszkrétén és eltűnt a folyosók labirintusában.

A perron felé igyekeztem, amikor hirtelen a vállamra ütött egy gránátostermétű, imponálóan kövér asszonyosság és kedveskedően csücsörítve ajkait, így szólt:

— Drága Grósz ur, nem vinné el nekem Sztaribecseire ezt a kofferkét a lányomékhöz?

— Kérem — feleltem sajnálkozva —, én még sohasem jártam Sztaribecsej városában; még álmomban sem...

— Jesszus, hát maga nem a Grósz Miki? — lepődött meg iszonyu hőköléssel a szemében — biztisten úgy hasonlítanak egymásra, mint két tükörtojás! — és sztari-becseji kedélyességgel megficskázta az orromat. Egészen megfőzött ezzel a tükörtojás metaforával. Megsemmisülve dőltem az ajtófélfának és menedt, borzasztó farkaszemet néztünk két hosszú perccen át.

— Nézze, aranyom — kezdte a néni ujjent —, ha már ilyen roppant érdekes módon összeismerkedtünk, segítse legalább a kupémba ezt a pirinyó csomagot — és rávetette szuggesztív, delejes tekintetét.

— Isten szeme mindent lát — sóhajtottam ünnepélyesen — és olyan misztikusan vicsgorogtam fogaimat, hogy e laikus, vidéki nő, barátságos közeledésnek vélte.

— Hol az a pakét?! — mondtam keményen, a realista írókat jellemző drasztikus nyersséggel és készségnek látszó kétségbeeséssel körülnéztem.

— Ejnye, hát nem lát a szemtől — viccelt zamatos sztari-becseji humorral Végzetem és csontos kisujjával egy óriási, valósággal forgalmi akadályt képező szappanos-láda felé bökött. — Egy ilyen vas legénynek mint maga, meg se kottyan — és biztatóan hunyorított nefelejtsek szemével. Közben befutott a pesti gyors, de én nem vettem észre. A ravasz nő az önérzetemre apellált és én se látva, se hallva, hősies gesztussal nekigyürköztem.

— Persze, persze — jelentettem ki hidegvérrel és ádáz gyűlölettel gurítani kezdtem.

— Jaj! — hördült fel patrónám —, tönkrezussa a drága viaszkosváson burkolatot! Felemelni, drágám, hisz nem harap! — és dirigált, kormányzott, szidott, zsörtölődött, hadakozott oldalamon, amíg csak ki nem értünk ebből a raffinált folyosópokolból. Bukdácsoltam, mámoros, zúgó fejjel, mint egy elkárhozott, kofferokkal görnyedő alakok csör-

tettek el mellettem, a szembejövők vagy kitértek, vagy összeütköztek velem, pardont mondtak vagy egyszerűen káromkodtak, felborítottak, felemeltek, belémgázoltak és a labirintus csak nem akart véget érni... Akkor tértem magamhoz, amikor már a vonat lépcsőjén álltunk. Besegítettem a koffert a hálóba, a néni megígérte, hogy írni fog és éppen távozóban voltam, amikor arra jött egy barátjával Olvasó János.

— Na, ez is egy nő?! — mondtam megrökönyödve, ahogy észrevettem bennünket és szánakozva robespierrigöggel mosolygott.

— Ezek az újságírók mind ilyen izléstelenek, ha nőről van szó — jelentette ki a barátja lesújtóan és kihívó tekintettel mért végig.

A vonat már indult, a kalauz futyult, a kocsisor nekilódult, amikor az asszonyosság, mielőtt tiltakozhattam volna, hirtelen egy tizdinárost nyomott a markomba.

— Vegyen rajta promenclit, az vért csinál! — kiáltotta anyai jóindulattal az ablakból és cvikpuszít dobva, zsebkendőt lengetve, eltűnt a rohanó vonattal a sztari-becseji szemafor irányában.

— Láttad? — sugott össze mögöttem Olvasó János barátjával, megbotránkozott elszörnyedéssel — ezer dinárt adott neki! — és amikor mit sem gyanítva udvariasan előre

köszöntöttem őket, jéggé aszalt undorral nőttek el a fejem felett. Híj-szálon lógo presztizsem immár ki-magyarázhatatlanul az örök Nirvánába zuhant. Olvasó János pálcát tört fölöttem...

A kijáratnál a portás a perronjegyet kérte.

— Neznam — mondtam kurtán és tovább indultam.

— Sztoj! — harsogta rémes zordonan és állj vagy lövök pózba helyezkedve galléron ragadott. Rövid, de velős dulakodás után, a szabályzat 13. p. előírásához híven, bevon-szolt az inspekciós szobába. Nagy serog báméskodó, gyerekek, utasok, pénztároskisasszonyok loholtak izgatottan utánunk.

— Bulgár kém! — mutogattak rám lojális megvetéssel a hordárok és nyakamba szórták makrapipájukból a tüzes hamut, ami tudvalevőleg hordároknál a legnagyobb lenézés jele. Jegyzőkönyvet vettek fel az esetről, ujjlenyomatot a balkezemről és pár perces tanácskozás multán roppant tapintatosan tudomásomra hozták, hogy hivatalos hatalommal való ellenszegülés miatt ötven dinár fő- és husz dinár mellékbírságra ítélnék.

A perronjegy árát, enyhítő körülménynek tekintve büntetlen előletemet, elengedték...

(T.)

MURAVIDÉK

Buffalo Bill

a »Vadnyugat« hőse, világ körüli körútjában bekopogtatott a Muravidékre is. Igaz, hogy magas személyisége egyelőre a könyvesboltok kirakatát díszíti, habár nem tulzott feltevés, hogy tanítványai és tisztelői meglehetősen számban élnek itt, a Mura mindkét partján.

Szomorú valóság, hogy a magyar nyelvű irodalmat csak az ehhez hasonló erkölcsrontó fércművek képviselik. Sehol a Muravidéken, bármerre tekintünk szét, nem található az a legelősebb kultúrkövetelmény, amely az ország egyéb részén a legkisebb faluban is megvan.

Sen Csakovecen, sem Murska-Sobotában, sem pedig Dolnja-Lendován nyilvános könyvtárnak hire-hamvasincs. Holott egy kis áldozattal minden nagyobb helyen lehetne ilyen létesíteni. Még csak a könyvek hiánya sem lehet kifogás, hisz! — hogy egyebet ne említsünk — a lendováni polgáriskola könyvtárát is egy magáembernek adta el az iskola igazgatósága potom áron, mivel nem akadt testület, amely ezen értékes műveket megszerezte volna a közönség számára. Tudunkkal aztán, még vannak oly egyesületek, például az Ipartestület, a Kaszinó stb., amelyek szintén rendelkeznek könyvtárakkal. És míg az ifjuság rákényszerül ezekre a fantasztikus ponyvaregényekre, addig az igazi nevelő munkát végző könyvek ott hevernek valamelyik egyesület félreeső zugában! Közben pedig a könyves boltok kirakatából szép lassan kivándorolnak az ékes felírásu Buffalo Billek és Nick Carterek, a lapok pedig egyre sürűbben hozzák a hírt a bekormozott, villamlámpával felszerelt suhancok tolvaj-tetteiről, szűkebb hazánk nagyobb dicsőségére.

HIREK

(Kinevezés.) A zágrabi felsőiskolai tanfelügyelőség Stolcer József čakoveci illetőségű zeneszerzőt, a zágrabi zeneakadémiához tanárnak nevezte ki.

(Új lap Medjumurjében.) A Radics-párt Csakovecen Medjumurjski Hrvata címen hetilapot indított.

(Kinevezés.) A tartományi főnökség Buchbach Alfréd I. osztályú erdészt, Murska-Sobotába kinevezte.

(Áthelyezés.) A ljubljani tartományi főnökség Hribar Stanko murskasobotai erdéhivatalnokot Bohinjka-Bistricára helyezte át.

(Harangszentelés.) A medjumurjei Srigovan fényes keretek között szentelték fel az ujonnan beszerzett harangot.

(Ujabb 17 millió dinár vasutépítésre.) A kormány az épülő murskasobotai-ormízi vasut építés költségére újabb 17 millió dinárt szavazott meg.

(Szakadás a prekmurjei klerikális pártban.) A prekmurjei klerikális pártban az utóbbi napokban szakadás állott be. A párt vezetősége Svirkacsot, az eddigi titkár elbocsátotta állásából, a tegnapi napon pedig Siftár Géza képviselővel az élen a párttagok egy része kilépett és csatlakozott a radikális párthoz.

(A medjumurjei Radics-párt gyűlése.) A medjumurjei Radics-párt az elmúlt vasárnap Csakovecen nagy gyűlést tartott, amelyen ötven község küldöttei vettek részt. A központi vezetőség részéről dr. Juro Konjević képviselő jelent meg a gyűlésen, amelyen a Festetics-féle uradalom parcelálásával is foglalkoztak. Elhatározták, hogy ebben az összes érdekelt községek egyöntetű álláspontot foglalnak el, melyet később közölnek az érdekelt birtoktulajdonos bankkal és a nyilvánossággal.

(A murskasobotai állami munkaközvetítő hivatal jelentése.) A murskasobotai állami munkaközvetítő hivatal jelentése szerint január 1-től e hó 6-ig 6484 munkadó és 6599 munkás fordult a nevezett hivatalhoz munkásért illetve alkalmazásért. Az elhelyezett munkások közül több mint 3000 a helyei uradalomban kapott munkát, azonkívül vannak olyanok is akik a vojvodinai, szlavonai és bácskai uradalmakban nyertek elhelyezést. Munkaközvetítés történt 6090 esetben; 1914 munkás féláru utazási kedvezményben részesült.

(Áthelyezés.) Horváth Izidor dobrovnikai (prekmurjei) tanítót Dobronakra helyezték át.

(Eljegyzés.) Kohn Olga Csakovec és Kolarics József tanító Cetiba, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

(Kereskedők a határforgalom ellen.) Az osztrák határmenti vidék kereskedői a múlt nap Celiében gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy feliratban kéri a kormányt a 10 km zóna megszüntetésére.

(Pályázat.) A čakoveci adóhivatalnál egy napidíjas felvétetik. Pályázók kérvényeiket személyesen nyújtsák be a hivatal főnökénél.

(A strahovcei Kuzmits ünnepély fináléja.) Megemlékezett annakidején a Bácsme gyei Napló arról a lélekemelő ünnepélyről, melyet a vendvidéki evangélikus egyház rendezett az első vend (őszlovén) író születésének kétszázadik évfordulója alkalmával. Kuzmits evangélikus pap volt és mint ilyen méltatták a lezajlott ünnepélyen, melynek műsorában, tekintettel arra, hogy a murskasobotai esperesség területén nagyszámban élnek magyar hívők is, magyar szám is szerepelt. Mint most a Dűševni List-ből értesültünk, a tanfelügyelőség az ünnepély rendezőjét, Bakó Károly tanítót, felfüggesztette. Nem tudjuk milyen okok rejlenek még a felfüggesztés mögött, csupán annyit jegyzünk meg, hogy az említett ünnepélyen ott láttuk a katonaság, ugyszintén a politikai hatóság képviselőit, kik ugyanakkor elismeréssel adóztak a rendezőségnak.

(Játék közben meghalt primás.) Mukics György, dakovaci cigányprimás zenekarával az ottani nagy vendéglőben játszott, Mukics, Játék közben hirtelen rosszul lett, lefordult a székről és meghalt. Szívizólhűdés ölte meg.

(A biczka.) Csenvék Mátyás és Titán József bákoveci legények az ottani nagyvendéglőben italozás közben összetűztek. A veszekedés hevében Titán társát több helyen megszurta. Csenvéket beszállították a kórházba, Titánt pedig átadták a murskasobotai járásbírósnak.

(Nagy tűz Varazdinban.) Az elmúlt hét egyik napján tűz pusztított a varazdini Donner-féle veytiszítógégyárban amely a benne felhalmozott, tisztítás céljából átadott ruhaneművel egyetemben martaléka lett a tűznek. A kár több millió korona.

(Eladták a muraközi Festetics-féle hitbizományt.) Mint értesülünk a zágrabi Slavenska Banka megvette a medjumurjei Festetics-féle 16.000 hold területű ingatlan birtokot teljes felszereléssel egyetemben. A bank az uradalmat fel fogja parcelálni.

(A rendőr és a poszt.) Csakovecen aminap este, a lovassági laktanya közelében posztoló rendőr egy részeg emberre bukkant. A rendőr a részeg atyafit a rendőrségre akarta előállítani. A kaszárnya előtt őrtálló katona azonban megtiltotta, hogy a rendőr foglyát a járdán vezesse el. A rendőr és a poszt hangos tárgyalására a poszt főnöke csődült össze és az elősiető őrpáncsnoknak köszönhető, hogy a két hivatalos ember összetűzéséből komolyabb baj nem támadt.

(Uj gerent Dolnja-Lendován.) A ljubljani tartományi főnökség Kac Ferenc, dolnjalandavai kereskedőt gerentté nevezte ki.

(A jó szomszédok.) A Lendavához közeledő Čenta községben aminap Madarász Pál gazdálkodó ittás állapotban összetűzött feleségével. A megtámadott asszony a szomszédokhoz fordult segítségért, akik közül egy Zserdin István nevű csittitani igyekezett a feldühödött embert. Madarász azonban nem hallgatott a békítőre, hanem ellene támadt s fejét egy kezeltgyébe eső fejszével bevágta. A szerencsétlen ember élet-halál között lebeg. Madarászt a dolnjalandavai csendőrség letartóztatta.

(Holttest a Murában.) Az Izakovec melletti Mura-ágból egy 35—40 évesnek látszó férfit hüllát fogtak ki. A hüllát teljesen meztelen állapotban találták meg. Személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

(Betörés a takarékpénztárba.) A múlt hét egyik napján betörők jártak az alsólandavai takarékpénztár helyiségében. A betörők a kapuzárás előtt belopóztak az udvarba, majd az éj leple alatt behatoltak a pénztárhelyiségbe, mivel azonban a pénztárszekrényt nem bírták kinyitni, az ablakon eltávoztak. A csendőrség megindította a nyomozást.

Muravidéki Sport.

(Az V. kupa ünnepély.) Az elmúlt vasárnap szép ünnepély keretében nyújtották át a tavalyi bajnokság győztesének a CSK játékosainak a bajnoki érmeiket. Érmeket kaptak: Pavlinić, Jović, Kolaric, Schaffhauser, Safner, Kovačić, Ivaić, Janić, Sočić, Bistrovic, Susnić, Eppinger és Tóth.

Képzavar

Nem a stilisztikai értelemben vett képzavarról: egymásnak értelmileg el-
lentmondó metaforák tragikomikus ösz-
szebonyolításáról akarunk itt néhány
szót eiteni, hanem arról a parázs kava-
rodásról, amely néhány külföldi be-
hozott kép miatt szuboticiai újságok és
festők között támadt és amelynek min-
gienesetre megvan az a haszna, hogy ez
egyszer nem nagy ivásokról, kártya-
csatákról, lovakról és valataüzletekről
beszélnek ebben a minden jóval meg-
vert téspeit és tunya városban, hanem
képekről. Mindegy, hogy mit beszélnek,
de beszélnek. Itt ez is valami... És
ezért érdemes *post festum* vissza-
pillantani a közben lecsendesedett vitára.

*

Képet festeni: művészet. Képet el-
adni: kunszt. A festő legtöbbször csak
az elsőhöz ért, ha ugyan ért hozzá. A
műkereskedőt, sajnós, csak a második
érdekl. Innen ered a művész és a mű-
kereskedő örök antagonizmusa. A mű-
vész — számoljunk le végre ezzel a
babonával — éppen úgy nem idealista,
mint a képügynök: rendesen egy ne-
hochant azonban, aki tehetségéhez ké-
pest előállít annyira-amennyire művé-
sz-i képeket, amiket — hacsak nem is-
mert már s hacsak nem rendel-
kezik jó összeköttetésekkel — nem tud
eladni, különösen ma nem, főként pe-
dig a művészetek iránt megdöbbentően
nem-fogékony és nem-érdeklődő szubot-
iciái intelligenciának nem. A szuboticiái
festők legutóbbi kiállítása bebizonyította,
hogy az itteni közönséget egyáltalán
nem érdekli az a piktúra, amit né-
hány ambiciózus és nem-tehetségtelen
festő itt helyben nagy igyekezettel és
valóban hősiességel kintartással termel. Ez a
piktúra egészen bizonyosan nem rossz-
szabb annál, amit a műkereskedő Bu-
dapestről — a jó vidék számára — le-
hoz és ami tagadhatatlanul konkurren-
ciát csinál az itteni művészeknek, mivel
a műkereskedő, akit csak az anyagi
eredmény érdekel, az ugynevezett mű-
vészi szempontok figyelembevételé-
lyett *olyan képekkel látja el a közön-
séget, ami ennek a közönségnek tetszik.*
Ez szomorú dolog, de nem szuboticiái
specialitás, hanem így van Bécsben
és Párisban éppúgy, mint Londonban,
hogy Amerikáról ne is beszéljünk. Hí-
bás benne: nem a műkereskedő, hanem
a publikum, amelynek — nagy általá-
nosságban bátran felállítjuk ezt a
szabályt — *nem művészet kell, hanem
giccs, akár képről, akár zenéről, akár
pedig irodalomról van szó. Az által-
közönség kisérteties biztonsággal tudja
megkülönböztetni a csehüveget a gyé-
mánttól, de — mindig a csehüveget vá-
lasztja...*

*

Ez teszi a problémát megoldhatatlan-
ná Szuboticián csak úgy, mint Melbourn-
ben. Azt még csak meg lehet tudni-
illik akadályozni valahogyan, hogy ne
adjanak elő értéktelen szindarabokat,
ne állítsanak ki rossz képeket, ne játsz-
hassanak tehetségtelen muzsikát, — bár
ki lehet hivatott, elfogulatlan, csalliatlan
bíró ezekben a kérdésekben? —
azonban arra már nem lehet kényszeri-
teni senkit sem, hogy *Zerkovitz Béla*
édes-bus melódiái helyett élvezni tudja
Stravinsky Igort, hogy *Sidney Garrick-
Vajda* Ernő rémdrámáinál jobban tes-
sék neki *Georg Kaiser* színpadi költé-
szete és hogy *Mannheimer* Gusztáv
tájképei helyett — mondjuk — *Csinosák*
Elemértől vásároljon kválitások akto-
kat.

A közönség teljesen szuverénül nem
ért a dolgokhoz.

*

Ezért célját-tévesztett a rendőrség
közbélepése, amellyel segítségére sietett
— akár saját kezéből, akár fel-
kérésre — az itteni művészeknek, amik-
or nem engedélyezte kétszáz külföldi
kép nyilvános kiállítását. De, ha a szub-
oticiái festők — sajnós — nem is lát-

ják sok hasznát majd az érdekükben
hozott rendelkezésnek, halásak lehet-
nek érte mégis a főkapitánynak, hiszen
a hivatalos körök se itt, se másutt nem
tanúsítanak olyan nagy érdeklődést a
művészek ügyes-bajos dolgai iránt,
hogysem meg ne kellene becsülniök
azt, ha valaki, akit munkaköre éppen
eléggé lefoglal és akire a művészek
ügye nem is tartozik közvelelteni, törö-
dik velük és föle telhetőleg igyekszik
rajtuk segíteni. A rendelkezésnek ez
az *intenciója* — tekintet nélkül arra,
hogy a vándor-képtállítás betöltése a
szuboticiái festők helyzetén nagyon ke-
veset fog csak lendíteni, vagy éppen
semmit — becsületére válik a főkapitá-
nynak, annál is inkább, mert a szub-
oticiái festők között véletlenül egyet-
len szláv sincsen és így még a orosz-
akarat sem foghatja rá a véleményünk
szerint, ismétlem, célját-tévesztett ren-
deletre, hogy talán politikából fogant
volna.

*

Különbben is — éppen mert képekről
van szó — szó sem lehet politikáról.
Csendeletekkel nem lehet politikai propa-
gandát űzni és tájképeknek semmi
közük az ébredőkhöz: az a régi munda,
hogy *»Képeddel alszom el, képeddel
ébredek«*, igazán nem elég alap arra,
hogy ezt a gyanút bárki is komolyan
vegye. Könyveknél, nem mondom, in-
dokolt lehet az állam szempontjából a
behozott szállítmányok felülvizsgálásai.
Ha azonban szakértőnek kérnének föl
erre, visszautasítanám a megítélte-
tést azzal az indoklással, hogy érde-
kelt vagyok, nekem is megjelentek
könyveim és könnyen abba a gyanuba
keveredhetem, hogy mások könyveit
be-nem-engedendőknek véleményezem,
hogy a konkurenciától ilymódon való
szabadulással saját munkáim kelendő-
ségét akarom biztosítani. Ugyanígy nem
szabad festmények megírására —
még félhivatalos minőségben sem —
vállalkozni festőknek. Akik megtették,
hibát követtek el. A többi azonban nem
tehet erről.

*

De ne kérődzünk azon, hogy milyen
hibák történtek és ne firtassuk, kinek
az állásfoglalását diktálták ebben az
ügyben üzleti szempontok, ne bántsuk
a művészeket, akik teljes joggal elke-
serezték, hogy nem méltányolják
őket, hanem ehelyett reflektáljunk arra
a teóriára, amit a szuboticiái festők
kissé önkényesen felállítottak: hogy
nyilvánosan *csak festők saját vállako-
zásukban* állithatnak ki, míg a műke-
reskedők csupán boltjukban tehetik
közszemlére azokat a képeket, ame-
lyeket — festőktől vásároltak össze.

Ennek a követelésnek jogosultságát
egyszerűen nem értem. Miért ne állí-
thatna ki a műkereskedő is abban a szál-
lodai illemhely mögötti lyukban, ahol a
festők legutóbb kiállítottak? Helyteleni-
teni vagyok kénytelen, hogy illemhely-
teleníteni akarják a műkereskedőt. Ha
neki úgy tetszik, teljes joggal kiakaszt-
hatja képeit ott, vagy a Lloyd-ban,
vagy bárhol és ha úgy tetszik, nem-
csak képeket állíthat ki, hanem gőzfű-
részeket, szabályozható nagyságu sajt-
lyukakat és önműködő petrencét is.

Legalább is ezt nevezik jogegyenlő-
ségnek.

*

Ebben a városban, ahol az egyetlen
kulturévezet a kávéházi kamarazene-
kar, igazán csak azon szabadna min-
denkinek törni a fejét, hogy hogyan
létesíthet valamit, hogyan csiníthat
valamit, hogyan teremíthet valamit.
Képtállítások élvezetében még a
nyelvi különbözőség sem akadály:
hozzanak hát ide képeket és ne csak
Budapestől, hanem Beogradból is, Zag-
reből is, Prágából is és Bukarestből
is. Vagy helyes dolog talán az, hogy
én — akit pedig igazán érdekelnek a
képek — csak két jugoszláv művészt
ismerek összesen Dobrovicsot, a festőt
és Mestrovicsot, a szobrászt és azokat

sem innen, hanem Budapestről, ahol a
háboru alatt cikket irtam róluk. A töb-
bit, pedig vannak, nem ismerhetem,
mert tévedésből se kerül ide alkotásuk.
A helybéli művészeknek is az az ér-

deke, hogy lásson mást is az
kálkon kívül az itteni közönség,
nek izlését csak az javíthatja meg,
alkalmat adnak számára az összeho-
sonlításra. (d. t.)

Szenzációs részletek

a meggyilkolt II. Miklós cár jövő héten megjelenő
emlékirataiból

— A Bácsmegyei Napló berlini tudósítójától —

A jövő héten jelennek meg a ber-
lini orosz Slovo-Verlag kiadásában
második Miklós cár emlékiratai
1884-től 1906-ig. E 12 esztendő alatt
a meggyilkolt Cár mindennap felje-
gyezte az eseményeket naplójába. A
napló főként a cár magánéletére vo-
natkozólag tartalmaz érdekes fel-
jegyzéseket. A politikai események
a cárt sokkal kevésbé érdekelték,
mint egy jól sikerült vadászat,
sportünnepegy, vagy egy jó ebéd.
Először ezekről beszél mindig, a
politikáról csak mellékesen emléke-
zik meg. Mindazonáltal a feljegyzé-
sek igen érdekesek, mivel bepillan-
tást engednek a régi cári világ leg-
magasabb köreinek erkölcsébe.
Ezenkívül az emlékiratok bebizonyítják
azt, hogy II. Miklós cárnak
semmi tehetsége nem volt arra a
magas és felelősségteljes pozíciójá-
ra, ahova a végzet állította.

A legközelebb megjelenő emlé-
kiratokból a »Bácsmegyei Napló«
berlini tudósítója a következő érde-
kes részleteket közölheti:

A szerencsétlen végű orosz-japán
háborúról 1904 január 15-én a cár a
következőket jegyzi fel naplójába:

»Kora hajnalban elnökletem alatt
konferencia volt a japán kérdésben.
Elhatároztuk, hogy a háborút nem
mi fogjuk megkezdeni. Olga és
Petja velem reggeliztek. Hoszu
ideig fogadtam a kormányzókat.
Egész nap emelkedett hangulatban
voltunk. Nyolc órakor színházba
hajtottunk. A »Rusalka« című dara-
bot adták. Igen szép volt. Este ha-
zatérve sürgönyt kaptam Alexejev
admirálistól, aki jelentette, hogy Ja-
pán torpedók megtámadták flottán-
kat Port Arthurnál. Néhány hajón-
kat találat érte: Mindez hadüzenet
nélkül. Isten legyen velünk!«

A hulli incidensről, amikor orosz
hadihajók angol halászhajókra lőt-
tek, a cár a következőket jegyezte
fel:

»A táviratok részletesen közlik
angol halászhajók lövetését az
Északi-tengeren a mi flottánk által.
Igen kellemetlen, hogy pontos ér-
tesítések hiányoznak. A fogadtatás
előtt sétáltam. Reggeli után fogad-
tam Obolenskyt, Finnország főkor-
mányzóját. Az estét Alix-szel töltöt-
tük.«

Október 15-én.

»12 órakor rövid konferencia
volt nálam, amelyen résztvettek
Alexej Lamsdorf és Avelan generá-
lis. Anglia szemtelen magatartásá-
ról tanácskoztunk és megvitattuk az
esetleges rendszabályokat. Alexej
velem reggelizett. Igen meleg volt
és én Alex-szel sétakocsikázást tet-
tem. Azután egy kicsit gyalogoltam,
este olvastam és irtam.«

Október 16.

»Tegnap ajánlatunkat, amelyet
közöltünk az angol kormányval,
hogy tudniillik az Északi-tengeren
történt lövöldözést terjesszük a há-
gai bíróság elé, eredményel járt.
Nyomorult ellenségeink azonnal el-
hagyták eddigi gögös álláspontukat
és elfogadták ajánlatunkat. Igen me-
leg volt és esett az eső. Sétálni
mentem, majd sokat dolgoztam. Az
estét együtt töltöttük el.«

Az 1905. esztendő a forradalmak
éve volt. Ebben az évben gyilkol-
ták meg Szergej Alexandrovics
nagyherceget. A japánhadszíntérről
szomorú hírek érkeztek. Mukdennél

és Csuszimánál az orosz hadsereg
őrtási vereségeket szenvedett. A ja-
nuári pétervári véres eseményekről
és a »véres vasárnapról« a cár a
következőket jegyezte fel:

Január 9.

»Igen nehéz nap. Pétervárról ko-
moly zavargások keletkeztek. A
munkások meg akarták szállni a téli
palotát. A csapatoknak a város kül-
lönöző részeiben löniök kellett.
Sok halott és sebesült volt. Milyen
nehéz és szomorú mindez! Mama
hozzánk jött a városba. Mindnő-
áján együtt reggeliztünk. Őcsém-
mel, Micsával sétáltam.«

Január 10.

»Ma nem történt különös a vá-
rosban. Alexej nagybácsi nálunk
reggelizett. En az Ural-kozások egy
deputációját fogadtam, amely ka-
viárt hozott. Azután sétálni men-
tem és a mamánál teáztam. A péter-
vári zavargások elnyomása érde-
kben elhatároztam, hogy Trepovot fő-
kormányzóvá nevezem ki. Este eb-
ben az ügyben konferencia volt ná-
lam.«

Február 17.

»Reggel 10 órakor a házi regiment
kaszárnyájába hajtottunk, ahol mi-
sét tartottak. Nikolazánál
tem. Beszélgettünk, szórakoztunk.
Wittére vártunk. Öt órakor
a manifesztumot. Ilyen nap
néz lesz az ember feje, a gon-
dosok lesznek. Isten
bennünket és nyugtassa meg
országot.«

A forradalmi 1905. év után,
ban, a reakció dialektikus módon
távolkelet főkormányzója, Lin
generális, 14 anarchistát tartózt
le. A jelentésre II. Miklós a kö-
vetkezőket írta:

»Remélhetőleg mindnyájukat
akasztják!«

Amikor a balti területek kormány-
zója arra kérte a cárt, hogy büntös-
se meg Richter hadnagyot, aki ité-
let nélkül végzett ki embereket, a
cár csak ennyit válaszolt:

»Ez egy bátor ember.«
Házasságáról, illetőleg eljegye-
zéséről a cár a következőket jegyezte
fel naplójába:

1894 április

»Szent Isten, milyen sok dolgom
volt ma! Kávé után 10 óra tájban
Erni és Alix szobájába mentek. Alix
igen szép lett, azonban igen szomorú
volt. Egyedül hagytak velem és ekkor
beszélgetni kezdtem arról, amit már
oly rég kívántam. 12 óráig társ-
tunk minden eredmény nélkül.
nem hajlandó az ortodox val-
áttérni. Szegény igen sokat
Mégis nyugodtan váltunk el-
mástól. Fáradt vagyok a mai
től.«

1894 április

»Séta után házatértem és kávé-
tam. Később jött Alix és ismét
szélesre kezdtem. Nem beszéltem
a tegnapi témáról, örültem, hogy
láttni akart engem és beszélni
velem. Délután felöltöttem a
egyenruhát és kimentem a pal-
varra Vilmost várni. Hat óra-
kezett.«

1895 március

»Későn keltem, úgy hogy
sétámat meg kellett rö-
Alix egész nap rosszul é-
gát és szobájában fektü-
gon. Együtt hajtottunk

oldal.

nap volt, egy kissé azonban Fea után részletes levelet írta a mamának és azután meg sógornak olvastam. Nyolc órakor érkeztek és azután együtt ültünk kabinjamban. Hangosan olvastam egy könyvből, végtelenül boldog vagyok ezeken a csendes esteken, amikor feleségem mellett, annak kezét fogva, ülhetek.

Ezeket a megvilágított cár jellemét megvilágító részleteket közölheti már ma a *Bácsmegyei Napló* berlini tudósítója a legközelebb megjelenő emlékiratokból.

SAKK

Rovatvezető: **Maróczy Géza**

106. számú főldárvány,

Schrüfer F.-tól.

Sötét: Ke6; Fb6; He2; gy.: a4; b7; c7; d6; f4 és f5. (9).

Világos: Ke8; Vb1; Fa1; Hc6; és d5; gy.: a2; b4; d2; e7 és f3 (10).
Matt három lépésben.

106. számú játszma.

Játszották Hastingsban a klubközi mérkőzésen 1923. szeptember havában.

Világos: **Norman G. M.** Sötét: **Janes H. J.**

- 1. e2—e4 d7—d5
- 2. e4×d5 Vd8×d5
- 3. Hb1—c3 Vd5—a5
- 4. b2—b4 Va5×b5
- 5. Ba1—b1 Vb4—d6

Világos gyalogos áldozata igen erős támadást hoz, a sötét vezér folytonos tempovesztésekkel kénytelen visszavonulni az üldöző tisztek támadása elől.

- 6. Hg1—f3 e7—e6
- 7. Ff1—c4 Hg8—f6
- 8. d4 Ff8—e7
- 9. e1 a7—a6
- 10. d3 b7—b5
- 11. f3—e5 Fc8—b7
- 12. c1—f4 Vd6—d8

Sötét vezér szerencsésen visszakerült helyére, az ötlépéses kirándulása aligot eredményezett részére, melynek során aligha van oly érték mit a tempovesztések.

- 13. Bb1—b3 c7—c5
- 14. c5×d4
- 15. Ff4—g5.

A gyalog előnyomulás nem volt lehetséges Fd3×c4 miatt, a tett lépés azonban szintén nemkielégítő; a legjobb volt még arányilag h7—h6.

- 16. Fg5×f6! Fe7×f6
- 17. Hc3×b5
- 18. Fd3×h7+ Kg8×h7

Nincs más mint ütni a futót, világos kitűnően vezette a játékot s sokkal meszebbre számított mint ellonfele.

- 19. Vd1—h5+ Kh7—g8
- 20. Bb3—h3

Most lesz láthatóvá mit tervezett a világosok vezetője 14. lépése megleté-

- 21. Fe7—h4
- 22. enyegető matt csakis e módon vé-

- 23.
- 24.
- 25.

Világos a h3 gyalogossal akar előnyö-

- 26. f7—f6
- 27. f6×e5

- 28.
- 29.
- 30.

- Matt fenyegetett.
- 28. Va2—e6 Kh8—g7
- 27. Be4—h4 Bf8—a8
- Az utolsó szalmaszál. Ba3—d8
- 30. h2—h3
- Célszerűbb volt azonnal földadni.
- 31. Bh4—g4 sötét földadta.

SAKKHIREK.

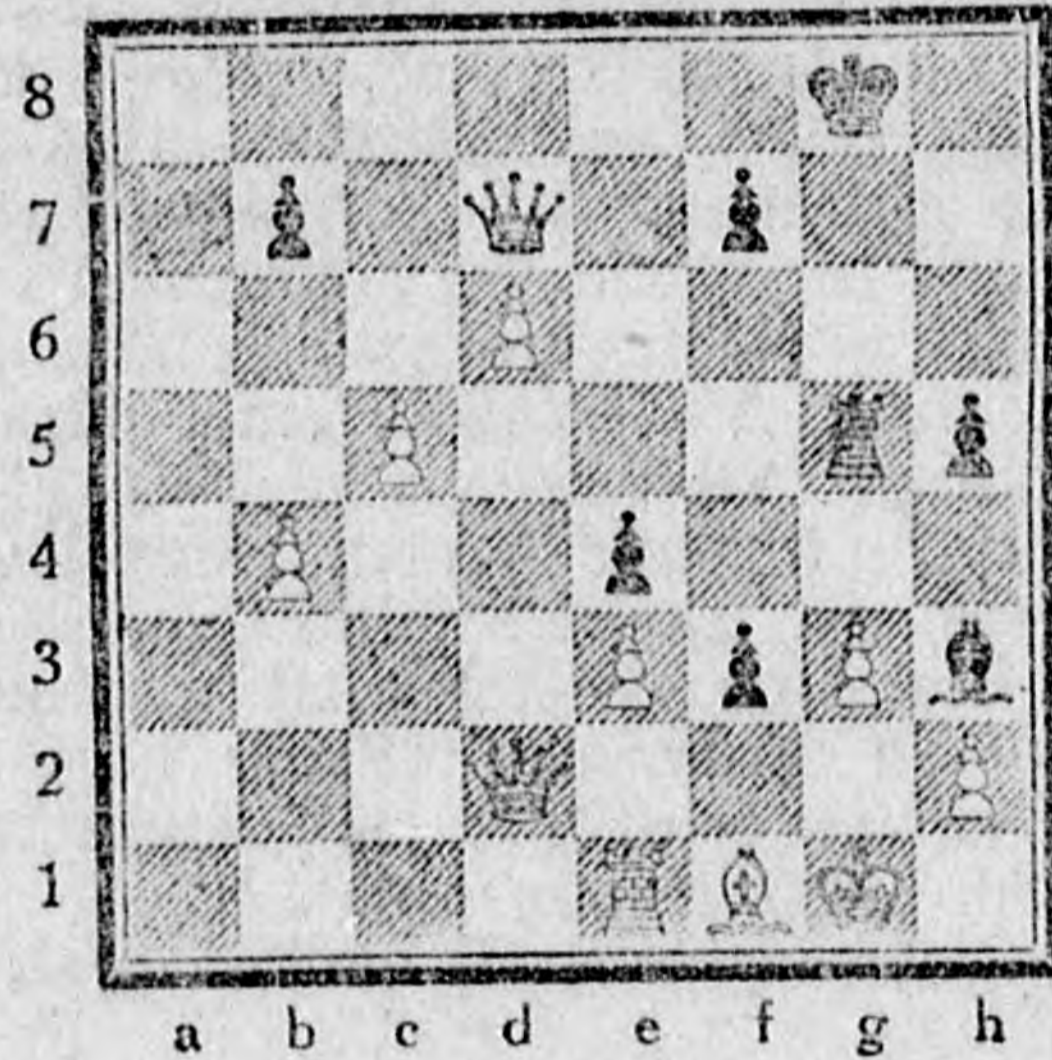
A Hastingsi sakkör karácsonykor rendezi szokásos versenyét, az első versenyen részt vesz Dr. Vidmar Milan (Ljubljana), Euwe Max (Amsterdam), Steine András (Budapest) és rovatvezetőnk, a külföldről rajtunk kívül az egész elite angol gárda, Jates, Mitchell, Scott, Blacke, Price és Sergeant. A többi versenyek is számos erős külföldi nevezéssel záródtak.

Megjelent a Morphy-partiek második füzet. Megirtuk már, hogy Ovadia dr. a kitűnő beográdi játékos és teoretikus megkezdte a legnagyobb sakkzenének Morphynek valamennyi játéka közlését. Ezt a közlést az teszi különösen érdekessé, hogy mindegyik partiban adja a hadállást s a kombinációs részt. Így a játszma-kérdések, melyeket már ugyis elavultnak kell tekinteni, nem farsztják azokat, akik be akarnak tekinteni Morphy schakkzenéjének titkaiba. Egy füzet harminc hadállást tartalmaz. A füzetek kilenc nyelven jelennek meg s megrendelhetők a szerzőnél s valamennyi könyvkereskedésben. A sorozatos kiadásnak most jelent meg a második füzet.

Lasker sakkprodukción.

Az exvilág bajnok legutóbbi győzelme óta folytatja az aktív sakkozást. Legutóbb Göttingenben tartott szimultán mérkőzést 21 nyert, egy veszített és két remi parti eredmények mutatványából a következő hadállás

Sötét: Amateur.



Világos: Lasker.

Ebből a kétségbeesett hadállásból Lasker a következő módon csikarta ki a győzelmet:

- 1. Ff1×h3 Vd7×h3
- 2. d6—d7 Bg5×g3+
- 3. Kg1—h1 Bg3—g2
- 4. d7—d8V+ Kg8—h7
- 5. Vd8—d6 f3—f2
- 6. Vd6—f4!

Az egyetlen mentő lépés!
6. f2—f1V+
Be1×f1 Bg2×d2
8. Vf4×f7+ és matt négy lépésben.
(Az amsterdami De Telegraaf-ból)

Megjelentek már a **Bárd Karácsonyi Album** és a **Rózsavölgyi Karácsonyi Album**
Ara D 40—
Ara D 60—
Megrendelhetők: **Vig Zsigmond Sándor** zeneműkereskedése Subotica.

Szerkesztői üzenetek

Iparoskörtag. Bački-Monoštor. 1. A folyó évre a földadó 500 százalékkal, a többi adó nem — a 60%-os hadi pótlék kivételével — 30%-kal felemeltetett. — 2. Forgalmi adót csakis kereskedelmi vagy ipari üzletekkel foglalkozó pénzintézetek és szövetkezetek fizetnek! Ha az önszolgáltató szövetkezet nem ezzel foglalkozik, a befizetett forgalmi adó visszafizetését az illetékes pénzügyigazgatóság után a »generálna direktora neposrednih poreza«-tól Beograd, lehet kérelmezni. — 3. A rokkantadó a következő skála szerint fizetendő:

20 dinár állami adóig	2 dinár
50 » » » »	6 » » » »
100 » » » »	12 » » » »
200 » » » »	24 » » » »
300 » » » »	37 » » » »
500 » » » »	62 » » » »
700 » » » »	87 » » » »
1000 » » » »	125 » » » »
1500 » » » »	189 » » » »
2000 » » » »	260 » » » »
3000 » » » »	410 » » » »
4000 » » » »	600 » » » »
5000 » » » »	800 » » » »
7000 » » » »	1175 » » » »
10000 » » » »	1800 » » » »
15000 » » » »	2850 » » » »

és ezen felül 20%.
W. M. Nova-Kanjiža. Ha a gyalog a nyolcadik sorba lép, királyon kívül bármilyen tiszt lehet, tekintet nélkül arra, hogy olyan tiszt van-e még atáblán. Lehet tehát egyszerre két világos vezér, három sötét bástya stb.

ELIPTION
3053 A legkiválóbb jelenlegi borotvapenge
Vezérképviselet az S. H. S. Királyság részére
LYO D. D. ZAGREB

VÁROSI JODÓS GYÓGYFÜRDŐ NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER
KITŰNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉS, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TELIKURA

8488 **Mindennemű új és használt zsákok, zsinagerek, ponyvák, lőtakarók, jutaszövetek, szalma-tollzsákok legolcsóbban beszerezhetők**
Schossberger i Hered
zsák-, ponyva-, zsinag-nagykereskedő cégnél
Novisad, Futoški-pat 13
(az udvarban) Telefon 531. Sür-göncim Hessian Novisad. Saját villanyerőre berendezett zsákkészítő telep. Használt zsákok a legmaga abb áraton vétetnek. Külön osztály: minden nagyságu ponyvák kikölesöznése.

Pyram
carnabudus legelsőrendű terpentintól készült cipő-lkrém, a bőrebelinél is jobb minőségben. — Gyártja:
"PYRAM" VEGYÉSZETI GYÁR
Benes Testvérek és Társai
8628 Velika-Rikinda.



Foltmentes fehér **tükröket**
fekete és két árnyalat nélkül, garancia mellett készít csakis 7803
"VITRUM" NOVISAD
Futoški pat 84-a. — Üvegesiszolás.

OSRAM
fényt kell a villanykörtein látnunk
Ha jó világítást akar ne sajnálja a költséget.
OSRAM NITRA

ANDÓ MODELL KIÁLLÍTÁS! Januskó Pál

és neje Keszyeres Gizella női divatüzletében Subotica Lówy Simon felett, Jelašićeva ulica 1. szám alatt.

fejjel mint egy elkárhozott Buchpach aureu...

Az idény előrehaladottsága miatt a rak-
táron levő filz-, velur-, bársony- és cilinder-

NŐIKALAPOKAT

8446 leszállított áron árusítom.

Szörmemótelisapkák megérkeztek!
Heiduska Mariska Subotica

FŐMOLNÁR

ügyes és megbízható, jó referenciákkal egy
modern félautomatikus malomba
KERESTETIK.

Ajánlatokat „HORVÁTORSZÁG“ jelige
alatt a kiadóhivatal továbbít.

Dzomboli (Zsombolya) bánati mező-
kában eladó egy komplett és teljesen
modern fűszer- és festékárú kereskedés
berendezése. Wertheimszekrény, National
Régister Cassa, fűszeri iroda üvegfallal
stb. Esetleg új helyiség. Bővebb felvilá-
gosítás Richter Dezső Dzombolj. 8549

ALAPITVA 1854.

ALAPITVA 1854.

BRAĆA FRANK

ZAGREB, SAJMIŠTE TRGN 2 SZ.
KÉZMŰÁRU-NAGYKERESKEDÉS

JOSEF WAGNER junior MAHRISCH-ROTWASSER

(a Crvena-Voda) szines gyapjúárak gyára és

FRÖHLICH & WINTERBERG, RUMBURG

pokrót, asztalterítő-, függöny és butorszövetek gyára

vezérképviselője és ierakata.

TELEFON 22-70.

Osječka ljevaonica željeza i tvornica strojeva d. d. Osijek vasöntőde és gépgyár t. t.

Táviratcím: OLT.

OSIJEK

Telefon száma 63.

Vasöntőde

Gépműhely

Csavargyár

Szivógáztelepek 10-100 HP Faárugyár

Mindennemű gazdasági gépek

Kérjen árajánlatot

Priva

Osječka Tvornica za Preradbu Drva d. d. Osijek Első Osijek-i Fajmunkáló Gyáripár R. T. Osijek

Telefon 58. — Sürgőncím „Drvorad Osijek“

Gyárt mindennemű butorokat
a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig. Iroda-
berendezések, amerikai íróasztalok és redő-
nyös szekrények, továbbá különféle eszközök
asztalosok és pintérek részére.

SÖRÖSHORDÓK

valamint hordók raktározáshoz és szállításhoz,
kádak a legprimább szlavonai tölgyfából,
továbbá különféle zsiros és olajshordók.

VESZ és ELAD

különféle keményfaanyagokat.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, az SHS államban ép úgy, mint
más nemzeti államokban évtizedek óta a „LILIEN,
LILIAM, LILLY“ védjegyű valamint a „Lilium kép“
védjegyű legkiválóbb minőségű szövöttáru
gyártmányaink, más gyárosok által utánoztatnak és
silányabb minőségű áruk a fenti védjegyekkel
és ugyancsak az általunk használt „Liliumvászon“
„Liliumvászon“ megjelölésekkel ajánlatnak a t. közön-
ségnek, illetve forgalomba hozatnak. Ezuton ovunk min-
denkit, ily védjegyekkel ellátott, azonban nem tölünk redő
szövöttáruat akár előállítani, akár ajánlani vagy forgalomba
hozni, mert mindazok ellen, akik ily módon az általunk
törvényesen védett jogaink ellen vétnek, úgy a büntető-
mint a polgári bíróságnál leszünk kénytelenek
eljárni. Végül még külön is figyelmeztetjük a vevőközön-
séget, hogy valamennyi gyártmányunk a fenti védjegyeken
kívül a hasonlókép törvényesen védett „8811. szám
alatt tv. védett“ garancia márkával van ellátva,
amire kérjük a vételnél különösen ügyelni. 8483

LILIOM-VÁSZON VÁLLALAT BÉCS.

Kézzel csomózott smyrna-szőnyegeket művészi kivitelben készít:

GYAPJUIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, VELIKI-BEČKEREK
SUBOTICA RÉSZERE EGYEDÁRUSÍTÓ HOFFMANN MIHÁLY ÖZVEGYE.

RAJZOKAT és MINTÁKAT KIVÁNATRA KÜLDÜNK.

Minden kereskedőnek, iparosnak, ügyvédnek érdeke, hogy elolvassa a **Bácsmegyei Napló** hétfői számát, amelyben megkezdjük az új **illetéktörvény** közlését.

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

KÖPENYEK, KOSZTÜMÖK, KEPPEK, RUHÁK, BLUZOK, SZOKNYÁK stb.,

LEGELŐNYÖSEBB BESZERZÉSI FORRÁSA

KOSTA M. JOVANOVIĆ

NŐI KONFEKCIÓ- és CIPŐKERESKEDÉSE, BEOGRAD
Kralja Milana 76. (A London-szálló mellett) Telefon 12 48. szám.

FRIEDRICH & HAAGA

GERMANY — WIEN

Kolbász- és szalámigépek

és azok alkatrészei

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR

Zagreb, Račkoga ulica 7a.



SLAVEND. D.

ZAGREB ILICA 52.

KÖNYVKERESKEDÉS

KÖNYVNYOMDA

PAPÍR- és

IRÓSZER-

NAGYKERESKEDÉS.

Ajánlja a t. ügyvéd uraknak, községi, állami- és magán-hivataloknak rendkívül nagy raktárát: mindennemű írószér, írógépszállag, karbon- és indigópapír, schapirográf-készülékek és henger-ek, fogalmi-, irodai- és gépi ópa-pír, itatósz, regisztrátorok, tömbök és fascikulások. Vállal mindennemű nyomdai munkát legolcsóbb árakon

Más vállalkozás miatt eladó

1 kávépörkölő, motorerőre berendezve, befogadóképessége 30 kg, óránkénti teljesítőképessége 120-150 kg, nemet „Meteor” gyártmány, 1 daráló, 36 csomag uti francia kövekké, 2 kisebb daráló szitákkal, 1 villamos motor 15 HP, 210 volt, regulátorral, valamint az összes transzmissiók, szíjak és az összes hozzávaló szerelmek. A felsorolt tárgyak mindegyike a legjobb állapotban vannak. Vevő a helyiséget, ahol a daráló és pörkölő fel van szerelve, kedvező bérösszeg mellett több évre átveheti. A helyiségek a város központjában vannak. — Cim:

„Schmolka” hirdetőirodában Novisad Futoški put 2. szám. —

UNITED STATES LINES

NEWYORKBA

Southampton-Cherbourgól LEVIATHAN

október 30, november 20, december 15.

GEORGE WASHINGTON

október 24, december 29.

Amerika	okt. 31.	—	dec. 1.
President Roosevelt	nov. 7.	—	dec. 12.
President Harding	nov. 14.	—	jan. 16.
President Fillmore	nov. 21.		
President Arthur	dec. 22.		

Indul Southampton és Cherbourgól 1 nappal később. Minden későbbi az alatti címmel megtudható:

Jugoslavenska Industrija Kovina d. d.

Jugoszláv Fémipar r. t.

ZAGREB

Sudnička ul. 1.

Szállít azonnal raktárról:

GÉPEKET fém-, fa- és bádogneműmunkálásra

GÉPEKET lakatosok, kovácsok, puskaművesek, mechanikusok, villanyszerelők, garázsok részére

GÉPEKET asztalosok, butorgyárak, famegmunkálógyárak, bogárak és pintérek részére

GÉPEKET bádogosok, szerelők és bádogneműgyárak részére

PRÉSEKET minden üzem részére

AUTOGÉNHEGESZTŐKET

S. 17

MOTOROKAT minden rendszerben

TRANZMISSZIÓKAT és alkatrészeit.

ZENICAL GRIZ SZENET

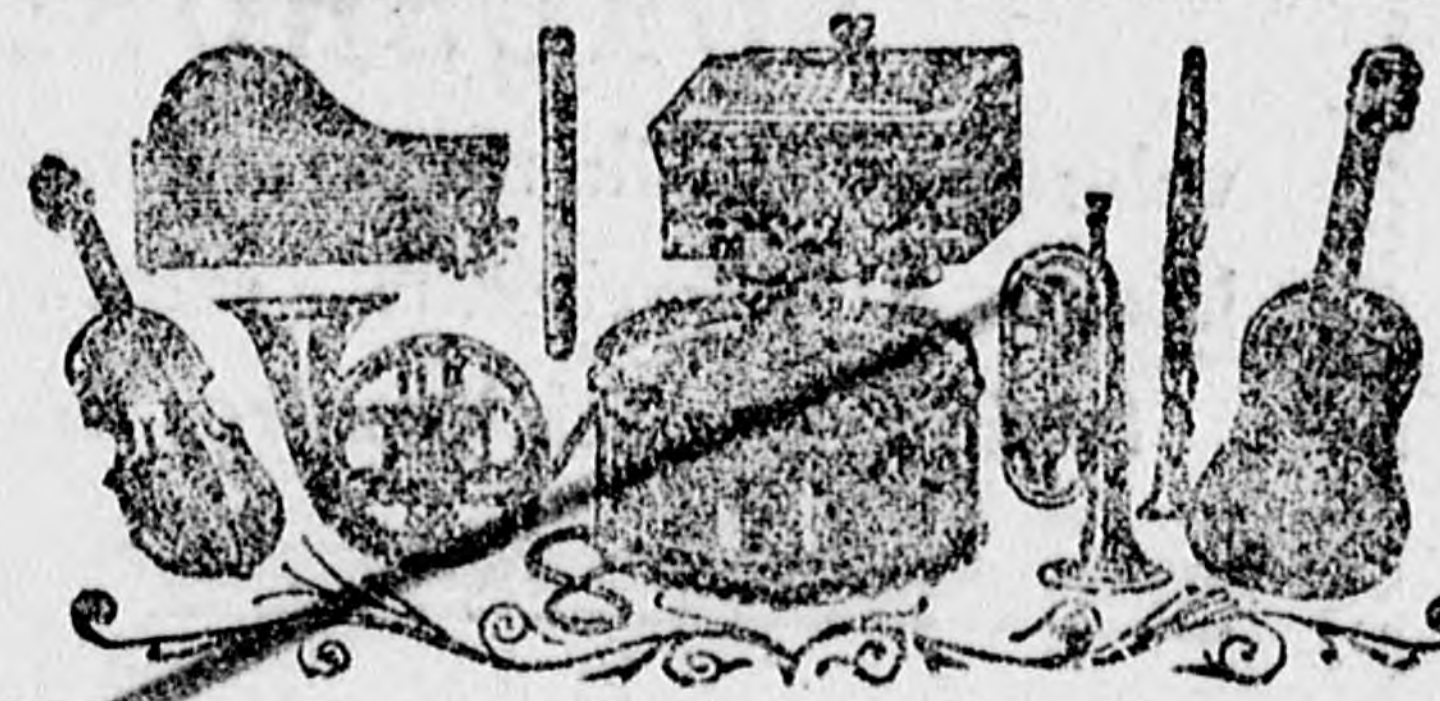
suboticai telepünkről szállítunk bármely állomásra, minden mennyiségben paritás vagon Subotica

3500 dinárért

8150

Halász & Cie Subotica

Telefon 5-12. (Kalaria) Senčanski put 19.



Új hangorok megerkeztek. Angol és bécsi szerkezettel, remek hanggal, Wirth, Arzte, Productiv, Stigl, Dör Lira, Lauberger gyártmányok kaphatók. Olcsóbban, mint bárhol. Rézlejtetésre is.

KAIN HANGSZERÉSZ városi székház.

Tungstram



mint egy elkárhozott, Buchbach Andrea 1. osztályu erdeszo, mut...

DRALLE-féle

ILLUSION

világító torony alakban.

Virágcseppek alkohol nélkül csodálatos természetes illattal.

Egy csöpp elég



gyöngyvirág, ibolya, rózsa, orgona, heliotrop, poppy (tropikus mák) stb.

Főterakat viziontelárusítók részére:

ISIS D. D. Georg Dralle osztály Zagreb,
Palmotićeva ulica 66. 7935

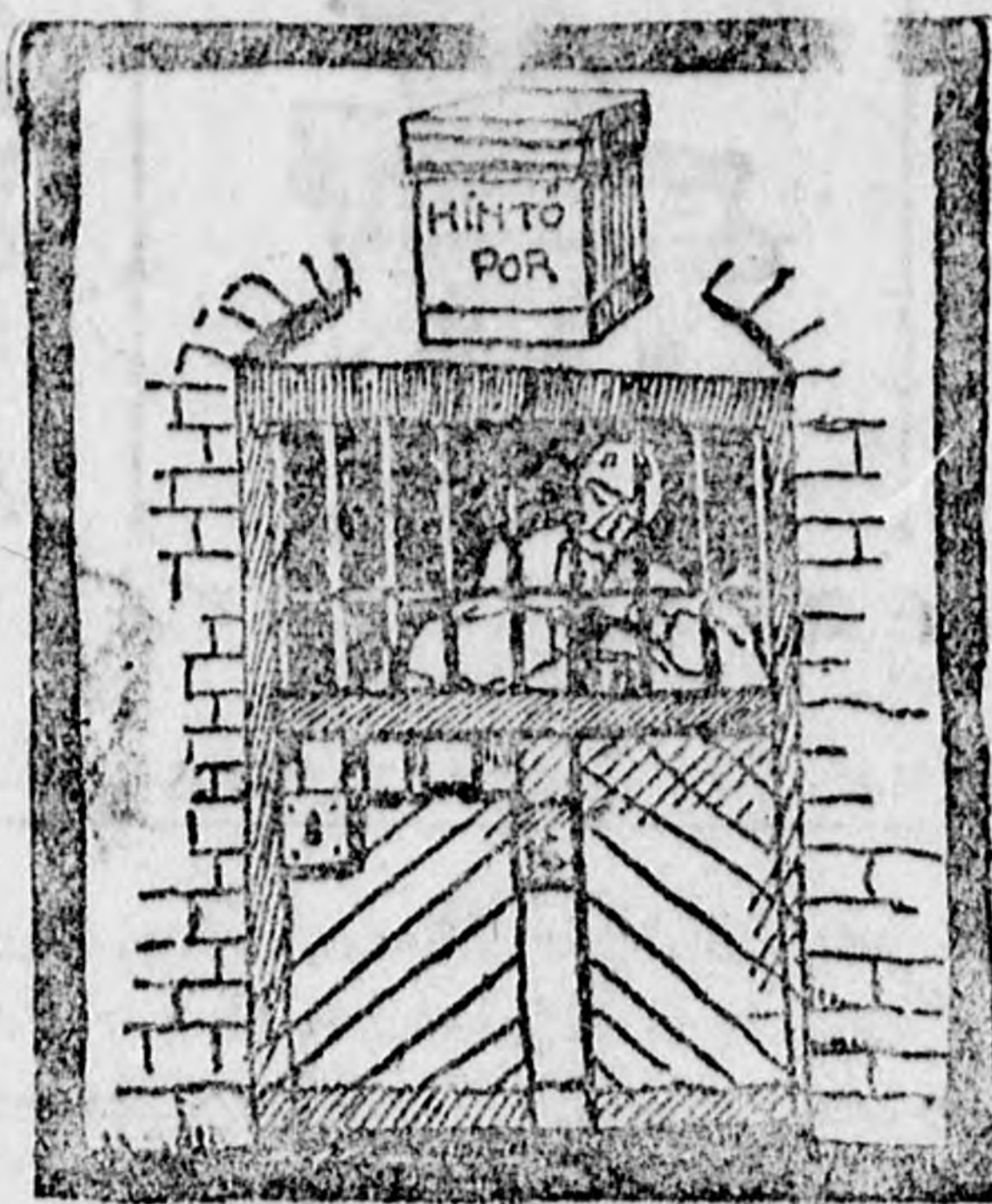
Ruhavásárlók figyelmébe!

Nagy áruhalmozódás miatt melyen leszállított árak mellett kiadásra kerülnek női- és leányka télikabátok, plüsch, posztó, velour és szőrméből, eredeti bécsi modelldarabok. Férfi- és gyermek öltönyök, télikabátok, rövid- és városi bundák. Mindennemű szőrmecekkek. Külön mértékosztály, angol- és cseh szövetekkel stb., stb. dusan felszerelve

FRANK LAJOS

ruhaáruháza Veliki-Bečkerék.

Rejtvény



A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése

Holtverseny

Helyesen fejtették meg 108-an. Könvjtalmakat nyertek: 1. Kaufmann Jozsefné Veliki-Bečkerék, 2. Kollin Vilmos közs. átalovos Cantavir, 3. Rosenberg Hedvig B.-T. polr, 4. Németh Zoltán Cantavir, 5. Farkas Irénke Bačva-Petrovošelo, 6. Václav Gonda kapetan proda Pančevo (Pivara Weifert), 7. Breilner Katka Senta Kn, Gyogye ulica 20., 8. Klein Jenő Debeljača, 9. Szaghmeister Ella Subotica Madjars a uica, 10. Weidinger Zuzsi Sombor Laza Kostić ul. 5., 11. Kohn Á. uia Lugos (Románia) Janu Avram u.

Minden kereskedőnek érdeke, hogy

fuarleveleit felülvizsgáltsa

A „Vojvodina” nemzetközi szállítási társaság fuvarlevél felülvizsgálási és vizs-
térítési osztálya Subotica.

Elsőrendű régi, hivatalos, vezető állásban volt szakemberek vezetése alatt azon helyzetben van, hogy a visszatérítendő összegeket a legrövidebb idő alatt folyósíthatja. — A fuvarlevelek felülvizsgálása **DIJTALAN!** 8338

Neues Pester Journal

Budapest V., Vilmos császár-ut 34. számú
53. évfolyam

Legnagyobb és legkedveltebb politikai napilap Jugoszláviában:

Előfizetés negyedévenként — — — 150 dinár
Egyes szám ára — — — 2 dinár 50 para

Vezérképviselő S. H. S. állam részére:

MAVRO HEUMANN

könyv- és papírkereskedő Subotica
hová az összes rendelések és pénzküldemények küldendők

Elsőrendű hirdetési organum

Hirdetések felvétele az összes hirdetési irodák által.

Rum és Likör

essenciák (Schimmel, Fantl és Pick gyártmányok) legolcsóbban

Landauer (Lackner) drogéria
Subotica 7310

ELADÓ

Sentán gyárnak ipartelepnek vagy gabonarkárnak alkalmas Deperea ulica 39, 50 és 45. számú modern házainak bővebbet a tulajdonosnál

Bilicky Károlynál.

Közvetítők díjaztatnak.

FAKERESKEDŐK

VÁSÁROLJANAK faragott és fűrészt fát: gerendát, 1-a fihtadeszkát, léceket, stáflit minden méretben továbbá mindennemű keményfát

ERAČA MILETIĆ, ZAGREB

Hica 199. — Fiók: CELJE. — Tojásládagyár.

Zsulyevits Tivadar szücsmühelye

Subotica, Sekulška ulica 15. szám

Elvállal mindennemű szőrmemunkát
Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

A jó üzletmenet

mindig az áru minőségétől függ. Azért tartson üzletében elsőrendű árukat. Kérjen arajánlatot tea-rum, törköly, szivorium, borovicška, barack-palinka gyártmányaimról. Egy kis (25 literes) rendelés elegendő, hogy nálam állandó vevő legyen.

KOHN IGNÁCZ

bor- és szeszáru nagykereskedése, cognac, törköly és szilvóriumfőzde, Veliki-Bečkerök.

FAKERESKEDŐK RÉSZÉRE

OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS A

KOVINI BANK R. T.

osztálya Kovin (Banat)

Férész-, építőanyag egy kemény mint puhafában, gémbla, szélészka mindenkor raktáron. Kivánatra minden méret vágatik. Eladás engros és detailban.

NAGYBAN SZÖVŐ PATMUT

legolcsóbb napi árban minden mennyiségben és számban, valamint szövet és textiláru KAPHATÓ

Arnold Wamoscher i Drug Sombor
Kralj Aleksandrova ulica 11a.

Uj ház

Novi-Saden a Temerini utában ez év nyarán épült, mely áll két azonnal beköltözhető lakásból és két kiadott lakásból, kedvező áron eladó. Bővebbet **BRANKO KARANOVIC, NOVI-SAD** Temerinski put 65. 8430

SZÖLLŐ

cca 1 és fél hold, kisebb házzal, a Ribnjakon, Novisadai szemben eladó. Cim: „SCHMOLKA” hirdetőirodában Novisad Futoski put 2. 8431

Elsőrangú utazót keresünk

azonnali belépésre fűszerszakmából, aki Bácska és Bánátban be van vezetve, fix és jutalék mellett. Irásbeli ajánlatokat „Fix jövő” jellegre a kiadóhivatalba kérünk. 8496

FAGYAPOT

Száraz, pormentes fagyapotot ajánlunk tojáskereskedőknek, kárpicosoknak s a többi fogyasztóknak a legolcsóbb árakon. Mintázott ajánlatot kérésre küld. **SEČUJSKI I DRUG** Novisad, Futoski put 36.

FÜZŐK

legújabb szabásu halcsapós — halcsont nélküli gumival és be-bujóaffixok, mellkástó, gyomorszerít

HASKÖTŐK

orvosok által legújabban elismert és ajánlott szabás szerint készítik. Vidékre slusz- és csipő-méret után.

VIRÁG LEONTIN

Subotica, Kralj Aleksander ul. 11. szám. Nemzetivel szemben.

KÖTŐ- és SZÖVŐGÉPEK

valamint a Wilhelm Barff, Apolda, Felix Lederer-Wien, Fritz Schuster-Cchemnitz, Sandefr & Graff Chemnitz gyártmányu gépekhez mindennemű tartalékalkatrész nagy választékban és mérsékelt áron beszerezhető az S. H. S. királyságbeli vezérképviselőnél:

ALFRED KOZMA OSIJEK I.

Zupanjska ulica 42.

Tök minden számban állandóan raktáron

Garanciával javított Wolf-Lanz
LOKOMOBILOK

10/20	40/65	135 175	1913—1921 évben készültek
15/25	55/82	145 195	
20/32	70/100	200 300	
26/42	85/120	300 400	
30/49	100/150	400 600	

Egyéves gyári garancia!
Elsőrendűen teljesen kijavítva!
Tekintse meg 20 lokomobilból
álló állandó kiállításunkat!
BRAČA FISCHER D. D.
Zagreb, Pantovčak 5. 7675

HARMONIA



HARMONIA

ZONGORAKERESKEDÉS
BEOGRAD

KNJEVINJE LJUBIČA 7. TELEFON 27—48.

Állandó nagy raktár Bösendorfer, Ehrbar, Schweighoffer, Wirth és Hamburger, Pallik, Stiassny zongorákban — részletfizetésre is mérsékelt árakon.

WEITZENFELD és TÁRSA
SUBOTICA (BÁCSKA)

Táviratcim: KENDERIPAR
Iroda: Városi bérpalota
Telep: Sental put
Alapítva: 1902
Telefon: 190

Moquette-, gobelin- és selyem butor-
huzatok. — Patent roletta rudak.

Ajánl:
lópokrót,
tűzők és kerti
tűzőket, uj lisztes,
gabonás, gyapju-, toll-, komló-
és szalmazsákokat, matrac- és roletta-
szöveteket jutából és lenből, mindennemű
házi vásznat, zsinogot, kötelet és hevedereket.

Ponyvaeladás és kölesönzés!

STANIOL
és alumíniumlemezeket
sajt- és bonbonsomagoláshoz, valamint
tejgazdasági gépeket és kelleket
ajánl:
Szeles Sándor Sombor
az Alfa- Separator képviselője.

Levélpapír, vászon és bank-
posta minden színben, különle-
geség. Számlák, szállítóleve-
lek, magrendelési könyvek
perforálva és kötve. Berítők,
ablakos és az összes más ke-
reskedelmi és irodai különle-
geségek. Bankoknak és más
vállalatoknak üzleti könyvek,
kézirat szerint minden nagy-
ságban, kiváló minőségben. —
Zsákjegy, matraczsák, plakát
és röplépek. A legmodernebb
színes munkák olcsón és gyorsan
készülnek.

CIPOGRAFIA
nyomdavállalatnál 7957
NOVI-VRBASZ.

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez
és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett
TELEFON SZÁM 329.

SJEDINJENE Telefon 69 és 21-30
KREČANEC D.
ZAGREB, Vlaška ulica 40

szállítanak:
la meszet

legmodernebbül beren-
dezett Novi-marofi és
očurái mészetöikből.
Havi teljesítmény cirka 120 vagon. 4749

DANILO-GERGURČIĆI SIN SOMBOR
Sürgönycim „Gergurovsin“ Kralja Aleksander ul. 10.
Telefon 125.
Anglo- Jugoslavenstog Petrolejskog A. D.
sombori raktára.

Ajánl azonnali szállításra:
Téli autó olajokat
hordó- és láda tételekben

Védjegy
„Shell“

Asztalos mestereknek
azonnal szállíthatok
minden mennyiségben
külföldi nyeres
FURNERT
ugyazintó blindfurnert,
sombori raktárból

Spižer Herman Sombor
Raktár: Karagjergje ulica
broj 8. — Telefon: 2—29.
Lokás: Floranova ulica
broj 3. — Telefon 2—28.

BUTOR és FALI
TÜKRÖKET
szavatolás mellett kő-
szit valamint régi
tüköröket javít
„ALBA“
tükörgyár Novisad

Asztalosok figyelmébe!
Kiváló művészek által
összeállított elsőrendű
BUTOR
MINTALAPOK
GYŰJTEMENYEI
rendkívül nagy választé-
kben kaphatók:
HEUMANN MÓR
ipari szakkönyvkeres. Subotica



Minden rendszerű uj- és hasz-
nált írógép állandóan raktáron!
Írógépek javítását és évi karbantartását garan-
cia mellett vállalom. Írógép műszerészem a bécsi
Remington-házhoz éveken át művezetője volt.
Állandó nagy raktár az összes írógépkellékek-
ben, ugyanígy valódi Greif-Carbonpapír, amerikai
írógépzsallagok stb.

DEUTSCH IZIDOR-nál
Subotica, Aleksandrova-ulica 5.

8439 VOJVODINAI
DOBOZIPAR
Subotica, Spaskovićeva ul.
Egyedül speciális dobez-
gyár, fogazobben és leg-
előbbben készit minden-
féle **KARTON DOBOZT.**
Telefon 421.

Előkelő fűszer- és csemege detail-
üzlet részére nagyobb városban el-
sőséged szerb nyelvismertéssel felvé-
tetik. Részletes ajánlatok az eddigi
működés és fizetési igények, vala-
mint családi állapot megjelölésével
„Premier“ jelige alatt a kiadóba
kéretnek.

2—3 szobás
lakást

konyhával, mellékhelyiségekkel lehetőleg a belte-
rületen **KERESEK** azonnali vagy februári beköl-
tözésre. Cimeket a kiadóhivatal továbbit „LAKÁS“
jelige alatt.

KÖZVETITŐK DIJAZTATNAK.

AUSTRO MOTORETTE 1 PS
a jelenkor legjobb motorokékpárja
nagyon kevés benzint
fogyaszt és nagyon könnyű

AUSTRO-DAIMLER és PUCH
Automobil és Motorgyár R.-T.
Vezérképviselőt
OSIJEK I. ALEKSANDROVA ULICA 8.

Műszaki
gummicikkek
I-a minőségűek
csak nagyban



részv.-társ.
ZAGREB
Boškovićeva-
ulica 8. szám

CARL POCHTLER A. G. WIEN
Szállítótejek, szódavizgépek.
Képviselet:
Ing. Emil Deutsch Beograd
Stiška 66. 8443

Bécsi ujságmakulaturát
minden mennyiségben 100 kg.-on
felüli tételekben
ab Subotica Din. 5-20-ért
szállít
„Vojvodina“ Subotica
Telefon 6-19. Wilsonova ulica 10.

GÉPSZIJAK
és varrósziyak minden méretben
F. Politzky Jaromer (Csehszlovákia)
Vezérképviselőt Bácska és Bánátra
ÁBRAHÁM IZSÁK
SOMBOR
KÉRJEN RÉSZLETES AJÁNLATOT.

Zsákok jutából, lenből és kenderből.

Szalmazsákok viszontelárusítóknak gyári árban. — Lisztes, só, szilva, komlós zsákok. — Jutahesszánok minden minőségben. — Használt zsákok. Kocsi- és vagonakaró ponyvák minden méretben, rendelésre azonnal elkészítetnek. Zsin-gek minden vastagságban és minőségben. Kötél-árak és halászati cikkek. — Takarók legjutányosabban beszerezhetők:

AVRAM SCHIFF

zsák, zsinog és ponyva nagykereskedő zsák- és ponyva kölcshöznevei

Központ: Novisad Fiók: Beograd Futoški put 4 Fiókok: Kralj. Marka 7 Telefon 402 Sörgöncim; Zagreb, Wien, Budapest. Sörgöncim, JUTASIF — Kérjen árajánlatot! — KANAPIA

MINDENMÉŰ MALOMGÉPEK

elsőrendű kivitelben. — Modern malomok berendezés. Malom átépítés. Silos és padlászberendezések, gabonaszállító-készülékek azonnal szállíthatók.

BRAČA MACHAN & VAVŘENA PARDUBICE — CSEHSZLOVÁKIA

gépgyártó és malomépítő vállalat

M. H. S. VEZÉRKÉPVISELETE

BRAČA FISCHER D. D. ZAGREB, PANTOVČAK 5.

"BARZEL"

Vaskereskedelmi és Áruforgalmi R. T. ezelőtt Rosenfeld Testvérek Telefon 123 SUBOTICA Telefon 123. Távirat és levélcím: „BARZEL“

ASZTALTŰZHELYEK FOLYTONÉGŐKÁLYHÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT! 6113

SZÁLLITUNK

prompt napi árakon ab zagrebi raktárunkról mindenféle

GÉPET és SZERSZÁMOT

asztalosok, butorgyárak, bogárak és fűrésztelepek részére lakatosok, műszerészek és javítóműhelyek részére, bádigosok, bádóg- és fémárugyárak részére. Gazdag raktár transmissziókban, nyersolajban és benzínmotorokban, forrasztókészülékek és csapágyfémek.

SZERSZÁM és GÉP R. T.

KARL JETZBACHER ZAGREB, VLAŠKA ULICA 25.

ERÉNYI LIPÓT

műbutor- és berendezési vállalat Subotica, Jelačićeva ulica br. 5.



észít ebédő-, háló-, uriszoba-, konyha, előszoba- valamint épület-, üzletberendezést, portált stb. a legizlésesebb kivitelben saját vagy megadott terv szerint.

Butorjavítások és fényezések elvállaltatnak olcsó árban. Pontos kiszolgálás!

Legújabb rendszerű bécsi GÉG gyártmányú amerikai

rolós íróasztalok

lerakata.

Modern BUTOROK egyszerű és legfinomabb kivitelben. „Mundus” gyártmányú hajlított székek legjutányosabban beszerezhetők

ÉDER és ERDÉLYI műbutorasztalok butorraktárában SUBOTICÁN



SILD

KALAPKÉSZÍTŐ Subotica, Csirkepiac

Egyedül egész Vajdaságban legmodernebb gépekkel felszerelt első női és férfi kalapipar. Mielőtt bárhova megy, tegyen egy próbát és meg fog győződni hogy a legújabb divat szerint lesz elkészítve kiválasztott formájában, ugyszintén mindennemű keménykalap, velur, filc, Biber, Velvetin és cilinder. Vasalást a legpontosabban készít. 8527

Advertisement for 'Vida' cigars. Features a large illustration of a factory with smoking chimneys and several cigars. Text includes 'Vida - pipaszappan. jó és mindig ugyanolyan jó.' and 'KATA'.

Egy ügyes fiatal kereskedő

ki a sár- és vegyes-áru szakmában jártas, a szerb, magyar és német nyelvet bírja, teljes ellátással azonnal felvétetik. Trener Ferenc Temerin. 8553

2 AUTÓ

6 ülésessel, mindkettő nagyon jó állapotban nagyon olcsón adó. Cím: — „SCHMOLKA” hirdetőirodában Novi-Sad Futoški put 2 sz. 846



'HARANG'

mosószappan a legjobb!

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

Ügyes utazó ki a pálinka szakmában huzamosabb ideig utazott és a Bácskában és Szerémségben jól bejárva vezetve — szent, magyar és német nyelvismerettel kerestetik. Írásbeli ajánlatokat „SCHMOLKA” hirdetője Novisad Futoški put 2. továbbít. 8463

Azonnali belépésre keresünk gyakornokot vagy fiatal irodistát Írásbeli ajánlatokat a fizetési igény megjelölésével Stolz Henrik Fiai Novi-Sad címre. 8487

ELADÓ jömenetelű vegyeskereskedés, háló- és engedélyvel, Osijek közelében. Dávid Taubner Osijek I. Županijska ul. 8397

TÁRSAT keresek 150000.— díjtökével, egy gyár vállalatban. Ajánlatok „Biztos jövedelem” jellegű alatt Schmolka hirdetőirodába Novi-Sad Futoški put 2. kéretnek 8464

A Vojvodina egyik legnagyobb városában levő

cukorka- és csokoládégyár

keres egy elsőrendű szakembert.

Ajánlatokat az eddigi működés megjelölésével „JÓ MUNKÁS” jellegre a kiadóhivatalba kérünk

„TŐZSDEI HIRLAP“

a legelterjedtebb, legjobb budapesti napilap. Megjelenik naponta délután 8-12 oldal terjedelemben az összes európai tőzsdék zárókurzusával, szenzációs közgazdasági értékelésekkel, bő politikai, művészeti és sport-rovattal. Mindenki olvassa, akit a tőzsde, a valutapiacok, a közgazdaság eseményei érdekelnek. Napenkénti melléklet: „GAZDASÁGI HÍREK AZ UTÓ-ÁLLAMOKBÓL”. A „Tőzsdei Hírlap”-ban minden hirdetés feltétlenül eredményesül. Budapest, Magyarország összes városában és községeiben, Bécsben, Berlinben, Európa összes fővárosaiban a rikkancsok ezrei és ezrei árusítják.

A „TŐZSDEI HIRLAP“
SZERKESZTŐSÉGE, KIADÓHIVATALA és NYOMDÁJA:
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78.

NAGYBAN

NAGY RAKTÁR

plüssök, mokettek, butorszövetek, afrik-lószőr, rugók, ágybetétgrádlik, szőnyegek, jutta, vászon, szőnyegek minden egyéb, kártyoskelléklet legolcsóbb árakon.

L. Omerzo i Drug, Zagreb

Petrinska ul. 3., az udvarban. Tel. 21-83.
7917

KICSINYBEN

IRODISTA (nő) szerb-magyar vagy szerb-német nyelvismeréssel és segéd munkához alkalmas alkalmazást nyerhet
Weisz & Schlesinger festék és vegyeskereskedésében
Subotica, Pašičeva ulica 8535

PAPIR ÉS IRÓSZER **„JADRAN”** PAPIR ÉS IRÓSZER

DANE SINGER I DRUG ZAGREB

FRANKOPANSKA ST. PRILAZ 31.

Papír és írószerek nagyban. Saját gyár-
mányú Dánieli könyvek, noteszok, átiró-
könyvek, iskolafüzetek, számológöny-
vek, rajztömbök, koriandelek, ser-
pentin, regisztrátor és lerakó-
fascikulusok. Karácsonyfa-
dísz nagy választékban.

78

78

„JUTE“ GESELLSCHAFT PRAG II.

M. B. H. STEPANSKA 32. — POSTAFIÓK 740.

A cseh szlovák jutagyárak: Arnau, Eipel, Jaromír, Kompinohof, Oberhohenelbe, Trantennau, Würbenthal központi ártalmi irodája.

Jutazsákok, jutaszövetek, (csomagolóvászon) szálmazsákok, jutafonalak stb. nagyban való eladása.

LIEBMANN STEIN, ZAGREB Boškovičeva 29. a. (Sajmište)

Sürgöncim: „BAGGING“ ZAGREB. — Telefon: 17-10 mellékállomá,

A VOJVODINA LEGNAGYOBB FÉRFI- és NŐI DIVATÁRUHÁZA

KOSTA DODIĆ

SOMBOR, KRALJEVIĆA GJORGJE ULICA 3. SZÁM
A SZERB NAGYTEPLOMMAL SZEMBEN

ŐSZI és TÉLI ÁRUIM MEGÉRKEZTEK

eddig még itt nem látott mennyiségben és választékban és azokat

a nagy pénzhiány, a dinár emelkedése és raktáram túltömöttsége folytán
a napi áron 30-40%-kal alul árusítom.

KÜLÖNÖS FIGYELEMBE AJÁNLOM A KÖVETKEZŐ ÁRUIMAT:

Férfi- és női szövetek, bársonyok, kanavász, selyem, zefir, plüssök, sifonok, vásznak, flanellek, kellékek férfi- és női ruhára.

Szőnyegek nagy választékban.

Rózsa Malomépítészeti Gyárt és javít
Kopp S. és Fiai R.-t. Subotica
malomépítészeti osztálya

mindeféle sikszitákat, dara- és dencetisztító gépeket, tarúrokat, rentábeleket, buzakefégeket, sikszitakéféket, filtereket, komplett malomkő vasalkatrészeket, felvonókat és egyéb malomgépeket.

Szerel mindenféle automatikus vām- és kereskedelmi malmot.

Telefon: 611

Készít mintákat beküldött rajzok szerint.

Sürgöncim: Šttrak